

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการสมรสข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของคนไทยในครั้งนี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้เรียบเรียงสาระสำคัญตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดการสมรสและครอบครัว
2. แนวคิดการสมรสข้ามวัฒนธรรม
3. แนวคิดวัฒนธรรม
4. แนวคิดโลกาภิวัตน์
5. ทฤษฎีแรงจูงใจและความต้องการ
6. ทฤษฎีความพึงพอใจและการปรับตัว
7. กฎหมายการสมรส
8. สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย)
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการสมรสและครอบครัว

การสมรสเป็นการเริ่มต้นของการตั้งครอบครัวและการสร้างรูปแบบครัวเรือนในสังคม การสมรสประกอบด้วยความสัมพันธ์ทางเพศ (Sexual Intercourse) เป็นหลัก (นิยพวรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 180) และไม่ใช่เพียงความสัมพันธ์ทางเพศอย่างเดียวเท่านั้นที่จะทำให้การสมรสสมบูรณ์ เนื่องจากยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการที่จะนำการสมรสให้บรรลุเป้าหมาย ครอบครัวเป็นกลุ่มสังคมขนาดเล็กที่ประกอบด้วยคนต่างเพศซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการสมรสหรือทางการสืบสายโลหิตในการสร้างสมาชิกใหม่เพื่อทดแทนสมาชิกเดิมที่ตายจากไปและอบรมให้เรียนรู้แบบแผนของสังคมซึ่งจะทำให้สังคมดำรงอยู่ต่อไป (ณรงค์ เสงี่ยมประชา, 2537, หน้า 110) การที่มนุษย์จำเป็นต้องอยู่กันเป็นครอบครัวมีสาเหตุมาจากความจำเป็นทางชีววิทยา เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการทางเพศไม่เป็นฤดูกาล ทำให้ชายหญิงต้องอยู่ด้วยกันอย่างใกล้ชิดจึงสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาควบคุมพฤติกรรมทางเพศให้เป็นไปอย่างมีระเบียบและความจำเป็นทางสังคมคือการต้องพึ่งพาอาศัยกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สังคมดำรงอยู่และสืบทอดต่อไปได้ซึ่งครอบครัวเท่านั้นสามารถตอบสนองความต้องการได้ (จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2547, หน้า 79)

ความหมายของการสมรสและครอบครัว

การสมรสคือการที่ชายหญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบที่สังคมยอมรับ โดยแต่ละสังคมจะมีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนสำหรับคู่สมรสเพื่อความถูกต้อง (มงคล หวังสุขใจ และจิตติพันธ์ โกติรัมย์, 2544, หน้า 124) การสมรสตามความหมายทางมานุษยวิทยาถือว่าการที่ชายและหญิงร่วมมีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกัน โดยมีพิธีกรรมเป็นกลไกในการประกาศให้สังคมรับรู้และยอมรับการได้เสียนั้นเพื่อประกันความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวที่จะเกิดขึ้นภายหลังการสมรส (นิยพรรณ วรรณศิริ, 2540, หน้า 202) การสมรสเป็นข้อสัญญาตกลงที่ชายหญิงจะสมรสอยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลานานและถาวรซึ่งต้องการจะมีเพศสัมพันธ์ต่อกันฉันท์สามีภรรยาเพื่อที่จะก่อสภาพครอบครัวของคนขึ้น การสมรสจึงเป็นเสมือนการสมาคม (Association) หรือสัญญา (Contact) ระหว่างชายหญิง การสมรสเป็นการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงที่มีได้เสมอโดยไม่ต้องสมรสแต่เมื่อใดเรื่องของเพศสัมพันธ์มารวมกับเรื่องของเศรษฐกิจ เมื่อนั้นจะมีการสมรสและการตั้งครอบครัวตามมา

สำหรับครอบครัวนั้นถือเป็นสถาบันมูลฐานที่สำคัญที่สุดของสังคมและเป็นสถาบันแรกของวิวัฒนาการของมนุษย์ด้านครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคม โดยสมาชิกครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กันอย่างสนิทสนมเป็นการรวมกลุ่มแบบปฐมภูมิ (Primary Group) และกำหนดสิทธิบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันในครอบครัวและสังคมอีกด้วยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 220) ให้ความหมายครอบครัวว่าเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วยสามีภรรยาและหมายรวมถึงลูกด้วยครอบครัว มีความหมายทั้งในทางสังคมวิทยาและทางจิตวิทยา ในทางสังคมวิทยาครอบครัวคือรูปแบบของการที่บุคคลสองคนหรือกลุ่มบุคคลสร้างแบบ (Pattern) หรือโครงสร้าง (Structure) ของการอยู่ร่วมกัน

ส่วนทางจิตวิทยาครอบครัวคือ สถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มีมนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกันเพื่อเป็นตัวแทนของสถาบันสังคมภายนอกที่จะปลูกฝังความเชื่อค่านิยม และทัศนคติกับสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมที่มีชีวิตอยู่เกิดขึ้นซึ่งมีลักษณะเฉพาะคือสมาชิกอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ทางเพศและเศรษฐกิจเป็นหลัก มีลักษณะของการร่วมมือกันเสมอในครอบครัวจะต้องมีผู้ใหญ่ 2 เพศ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกันและเป็นที่ยอมรับกันในสังคมมีลูกหนึ่งมากกว่าหนึ่งอาจจะเป็นลูกแท้หรือลูกบุญธรรมก็ได้ (นิยพรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 169)

ฉะนั้นครอบครัวจึงหมายถึงการที่คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกันโดยมีความสัมพันธ์กันด้วยการสมรสหรือมีความผูกพันกันทางสายโลหิตหรือด้วยการรับเป็นบุตรบุญธรรม และอาศัยอยู่ภายในครัวเรือนเดียวกันและครอบครัวจะเป็นครอบครัวโดยสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีลูกเท่านั้น (จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2548, หน้า 79)

นอกจากนี้ทศนีย์ ทองสว่าง (2549, หน้า 79) ได้อธิบายว่าครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุดซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่างเพศตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความสัมพันธ์ทางเพศซึ่งกันและกัน อาจมีบุตรด้วยโดยการสืบสายโลหิตหรือมีบุตรบุญธรรม โดยกฎเกณฑ์ของสังคมก็ได้และมีความผูกพันกันทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีสมาชิกจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้มีระเบียบวินัยนั้นคือตั้งอยู่ในแบบแผนของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2531, หน้า 65) กล่าวว่าครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญที่สุดเป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และความร่วมมืออย่างใกล้ชิดเป็นสถาบันที่มีความคงทนที่สุดและยังไม่เคยปรากฏว่าสังคมใดไม่มีสถาบันครอบครัวปรากฏอยู่เพราะมนุษย์ทุกคนจะต้องอยู่ในสถาบันนี้เนื่องจากเป็นสังคมกลุ่มแรกที่เรจะต้องเผชิญตั้งแต่แรกเกิดเติบโตในครอบครัว ครอบครัวจะให้ตำแหน่งชื่อและสกุลซึ่งเป็นเครื่องหมายสถานะและบทบาทในสังคมที่เรามีส่วนร่วมด้วย ตลอดจนกำหนดสิทธิและหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกันและต่อสังคม

เบอร์เกสและล็อก (Burgess & Locke, 1971, p. 35) ให้ความหมายครอบครัวคือหน่วยทางสังคมหน่วยหนึ่งหรือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีฐานะภาพ (Statuses) เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ผูกพันกันโดยมีบทบาทและหน้าที่ต่อกันและกัน มีความคาดหวังต่อกัน ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นกลุ่มบุคคลทางสังคม (Social Group) ซึ่งเกิดจากสถาบันการสมรส การกระทำทุกอย่างของครอบครัวก็เพื่อจะผดุงสถาบันสมรส (Ember & Ember, 1973 อ้างถึงใน นิยพรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 169)

สรุปการสมรสคือการที่ชายและหญิงร่วมมีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกัน โดยมีพิธีกรรมเป็นกลไกในการประกาศให้สังคมรับรู้และยอมรับการได้เสียนั้นและมีผลทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐกิจเพื่อประกันความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวที่จะเกิดขึ้นภายหลังการสมรสและครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุดประกอบด้วยบุคคลสองคนที่มีความสัมพันธ์ทางเพศซึ่งเรียกว่าสามีภรรยาและมีลูก มีความคาดหวังต่อกัน มีข้อผูกพันในระบบเศรษฐกิจร่วมกันมีผลทางกฎหมายมีรูปแบบความสัมพันธ์ที่กำหนดโดยโครงสร้างทางสังคมแตกต่างกันไปตามขนบประเพณีวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

วัตถุประสงค์ของการสมรสและครอบครัว

ในสังคมแบบดั้งเดิม (Primitive Society) ของมนุษย์การสมรสและครอบครัวทำหน้าที่ในด้านเศรษฐกิจ ศาสนา การปกครองและสังคม ฯลฯ โดยทำหน้าที่ป้องกันสมาชิกให้พ้นภัยพิบัติต่างๆ ทำการผลิตและแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคให้สมาชิกตลอดทั้งปลูกฝัง ความศรัทธา ด้านความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่สมาชิก (จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์

และคณะ, 2548, หน้า 79) และมีหน้าที่อื่น ๆ หลายประการ อาทิเช่น สร้างสมาชิกใหม่ (Reproduction) เลี้ยงดูผู้เยาว์ (Maintenance) อบรมสั่งสอนระเบียบสังคม (Socialization) นอกจากนี้ประสงค์ของการสมรสและครอบครัวคือช่วยบำบัดความต้องการทางเพศ (The Sexual Regulation Function) ให้ความรักและความอบอุ่น (The Effectual Function) กำหนดสถานภาพ (The Status Function) ปกป้องคุ้มครอง (The Protective Function) ผลิตผลทางเศรษฐกิจ (The Economic Function)

นิยพวรรณ วรรณศิริ (2550, หน้า 180 – 182) อธิบายวัตถุประสงค์ของการสมรสและครอบครัวโดยสรุปคือเพื่อรับรู้และยอมรับสิทธิในการมีความสัมพันธ์ทางเพศของมนุษย์ (Sexual Gratification) ผูกขาดคู่เพศสัมพันธ์ที่แน่นอน ผลิตสมาชิกใหม่ให้สังคมหรือให้กำเนิดบุตร (Children Production) สร้างครอบครัว (Family Formation) การสืบทอดสมบัติ (Property Handing) เพื่อให้ทุกคนที่เกิดมาได้รู้จักตนเองและมีจุดยืนในสังคมรู้ว่าตนเป็นใครมาจากไหน นอกจากนั้นยังเป็นสืบทายาทวงศ์สกุลที่ถูกต้องตามกฎหมายและให้ความร่วมมือในทุก ๆ ทางไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจการปกครอง และความเป็นปึกแผ่นในหมู่ชนชาติ (Coordination) ส่วนพรหมทิพย์ สิริวรรณบุษย์ (2550, หน้า 29 - 30) สรุปว่า การสมรสและครอบครัวมีหน้าที่ด้านเศรษฐกิจให้การศึกษา ปกป้องให้มีสวัสดิภาพ การสันตนาการ การศาสนาให้ความรักและหน้าที่ทางชีววิทยาครอบครัว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (2537, หน้า 45) อธิบายลักษณะที่เด่นที่สุดของครอบครัวคือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเป็นการสร้างข้อผูกพันด้านจิตใจ สังคมและเศรษฐกิจระหว่างคู่สมรส ให้กำเนิดบุตรและความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างคู่สมรส การให้ชื่อและสถานะของบุตร เลี้ยงดูบุตรขึ้นพื้นฐานรวมทั้งการเลี้ยงดูผู้สูงอายุและคนพิการในสังคม การเสริมสร้างการเรียนรู้ทางสังคม และให้การศึกษาแก่ลูกและพ่อแม่ การคุ้มครองสมาชิกในครอบครัว การดูแล ด้านอารมณ์และจิตใจและการพักผ่อนหย่อนใจของสมาชิก การแลกเปลี่ยนสิ่งของและบริการต่าง ๆ นอกจากนั้น บันเทิง พาพิจิตร (2547, หน้า 52 - 53) อธิบายว่าการสมรสและครอบครัวมีหน้าที่สำคัญอยู่ 2 แบบใหญ่ ๆ คือหน้าที่พื้นฐานและหน้าที่ทั่วไป (The Basic and Universal Functions)

สรุปวัตถุประสงค์ของการสมรสและครอบครัวคือเพื่อตอบสนองความต้องการทางชีววิทยา ด้านการมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้องตามขนบประเพณีอันดีงามของสังคมอันจะนำไปสู่การดำรงเผ่าพันธุ์ของวงศ์ตระกูลให้คงอยู่ในสังคมสืบต่อไปและหน้าที่ของการสมรสและครอบครัวเพื่อผลิตสมาชิกใหม่ให้สังคม สร้างครอบครัวใหม่และครอบครัวทำหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านการปกป้องสวัสดิภาพ ด้านสันตนาการ ด้านทางศาสนา ด้านการให้ความรักอบรมสั่งสอนสมาชิกให้อยู่ในศีลธรรมอันดีงามเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

หลักการเลือกคู่ครอง

สิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมและวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องในการเลือกคู่ครอง ได้แก่

1. หลักความใกล้ชิด (Propinquity) เชื่อว่าการสมรสเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีโอกาสดำเนินปะใกล้ชิดกันคนไม่น้อยที่เลือกคู่ครองจากกลุ่มบุคคลที่ตนรู้จักคุ้นเคยหรืออยู่ในละแวกเดียวกัน เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ศึกษาและรู้ถึงภูมิหลังกันและกันอย่างถ่องแท้ (สุรพล ปธานวนิช, 2534, หน้า 25)

2. หลักการแลกเปลี่ยนทางสังคม ซึ่งเอ็คแลนด์ (Eckland, 1980, p. 136) อธิบายว่าบุคคลที่เลือกเป็นคู่ครองนั้นมาจากการแลกเปลี่ยนด้านปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ทรัพย์สิน ความรู้ ฯลฯ เพื่อทดแทนหรือให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3. หลักความคล้ายคลึงทางสังคม (Social Homogamy) ได้แก่ความคล้ายคลึงทางชาติพันธุ์ (Ethnic Homogamy) ความคล้ายคลึงทางถิ่นที่อยู่อาศัย (Locality Homogamy) ในส่วนนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องความใกล้ชิดความคล้ายคลึงทางสถานภาพสมรส (Marital Status Homogamy) ความคล้ายคลึงทางอาชีพ (Occupational Homogamy) ความคล้ายคลึงทางสถานภาพสังคม (ศิริสุข ยืนหาญ, 2534, หน้า 8-9) เลือกคู่ครองโดยดูความคล้ายคลึงเกี่ยวกับแผนทางค่านิยม และความเชื่อรวมถึงกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการที่บังคับให้เลือกคู่ครองภายในชั้นเดียวกัน (สุรพล ปธานวนิช, 2534, หน้า 25)

4. หลักอิทธิพลของครอบครัวที่ต้องการให้ลูกของตนได้สมรสกับคนที่มีสถานภาพทางสังคมเดียวกับตน นอกจากนั้นนิยพรรณ วรรณศิริ (2550, หน้า 184) ได้ให้หลักการเลือกคู่ครองไว้ประกอบด้วย กลุ่มวรรณะ (Castes) กลุ่มเชื้อชาติ (Racial Group) กลุ่มอาชีพ (Occupational Group) กลุ่มการศึกษา (Educational Group) กลุ่มอายุ (Age Group) กลุ่มเศรษฐกิจและชนชั้น (Economic and Call Group) กลุ่มเครือญาติใกล้ชิด (Lineage Group) และกลุ่มพวกเรา (In-Group) บุคลิกภาพดีสวยงามมีเสน่ห์ที่น่าดึงดูดใจ ความรักถูกใจ ความใกล้ชิดเห็นอกเห็นใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาอันจะนำไปสู่การมีเศรษฐกิจดีสถานภาพสูงในสังคมและศาสนาที่เป็นสิ่งหล่อหลอมให้สองคนมีค่านิยมคล้ายคลึงกันเข้ากันได้ง่ายขึ้น (นิยพรรณ, 2528, หน้า 66 - 67)

การเลือกคู่ครอง (Marriage Preferences) ของคนไทยในปัจจุบันหลักใหญ่ที่สุดอยู่ที่ตัวคู่สมรสเองและภูมิหลังทางครอบครัวแต่ละฝ่ายโดยทั่วไปคนไทยจะนิยมเลือกคู่ครองจากครอบครัวที่รู้จักมักคุ้นกันเสียมากกว่าเพื่อจะทราบภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของฝ่ายตรงข้ามและพ่อแม่เองยังมีอิทธิพลในการจัดการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างลูกของตนกับคู่สมรสที่เห็นว่าเหมาะสม เช่น ลูกของเพื่อนสนิทที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเท่าเทียมกับลูกของตน เป็นต้น (สนิท สมัครการ, 2539, หน้า 69 - 73)

วิวัฒนาการของการสมรสและครอบครัว

การสมรสเป็นการเริ่มต้นของการสร้างครอบครัวจากคู่สมรสที่สังคมรับรองอย่างเป็นทางการได้เสียและจะมีผลเป็นครอบครัวที่เป็นปึกแผ่นร่วมกันต่อไป วิวัฒนาการของระบบครอบครัวเป็นไปตามยุควิวัฒนาการของวัฒนธรรมคือเริ่มจากระดับต่ำสุด ซึ่งนิยพรณ วรรณศิริ, (ม.ป.ป., หน้า 23) อธิบายว่าวิวัฒนาการของการสมรสและครอบครัวโดยสรุปเริ่มจากการสมรสแบบสำส่อน (Promiscuity) ไม่มีระเบียบแบบแผนไปหาสูงสุดที่มีการจับคู่แต่ยังไม่สมดุล (Balanced) กล่าวคือชายหรือหญิงอาจมากกว่า (Polygamy) ต่อมาเริ่มตั้งถิ่นฐานเป็นครอบครัวขึ้น มีการสืบทอดสายเลือดนับญาติกัน ร่วมมือด้านเศรษฐกิจการเมืองและอื่น ๆ จนกระทั่งเข้าสู่สมดุล คือเพศชายหนึ่งคนต่อเพศหญิงหนึ่งคน (Monogamy) และแยกครอบครัวออกจากเครือญาติหรือครอบครัวขยาย (Extended Family) มาตั้งครอบครัวเดี่ยวเฉพาะคู่สมรสและลูก ๆ ที่ยังไม่ได้สมรส (นิยพรณ วรรณศิริ, 2540, หน้า 191) มนุษย์ทุกคนอย่างน้อยต้องอยู่ในครอบครัวที่ตนถือกำเนิดมา คือ ครอบครัวต้น (Family of Orientation) จากนั้นเข้าสู่ครอบครัวที่สองคือครอบครัวตาม (Family of Procreation) ซึ่งเกิดจากการที่ได้มีการสมรสแล้ว (ศุภวัฒนากร วงศ์ชนวสุ, วรรณภา นิवासวัสดิ์, ขนิษฐา นันทะบุตร, 2548, หน้า 18)

วิวัฒนาการของการสมรสและครอบครัวซึ่งเสถียร โกเศศ (2532, อ้างถึงใน ศุภวัฒนากร วงศ์ชนวสุ และคณะ, 2548, หน้า 18 - 19) ได้อธิบายไว้ สรุปคือระยะแรกหากชายต้องการหญิงมาเป็นภรรยาต้องผูกมัดคร่ำคร่าพิศวาท ซึ่งเป็นประเพณีดั้งเดิมทั่วไปของมนุษย์ หากมีข้อห้ามสมรสภายในกลุ่มจึงหาทางประนีประนอมโดยการตกลงร้องขอต่อพ่อแม่ของฝ่ายหญิงโดยทำสัญญาซื้อขายเป็นประเพณีอย่างแฝง ๆ สืบมากล่าวคือเรียกเรื่องเอาเงินทองเป็นค่าสินสอดกระทั่งปัจจุบัน สำหรับระยะที่สอง วิวัฒนาการเป็นธรรมเนียมเรียกเรื่องเอาเงินทองของใช้อย่างอื่นหากฝ่ายชายไม่มีกำลังทรัพย์จะเอาแรงแทนเงินรับใช้การงานพ่อแม่ฝ่ายหญิงมีกำหนดเวลา ส่วนระยะที่สามชายและหญิงสมรสด้วยความรักอันบริสุทธิ์ กล่าวคือได้เสียกันเองโดยไม่ได้สมรสตามประเพณีนิยมซึ่งสังคมอื่นดูเรียกว่าคนธรรพวิบาท เป็นต้น

สรุปวิวัฒนาการของการสมรสและครอบครัวเริ่มจากการสมรสแบบสำส่อน (Promiscuity) ไม่มีระเบียบแบบแผน ถ้าหากชายต้องการหญิงมาเป็นภรรยาต้องผูกมัดคร่ำคร่าพิศวาทตามประเพณีดั้งเดิม จากนั้นก็วิวัฒนาการสู่จับคู่แบบไม่สมดุล (Balanced) จนกระทั่งเข้าสู่สมดุล คือเพศชายหนึ่งคนต่อเพศหญิงหนึ่งคน (Monogamy) มีการเรียกเรื่องเอาเงินทองเป็นค่าสินสอด เมื่อสมรสแล้วก็แยกครอบครัวออกจากเครือญาติหรือครอบครัวขยาย (Extended Family) ตั้งเป็นครอบครัวเดี่ยวเฉพาะคู่สมรสของตน

แบบของการสมรสและครอบครัว (Types of Marriage and Family)

แบบของการสมรสและครอบครัว (จันทงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2548, หน้า 82 – 83) สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว (Monogamy) เป็นการสมรสที่กฎหมายและประเพณีอนุญาตให้ชายหรือหญิงมีคู่สมรสได้เพียงคนเดียวนิยามอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่เจริญแล้ว

2. การสมรสแบบมากผัวมากเมีย (Polygamy) คือมีคู่สมรสได้มากกว่าหนึ่งคน แบ่งเป็น

2.1 ชายหนึ่งคนกับผู้หญิงหลายคน (Polygyny)

2.2 หญิงหนึ่งคนกับผู้ชายหลายคน (Polyandry)

ประเภทของครอบครัว

การจัดระบบครอบครัวที่มีลักษณะเป็นการจัดองค์กรทางสังคมต้องประกอบไปด้วยบรรทัดฐานทางสังคม (Norm) ระบบค่านิยม (Value) โครงสร้างทางวัฒนธรรมการพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน สำหรับประเภทของครอบครัวสามารถแบ่งได้ดังนี้ (ทัศนีย์ ทองสว่าง, 2549, หน้า 82 – 83; มงคล หวังสุขใจ และจิตพันธ์ โกดิรัมย์, 2544, หน้า 122 – 123; สุพัตรา สุภาพ, 2531, หน้า 67)

1. ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) เป็นครอบครัวขนาดเล็ก ประกอบด้วยสามีภรรยาและบุตรมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายและสายโลหิต

2. ครอบครัวขยาย (Extended Family) คือครอบครัวเดี่ยวตั้งแต่ 2 ครอบครัวขึ้นไป รวมทั้งญาติพี่น้องอื่น ๆ ที่อาศัยรวมอยู่ด้วย

ส่วนจ้านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2547, หน้า 81) ได้แบ่งครอบครัวออกเป็น 2 ประเภท คือประเภทแรก จัดตามลักษณะหน้าที่คือครอบครัวแรกเริ่ม (Family of Orientation) และครอบครัวที่เกิดจากการสมรส (Family of Procreation) ส่วนประเภทที่สองจัดตามขนาดคือ ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) กับครอบครัวขยาย (Extended Family)

นอกจากนี้สนธิ สมัครการ (2539) แบ่งครอบครัวสรุปได้ 4 ประเภท คือ

1. ครอบครัวเนื้อแท้หรือครอบครัวพื้นฐาน (Nuclear or Elementary Family) ประกอบด้วยพ่อแม่ลูก

2. ครอบครัวขยายหรือครอบครัวร่วม (Extended or Joint Family) มีลักษณะในการวินิจฉัยหรือตัดสินปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัวของตนเอง

3. ครอบครัวซ้อน (Composite or Compound Family) เกิดจากชายหรือหญิงมีภรรยาหรือสามีมากกว่าหนึ่งคนอยู่ร่วมในครอบครัวเดียวกัน (Polygynous Marriage) ซึ่งเรียกว่า “เมียน้อย”

4. ครอบครัวสาระ (Essential Family) เป็นครอบครัวที่ขาดภาพของพ่อในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีอำนาจและในฐานะที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการเลี้ยงดูครอบครัวมีเพียงแม่เป็นแกนกลางหรือเป็นหลักของครอบครัว (Matricentric)

สรุปครอบครัวมีหลายแบบคือครอบครัวขนาดเล็กหรือครอบครัวแรกเริ่มซึ่งเป็นครอบครัวพื้นฐานประกอบด้วยพ่อแม่ลูก ครอบครัวขยายหรือครอบครัวร่วมที่ประกอบด้วยพ่อแม่ลูกและญาติผู้ใหญ่อาศัยอยู่ด้วย ครอบครัวชั้นที่ชาย/หญิงมีคู่สมรสมากกว่าหนึ่งคน และครอบครัวสาระที่มีเพียงแม่ทำหน้าที่เป็นหลักของครอบครัว

ลักษณะครอบครัวไทยสมัยใหม่

ในช่วงทศวรรษที่ 1980 พบว่าครอบครัวไทย เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเนื่องจากได้รับผลกระทบจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมา โครงสร้างครอบครัวแปรเปลี่ยนไปจากเดิมที่บิดามารดาที่เคยมีส่วนในการตัดสินใจเลือกคู่ครองแก่บุตรมีอิทธิพลน้อยลง (บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ, 2548, หน้า 27-30) อย่างไรก็ตาม แม้โครงสร้างของครอบครัวไทยจะเปลี่ยนไป แต่ครอบครัวสมัยใหม่ยังต้องพึ่งพิงระบบครอบครัวเดิมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการที่อยู่อาศัยตลอดจนการดูแลและเลี้ยงดูบุตรนั่นเอง

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าครอบครัวในสังคมเมือง จะมีลักษณะเฉพาะอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ ดังนั้นครอบครัวไทยในสภาพปัจจุบันมีลักษณะเป็นครอบครัวสมัยใหม่ (Modern Family) มีขนาดเล็ก (Nuclear Family) แยกออกมาจากระบบครอบครัวขยาย (Extended Family) ความผูกพันระหว่างสมาชิกเสื่อมคลายลงเพราะสัมพันธ์แบบปฐมนิคมระหว่างสมาชิกแบบเดิมลดความสำคัญลง ความใกล้ชิดระหว่างสมาชิกมีน้อย หญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน ค่านิยมทางศาสนาวัดฒนธรรมจารีตประเพณีลดลงเนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องล้าสมัย นิยมความสะดวกสบายมากขึ้น ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านมีน้อย องค์การสมาคมมีบทบาทแทนครอบครัว (ทัศนีย์ ทองสว่าง, 2543, หน้า 106 - 108) สำหรับด้านการเลือกคู่ครองของครอบครัวไทยในปัจจุบันเป็นไปโดยสมัครใจมากกว่าเดิมและการเลือกที่อยู่อาศัยภายหลังการสมรสเป็นอิสระบิดามารดามีบทบาทต่อสมาชิกน้อยลง (มงคล หวังสุขใจ และฐิติพันธ์ โกดิรัมย์, 2544, หน้า 129)

สรุปลักษณะครอบครัวไทยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็กประกอบด้วยพ่อแม่ลูกที่แยกออกมาสร้างครอบครัวใหม่หลังสมรสแล้วอันสืบเนื่องจากสภาพปัจจุบันที่มีความจำกัดของทรัพยากรทุกชนิดในสังคมโลก สามีภรรยาจะต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจภายในครอบครัวก่อให้เกิดการยึดถือตนเองเป็นที่ตั้ง การแบ่งปันการช่วยเหลือความเอื้ออาทรความมีน้ำใจต่อกันมีน้อยหรือแทบจะไม่มีเลย ความผูกพันของสมาชิกในครอบครัวแบบเครือญาติดั้งเดิมสูญหายไป ทุกอย่างผูกติดกับเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

โลกาภิวัตน์ของครอบครัวไทยสมัยใหม่

จากการศึกษาวิจัยครอบครัวชาวเอเชียของนักวิชาการญี่ปุ่น (อะมิโกะ โอะชิอะอิ และคะ โยะโกะ อุเอะโนะ, 2554, หน้า 268-269) พบครอบครัวไทยเปลี่ยนไปจากอดีต คือ

1. ประเทศไทยเป็นสังคมที่สามักรรยาทำงานทั้งคู่ซึ่งเป็นเพียงไม่กี่ประเทศในโลก อัตราการทำงานโดยแบ่งตามช่วงอายุของผู้หญิงนั้นเป็นอัตราที่สูงตลอดชีพ แม้ในช่วงที่ต้องเลี้ยงดูบุตร ก็ไม่ลาออกจากงานและทำงานทุกประเภท สิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้หญิงไทยสามารถทำงานได้ในอัตราที่สูงคือระบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันของญาติพี่น้องและคนรับใช้แทรกอยู่ในวัฒนธรรม ครอบครัวที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา

2. สังคมไทยกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ จากครอบครัวแบบดั้งเดิมมาเป็นครอบครัวสมัยใหม่ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่กลุ่มชนชั้นกลางในเมืองพวกหนุ่มสาวที่มาจากต่างจังหวัด เข้ามาเรียนที่กรุงเทพฯ ทำงาน พบคู่ครอง ซื้อบ้านและย้ายเข้ามาอยู่บริเวณที่อยู่อาศัยแถบชานเมือง ด้วยเหตุนี้บริเวณรอบ ๆ เมืองใหญ่จึงมีครอบครัวเดี่ยวซึ่งประกอบด้วย บิดามารดาและลูก ๆ ก่อตัวขึ้นมาเรื่อย ๆ

3. ประเทศไทยกลายเป็นสังคมวุฒิการศึกษา การจะเป็นชนชั้นกลางในเมืองนั้นก่อนอื่นจะต้องมีวุฒิการศึกษา ถ้ามีวุฒิการศึกษาแล้วสามารถทำงานที่มีเงินเดือนสูง ๆ ในเมืองได้ ขณะนี้ไม่ว่าชนชั้นใดในสังคมไทยต่างมีความคิดเช่นนี้เหมือนกันไปหมดพวกหนุ่มสาวจำนวนมากต่างคาดหวังเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ของผู้จบปริญญาตรีจะมารวมกันอยู่ในกรุงเทพฯ เพื่อจะได้มีโอกาสหางานทำ ดังนั้น หลายปีมานี้กรุงเทพฯ จึงเกิดภาวะ “วุฒิการศึกษาเพื่อ” คือมีคนจบปริญญาตรีมากจนล้นเหลือความต้องการ ขณะนี้ได้เลื่อนขึ้นจากปริญญาตรีขึ้นไปเป็นระดับบัณฑิตวิทยาลัยแล้วจากอดีตการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านวุฒิการศึกษาของประเทศไทยล่าช้า แต่ปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง จะเห็นได้ว่า สังคมไทยยังติดอยู่กับวุฒิการศึกษา อีกด้านหนึ่งสังคมวุฒิศึกษานิยมผลงานและความสำเร็จส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้นมาหลายอย่าง อาทิเช่น

3.1 ปัญหาบุตรธิดาถูกปล่อยให้อยู่ในความดูแลของปู่ย่าตายายหรือพี่เลี้ยงบิดามารดา ไม่ได้เลี้ยงดูเอาใจใส่เนื่องจากสามักรรยาต้องทำงานหาเงินทั้งคู่

3.2 บิดามารดาคาดหวังให้ลูกเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่เล็ก ๆ มีมากขึ้น เช่น ให้เรียนพิเศษเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่เน้นสอนภาษาต่างประเทศ หรือโรงเรียนประถมในสังกัดของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง บิดามารดาต่างขวนขวายเรื่องการศึกษาของบุตรธิดา

3.3 บุตรธิดาถูกบังคับให้เรียน ได้รับความกดดันไม่สามารถทำตามที่บิดามารดาคาดหวังไว้กลับกลายเป็นสาเหตุ โยงให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดตามมา

4. สังคมชนบทเอง แม้ไม่ได้เกี่ยวพันโดยตรง แต่ได้รับผลกระทบในด้านสังคมวุฒิการศึกษา รุนแรงเช่นกัน เช่น บิดามารดาที่พอจะมีกำลังส่งเสียได้ต่างก็อยากให้เข้าเรียนในตัวเมือง ด้วยเหตุนี้โรงเรียนประถมของหมู่บ้านต่างก็มีแต่จะปิดกิจการกันไปเรื่อย ๆ ส่วนโรงเรียนในเมืองก็มีจำนวนนักเรียนมากจนเกือบล้น

5. การพัฒนาทางเศรษฐกิจทำให้จำนวนชนชั้นกลางในเมืองมีมากขึ้น แต่ทว่าในกรุงเทพฯ ความล่าช้าของระบบสนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กของสังคมที่บิดามารดาต่างก็ทำงานไม่เพียงพอที่จะฝากดูแลบุตรธิดา หากจะจ้างคนมาดูแลก็ไม่ค่อยมีคนรับทำให้ ค่าจ้างก็แพง อีกด้านหนึ่งสถานรับเลี้ยงเด็กของรัฐสำหรับกลุ่มชนชั้นกลางก็แทบจะ ไม่มีเลย ระยะเวลาในกรุงเทพฯ มีสถานที่รับเลี้ยงเด็กเอกชนเพิ่มมากขึ้น แต่ค่าเลี้ยงดูก็แพงเกินกำลังจ่าย มีบางกรณีฝ่ายภรรยาต้องลาออกจากการเพื่อมาเลี้ยงดู เนื่องจากไม่สามารถจ่ายค่าเลี้ยงดูเด็กได้

6. ปัญหาการจราจรของกรุงเทพฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหารถติดนั้นมาสาเหตุมาจากการมีถนนจำนวนน้อยและการเชื่อมโยงระหว่างถนนไม่ดีถึงแม้จะในเมืองจะมีรถไฟฟ้าหรือรถไฟใต้ดินก็ตามแต่แทบจะ ไม่มีความหมายสำหรับการเดินทางจากชานเมืองเพื่อไปทำงานหรือไปเรียนต้องอาศัยรถประจำทางหรือขับรถส่วนตัวทำให้ช่วงเวลาที่ต้องเดินทางไปกลับที่ทำงานในตอนเช้าหรือตอนเย็นนั้นรถติดมากต้องใช้ความพยายามและอดทนเป็นอย่างมาก

โลกาภิวัตน์ของครอบครัวไทยสมัยใหม่ จะเห็นว่า วิถีชีวิตของผู้หญิงกรุงเทพฯ ตั้งแต่ ค.ศ. 1998 เป็นต้นมาเป็นรูปตัว M คือหลังจากเรียนจบแล้วก็จะทำงานแค่พอถึงช่วงต้องเลี้ยงดูบุตรธิดาก็จะลาออกจากงานและเมื่อหมดช่วงต้องเลี้ยงดูบุตรธิดาแล้วก็จะเริ่มทำงานใหม่ ช่วงอายุ 34 ปี นั้นเป็นช่วงจุดต่ำ ทั้งนี้ เนื่องจากวิถีชีวิตของผู้หญิงที่ทำงานเหล่านี้ได้รับการเกื้อหนุนโดยวัฒนธรรมครอบครัวของไทยที่มีระบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันแทรกอยู่ในวัฒนธรรมครอบครัวที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาโดยไม่ข้อกำหนดทางสังคมที่จำกัดบทบาทของผู้หญิงให้อยู่แต่ในบ้าน แต่สามารถทำงานควบคู่กันไปกับการเลี้ยงดูบุตรธิดา โดยญาติหรือคนรับใช้มีส่วนช่วยทำงานบ้านและเลี้ยงดูบุตรธิดาแทน ดังนั้น ปัจจุบันประเทศไทยเป็นสังคมที่ทั้งสามภรรยาต่างก็ทำงานกันทั้งคู่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบนี้ นำโดยกลุ่มพวกชนชั้นกลางในเมืองเป็นจุดเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงเป็นครอบครัวสมัยใหม่ให้แพร่กระจายไปยังสังคมส่วนอื่น ๆ

แนวคิดการสมรสข้ามวัฒนธรรม

การสมรสข้ามวัฒนธรรมในปัจจุบัน มิได้เกิดขึ้นเฉพาะในสังคมไทยเท่านั้นแต่เป็นปรากฏการณ์ร่วมของหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย (Constable, 2005) สำหรับประเทศไทย การสมรสข้ามวัฒนธรรมเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาที่ได้เปิดประเทศติดต่อค้าขายกับชาวต่างประเทศ (พัชรินทร์ ลาภานันท์, คารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และเขวาลักษณ์ อภิชาติवलลภ, 2550, หน้า 12 – 13) โดยชาติแรกที่เข้ามาคือโปรตุเกสเมื่อ พ.ศ. 2054 ต่อมาเป็นฮอลันดาและอังกฤษ ซึ่งตรงกับสมัยสมเด็จพระเอกาทศรถ (พ.ศ. 2148-2163) และได้มีพระราชดำริกำหนดขอบเขตในการคบกับชาวต่างชาติเพราะกลัวจะถูกกลืนชาติและศาสนาเนื่องจากชาวต่างชาติมีศาสนาคริสต์

มาเผยแผ่ (กฎหมายตราสามดวง เล่ม 4, 2505, หน้า 17 – 19) ต่อมาในปี พ.ศ. 2223 ฝรั่งเศสได้นำเรือสินค้าเข้ามากรุงศรีอยุธยา (พลับพลึง มูลศิลป์, 2523) ในที่สุดก็กลายเป็นชุมชนชาวต่างชาติขึ้นทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ประกอบด้วยหลายประเทศ ได้แก่ อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ จีนและญี่ปุ่น ในขณะนั้นตรงกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (แสง โสม เกษมศรี, 2535, หน้า 126) ต่อมาในสมัยพระเจ้าปราสาททองมีหญิงชาวบ้านซื้อฮ้อสุด เป็นชาวมอญมีอาชีพค้าขายกับชาวต่างชาติ ได้สมรสกับชาวต่างชาติถึง 3 รายและรายสุดท้ายเป็นชาวฮอลันดามีบุตรด้วยกัน (ธีรวิทย์ ณ ป้อมเพชร, 2547)

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ชาวตะวันตกมาติดต่อค้าขายและเผยแผ่ศาสนาล่าอาณานิคมเพื่อหาแหล่งวัตถุดิบและแหล่งระบายสินค้าเพิ่มมากขึ้น (สาวิตรี ทัพพะสุด, 2517, หน้า 1) ในช่วงนี้เองประเทศอังกฤษได้ทำสนธิสัญญาเบาริงกับไทยเพื่อให้ได้สิทธิในการทำการค้าอย่างเสรีเช่นเดียวกันไทยต้องการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย โดยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ว่าจ้างชาวต่างประเทศเข้ามารับราชการพร้อมกับได้ส่งพระราชโอรสพระบรมวงศานุวงศ์ บุตรหลานข้าราชการและผู้มีความรู้ไปศึกษาในต่างประเทศ ดังนั้น กลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มแรกที่ได้สมรสข้ามวัฒนธรรมระหว่างไทยกับตะวันตก (จารุวรรณ ไวยเจตน์, 2516) และเป็นที่รู้จักกันทั่วไปคือการหมกสมรสของสมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนารอด กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถกับหม่อมศรีรินชาวรัสเซีย ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ร่างพระราชประกาศห้ามไม่ให้เชื้อพระบรมวงศานุวงศ์ซึ่งอยู่ในต่างประเทศสมรสกับชาวต่างชาติ (กช. มร. 6 บ/14 หรือ บ 1.6 / 7 เรื่องห้ามไม่ให้พระบรมวงศานุวงศ์ซึ่งอยู่ในเมืองต่างประเทศแต่งงานกับชาวต่างประเทศ (2 พ.ศ. – 3 ก.ค. 2457) หากใครฝ่าฝืนถือเป็นความผิดต่อบ้านเมือง

อย่างไรก็ตามแม้จะมีการกฎหมายห้ามการสมรสกับชาวต่างชาติดังกล่าวด้วยเหตุผลเกรงจะถูกกลืนชาติและพุทธศาสนา แต่ปรากฏการณ์การสมรสข้ามวัฒนธรรมก็ยังปรากฏเรื่อยมาและแผ่ขยายไปยังปริมณฑล โดยเฉพาะในช่วงที่มีฐานทัพอเมริกันมาตั้งอยู่แถบจังหวัดอุดรธานี นครราชสีมาและอุบลราชธานีในปี พ.ศ. 2505 – 2518 ทำให้หญิงไทยมีอาชีพเป็นเมียเช่าและมีลูกครึ่งเกิดจากทหารอเมริกันมากมายทั้งฝรั่งและนิโกร

นับจากปี 2530 – ปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) การสมรสข้ามวัฒนธรรมกับชาวต่างชาติสูงมาก (พัชรินทร์ ลาภานันท์, คารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และเขวาลักษณ์ อภิชาติ วัลลภ, 2550, หน้า 55) โดยเฉพาะจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น หนองคาย มหาสารคาม ชัยภูมิ ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ บุรีรัมย์และจังหวัดเลย เป็นต้น (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2547) จะเห็นได้ว่าในขณะปรากฏการณ์นี้ยังคงแพร่กระจายไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ของไทยอีกด้วย

ปรากฏการณ์การสมรสข้ามวัฒนธรรมของสตรีอีสานในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดอุดรธานี ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนซึ่งทีมงานซีพีอาร์ได้ลงพื้นที่ไปศึกษาและนำเสนอผลทางทีวีในรายการซีพีอาร์ โลกทางช่อง 9 โมเดิร์นไนน์ทีวีเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2552 โดยคุณสุทธิชัย หยุ่น สรุปว่าการสมรสข้ามวัฒนธรรมในพื้นที่ดังกล่าวเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยที่มีสงครามเวียดนามที่ทหารอเมริกันเข้ามาตั้งฐานทัพที่จังหวัดอุดรธานี ส่งผลให้มีการสมรสกับสตรีไทยในท้องถิ่นเกิดขึ้นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเรียกว่า “เมียเช่า” “เมียชั่วคราว” และถูกผสมเรียกว่า “อเมริกัน” (คืออเมริกัน + เอเชีย) มีรูปร่างหน้าตาดีและปัจจุบันจังหวัดอุดรธานียังคงมีชาวต่างชาติอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นในพื้นที่อำเภอเมืองอำเภอหนองบัวลำภู อำเภอโนนสะอาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น พบว่าสามีชาวต่างชาติส่วนใหญ่มาจากแถบยุโรป เช่น เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศสและอังกฤษและหญิงที่สมรสกับชาวต่างชาติล้วนมีความตั้งใจและลงทุนแสวงหาโดยไปทำงานในแหล่งที่มีชาวต่างชาติทำให้มีโอกาสได้พบกันและตกลงใช้ชีวิตร่วมกัน และที่น่าสนใจคือหญิงเหล่านั้นเคยผ่านการมีสามีและมีลูกและล้มเหลวในชีวิตคู่ เนื่องจากฝ่ายชายไม่รับผิดชอบครอบครัว มีปัญหาเศรษฐกิจ ทะเลาะกันและแยกทางกัน ในที่สุด สำหรับพ่อแม่และญาติ ๆ ของฝ่ายหญิงที่มีสามีเป็นชาวต่างชาติ ต่างรู้สึกยินดีไม่รังเกียจ เพราะได้รับการดูแลด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างดีจากลูกเขยชาวต่างชาติ ส่วนด้านทัศนคติพ่อแม่เปลี่ยนไปอยากให้ลูกมีสามีเป็นชาวต่างชาติเพราะเชื่อว่าเขยต่างชาติจะช่วยยกสถานะภาพทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้นพ้นจากความยากจนได้จึงปลูกฝังค่านิยมให้เด็กสาววัยรุ่นให้เลียนแบบและปัจจุบันจึงพบว่าเด็กเหล่านี้ไม่เห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือระดับสูง ๆ (สุทธิชัย หยุ่น, 2552)

สรุปปรากฏการณ์การสมรสข้ามวัฒนธรรมของหญิงไทยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นและอุดรธานีว่า มีสาเหตุมาจากการขาดความรู้ ขาดความรับผิดชอบของสามีคนไทยต่อครอบครัว เป็นประเด็นหลัก เศรษฐกิจเป็นประเด็นรองตามด้วยการยอมรับของสังคมรวมทั้งต้องการไปเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งทั้งหมดนี้มีแรงจูงใจมาจากค่านิยมที่เชื่อว่าเงินสามารถซื้อความสุขความสะดวกสบายได้และยังเชื่ออีกว่าชายชาวต่างชาติเป็นเส้นทางลัดที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้เร็วที่สุด สำหรับวิธีการแสวงหาพบว่าทุกรายล้วนมีจุดมุ่งหมายอยู่ในใจแล้วว่าต้องการจะมีสามีเป็นชาวต่างชาติ ส่วนสามีชาวต่างชาติที่สมรสกับสตรีไทยพบว่ามีสาเหตุมาจากเดินทางมาท่องเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรม มาพักผ่อนและบางรายย้ายมาทำงานในประเทศไทย จึงพบรักแต่งงานและอาศัยอยู่ในเมืองไทย เหตุผลอีกประการหนึ่งคือชาวต่างชาติเหล่านั้นมีทัศนคติที่ดีต่อสตรีไทยที่มีความอ่อนหวาน อารมณ์ดี สนุกสนานประกอบกับค่าครองชีพในประเทศไทยต่ำ โดยเฉพาะภาคอีสานจึงนิยมมาใช้ชีวิตบั้นปลาย ณ สถานที่นั้น นอกจากนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นทางบวกส่งผลให้เศรษฐกิจระดับครอบครัวดีขึ้น มีเงินมีทองมากขึ้น มีปัจจัยใช้ในการดำรงชีวิตมีคุณภาพชีวิตและได้รับการยกย่องจากชุมชนส่วนผลกระทบทางลบเด็กวัยรุ่นมีค่านิยมเลียนแบบและไม่เห็นคุณค่าของการเรียนระดับสูง

แนวคิดวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคมมนุษย์ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือความประพฤติของมนุษย์ในแต่ละสังคมให้แตกต่างทั้งในด้านสภาพภูมิประเทศ การตั้งถิ่นฐาน การจัดองค์กรทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนความเชื่อและค่านิยมทางสังคม ซึ่งวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นดำรงอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งจากนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปตามวิถีชีวิตของมนุษย์ตามยุคสมัย

วัฒนธรรมเป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญมากในการศึกษาเรื่องสังคมมนุษย์ ถ้าหากมนุษย์ไม่มีวัฒนธรรม มนุษย์จะไม่สามารถสืบทอดเผ่าพันธุ์มาได้จนทุกวันนี้ ฉะนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นวิธีการที่มนุษย์ใช้ตอบสนองความต้องการของชีวิต วัฒนธรรมเป็นเครื่องวัดความเจริญและความเสื่อมของสังคมขณะเดียวกันวัฒนธรรมยังกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม (เชอมาลย์ ราชภัณฑารักษ์ และพวงเพชร สุรัตน์กวีกุล, 2541, หน้า 4) จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ดียิ่งงามที่เหมาะสมแล้วสังคมนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าได้ หากสังคมใดที่วัฒนธรรมไม่เหมาะสมสังคมนั้นก็ยากที่จะเจริญก้าวหน้าหรืออาจสูญสิ้นความเป็นชาติได้ (ณรงค์ ไหวหารเสาวภาคย์ และชลธิชา จิรภคพงศ์, 2551, หน้า 147)

ความหมายของวัฒนธรรม

มีผู้ให้นิยามวัฒนธรรมไว้นานาทัศนะ ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้นิยามวัฒนธรรมหมายถึงสิ่งที่ทำ ความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะรวมถึงวิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมพื้นบ้าน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 1056) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 ที่ได้อธิบายวัฒนธรรมว่าเป็นลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชนซึ่งเปล่งรูปออกมาเป็นวัฒนธรรมไทย 4 สาขา กล่าวคือคตินิยม เนติธรรม วัตถุธรรม และสทธรรม สำหรับพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532, หน้า 101) อธิบายความหมายวัฒนธรรมว่าเป็นชื่อรวมสำหรับแบบอย่างของพฤติกรรมทั้งหลายที่ได้มาทางสังคมและถ่ายทอดกันไปทางสังคมโดยอาศัยสัญลักษณ์ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นผลรวมแห่งวิถีชีวิตทั้งหมดของมนุษย์ซึ่งรวมถึงสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ เช่น ภาษา การทำเครื่องมืออุตสาหกรรม ฯลฯ รวมถึงอุปกรณ์ที่เป็นวัตถุหรือสิ่งประดิษฐ์

โครเบอร์และคลักคอน (Kroeber & Kluckhohn, 1952, อ้างถึงใน กาญจนา อินทรสุณานนท์, น.ป.ป.) สรุปความหมายได้ 3 ลักษณะคือเป็นระบบความเชื่อ (Belief System) และค่านิยมทางสังคม

(Social Values) ที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ ลักษณะที่สองเป็นกฎระเบียบหรือมาตรฐานของพฤติกรรมที่คนในสังคมยอมรับ ลักษณะที่สามเป็นวิถีชีวิต (Way of Life) ของคนในสังคม

เบิร์ตแรนค์ (Bertrand, 1967, p. 88) อธิบายความหมายของวัฒนธรรม ว่าเป็นขบวนการอบรม ปลุกฝัง สั่งสอน เรียนรู้ในการดำรงชีวิตให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันและสืบทอดไปยังสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมต่อไป

กรีทซ์ (Greetz, 1973, pp. 35 – 36) เป็นนักมานุษยวิทยาทางวัฒนธรรมผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมอินโดนีเซียให้ความหมายวัฒนธรรมว่าเป็นลักษณะประจำกลุ่มชนในสังคมที่ทำให้บุคคลมองเห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ ในเชิงเปรียบเทียบได้อย่างชัดเจน

เซเฟอร์ (Schaefer, 2000, p. 47) นิยามวัฒนธรรมว่าเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่ได้รับจากการถ่ายทอดและเรียนรู้ ประกอบด้วยความรู้ ค่านิยมธรรมเนียมและวัตถุสิ่งของของกลุ่มมนุษย์

เคนดอน (Kendall, 2004, p. 42) อธิบายความหมายวัฒนธรรมว่าเป็นความรู้ ภาษาค่านิยม ธรรมเนียมและสิ่งที่เป็นวัตถุซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งและจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกหนึ่งในกลุ่มมนุษย์หรือสังคม

วราคม ทิสูกะ (2544, หน้า 63) อธิบายวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่ทั้งหลายที่มนุษย์สร้างขึ้น อันได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม กฎหมาย ประเพณีรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นตลอดจนลักษณะนิสัยใจคอของมนุษย์ที่ได้รับมาจากการเป็นสมาชิกของสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2546, หน้า 99) อธิบายวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งมนุษย์สร้างขึ้นมาและมนุษย์เป็นผู้ทำนุบำรุง ถ่ายทอดเปลี่ยนแปลงและมีเพียงมนุษย์เท่านั้นที่มีวัฒนธรรม คือ มีวิธีการเรียนรู้รับช่วงสืบทอดกันมาได้และสร้างสรรค์เพิ่มเติม

จันงค์ อคิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2548, หน้า 16) อธิบายความหมายวัฒนธรรมว่าเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มซึ่งสมาชิกของสังคมหนึ่งได้ยึดถือเป็นแบบแผนของชีวิตร่วมกัน วัฒนธรรมจึงเป็นเสมือนเครื่องหมายหรือตราประจำกลุ่มที่คนอื่นเห็นแล้วรู้ได้ทันที เช่น ภาษา เครื่องแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมือนกันสำหรับคนในกลุ่มนั้น

อมรา พงศาพิชญ์ (2549, หน้า 25) นิยามวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้น ประดิษฐ์วัตถุสิ่งของขึ้นใช้หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรมและหรือความคิดตลอดจนวิธีการทำงานมิใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ ดังนั้น วัฒนธรรมคือระบบในสังคมมนุษย์สร้างขึ้น

นิยพรรณ วรณศิริ (2550, หน้า 34) นิยามวัฒนธรรมไว้ 2 ประเด็นคือความหมายเชิงมนุษยศาสตร์ หมายถึงความคิดความงามของพฤติกรรมของคนและสิ่งของที่แสดงออกเป็นวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิต ส่วนความหมายเชิงสังคมศาสตร์ แบ่งย่อยออกเป็นความหมายเชิงสังคมวิทยา

(Sociology) หมายถึงการจัดพฤติกรรมให้เป็นระบบระเบียบของสังคมและนำมาปลูกฝังอบรมสั่งสอนสืบทอดกันต่อไปเป็นรุ่น ๆ และอีกความหมายหนึ่งคือความหมายเชิงมานุษยวิทยา (Anthropology) วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่กลั่นกรองมาจากความคิดหาวิธีการตอบสนองความต้องการพื้นฐานนั่นเอง

สรุปวัฒนธรรมคือผลผลิตโดยรวมของมนุษย์ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่คิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานและแสดงออกมาเป็นวิถีชีวิตที่ดำรง อันได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีรวมถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของแต่ละสังคมแตกต่างกันออกไปเพื่อแสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบแบบแผน ความสามัคคีและความเจริญก้าวหน้ามีการสืบทอดและดำรงอยู่

ลักษณะของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นระบบพฤติกรรมที่มนุษย์คิดสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เป็นเบื้องต้น ต่อมาเมื่อมนุษย์สร้างวัดระบบการดำรงชีพของมนุษย์ก็เริ่มพัฒนาจากระบบที่มึนน้อยก็กลายเป็นจำนวนที่มากขึ้นจากสิ่งของและระบบที่หยาบ ๆ ก็กลายเป็นสิ่งที่ละเอียดซับซ้อนยิ่งขึ้น (นิยพรรณ วรณศิริ, 2550, หน้า 40) ในสังคมหนึ่ง ๆ จะมีการถ่ายทอดและการรับวัฒนธรรมระหว่างกันอยู่เสมอทั้งโดยตั้งใจและโดยบังเอิญการถ่ายทอดหรือเชื่อมโยงวัฒนธรรมให้แก่อนี้จะแสดงออกในลักษณะการถ่ายทอดและการรับวัฒนธรรม (อมรา พงศาพิชญ์, 2546, หน้า 31 – 33)

ลักษณะของวัฒนธรรมตามแนวคิดของ งามพิศ สัตย์สงวน (2543 ข, หน้า 27 – 38) อธิบายว่าเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้โดยการกระทำระหว่างกันทางสังคมกับมนุษย์คนอื่น ๆ ในสังคมอย่างเป็นกระบวนการที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “การขัดเกลาทางสังคม” (Socialization) หรือ “การรับวัฒนธรรมเข้ามาไว้ในตัวเรา” (Enculturation) เป็นวัฒนธรรมทั่วไปและวัฒนธรรมย่อย (General Culture และ Subcultures) ซึ่งวัฒนธรรมทั่วไปหรือวัฒนธรรมใหญ่ (Great Tradition) จะเป็นหลักในการดำเนินชีวิตทั่วไปของสมาชิกส่วนมากของสังคมที่ใช้ร่วมกัน ส่วนวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมเฉพาะ (Cultural Pecialities) (Nanda, 1980, pp. 40 – 41) ซึ่งเป็นส่วนต่าง ๆ ของวัฒนธรรมจะใช้กันในกลุ่มคนบางกลุ่มและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมใหญ่ อีกทั้งมีการบูรณาการทางวัฒนธรรม (Cultural Integration) ในลักษณะหลอมรวมคติทางวัฒนธรรมหลายอย่างเข้าด้วยกัน เช่น ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ นอกจากนั้นการปรับตัวให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของประชากรที่มีชีวิตอยู่ในชุมชนหรือสังคมต่าง ๆ เพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดและลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในด้านแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในแต่ละสังคมแตกต่างกันเป็นบรรทัดฐานทางสังคมซึ่งเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่มีอยู่

ในสังคมมีอยู่สองบรรทัดฐาน คือบรรทัดฐานเชิงอุดมคติ (Ideal Norms) คือความคิดต่าง ๆ ทางสังคม ที่บ่งบอกว่าสมาชิกในสังคมควรจะต้องทำอะไรบ้างในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น เมื่อคนสองคนถูกแนะนำ ให้รู้จักกันฝ่ายที่อายุน้อยกว่าจะยกมือไหว้ เป็นต้น และบรรทัดฐานเชิงพฤติกรรม (Behavioral Norms) คือพฤติกรรมที่คนไปทำจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจคล้ายกับบรรทัดฐานเชิงอุดมคติ แต่อาจมีข้อแตกต่างเพิ่มขึ้นเป็นการหล่อหลอมบุคลิกภาพของปัจเจกชน จนกระทั่งทำให้สมาชิกใน สังคมนั้น ๆ มีลักษณะบุคลิกภาพส่วนใหญ่ที่คล้าย ๆ กันจนเกิดเป็นลักษณะประจำชาติ (National Character) ของตน

งานวิจัย อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2548, หน้า 16-18) ได้อธิบายลักษณะวัฒนธรรมไว้ สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. เป็นแบบพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Pattern of Learned Behavior) จากประสบการณ์ต่าง ๆ ในอดีตในด้านวัตถุสิ่งของและค่านิยม เช่น ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ
2. เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา (Transmitted Among the Members of Society) จากรุ่นสู่รุ่นและแพร่กระจายระหว่างสมาชิกของสังคมโดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด เช่น การพูด การเขียน เป็นต้น
3. เป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกัน (Shared by Members of Society) ที่เกิดจากพฤติกรรมการเรียนรู้ และผลของการเรียนรู้ที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกันของสมาชิกในสังคม
4. เป็นการสร้างความพอใจให้แก่มนุษย์ (Culture is Gratifying) ในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานคือปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตและมีการพัฒนาให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ
5. เป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนได้ (Culture is Adaptive) เพราะมนุษย์ได้ปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเสมอตามความเจริญทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ
6. เป็นผลรวมหรือการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Culture is Integrative) ที่เป็นผลรวมของแบบแผนหรือแนวทางการดำเนินชีวิตโดยการนำองค์ประกอบย่อย ๆ ของวัฒนธรรมหลาย ๆ อย่าง ประสานเข้าด้วยกัน
7. เป็นรูปแบบพฤติกรรมในอุดมคติที่ต้องยึดถือปฏิบัติตาม (Ideal form Behavior) แนวทางดำเนินชีวิตที่ทุกคนจะยึดถือและปฏิบัติตามซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังหรือเป็นแบบในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม
8. เป็นลักษณะเหนืออินทรีย์ (Superorganic) คือ “ตัวตน” “รูปร่าง” หรือ “สาร” ลักษณะที่เหนืออินทรีย์คือลักษณะที่อยู่เหนือสภาพธรรมชาติหรือสัญชาตญาณของเอกัตบุคคลซึ่งมนุษย์เท่านั้นที่มีวัฒนธรรมในลักษณะที่เหนืออินทรีย์ในขณะที่สัตว์มีเพียงอินทรีย์ที่ได้รับการถ่ายทอด

ทางสายโลหิตลักษณะที่อยู่เหนืออินทรีย์นั้นจะใช้สัญลักษณ์การถ่ายทอดและใช้ศักยภาพในการปรับและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเพื่อให้อินทรีย์อยู่ในภาวะที่สมบูรณ์เกิดความมั่นคงปลอดภัยและได้รับความสะดวก

สำหรับลักษณะของวัฒนธรรมตามแนวคิดของไทเลอร์และมอร์แกน (Tylor, 1958; Morgan, 1963 อ้างถึงใน นิยพรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 40 – 41) อธิบายว่าเป็นผลผลิตของระบบความคิดของมนุษย์ (Cognitive Systems) ที่เกิดจากระบบสมองระบบประสาทและระบบจิตใจของมนุษย์ทุกส่วนทำงานสัมพันธ์กันเป็นระบบทางชีวภาพ (Biological System) ที่มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของวิวัฒนาการ (Evolutionism) และมีการเรียนรู้สืบทอดกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมและถือเป็นสมบัติส่วนรวมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นเป็นมรดกทางสังคม

นอกจากนี้ลักษณะวัฒนธรรมตามแนวคิดของ พวงเพชร สุรัตน์วิกุล และเมธมาลย์ ราชภัณฑารักษ์, 2545, หน้า 55 – 58) อธิบายว่า เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นส่วนช่วยในการดำเนินชีวิตทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นล้วนเป็นวัฒนธรรมทั้งสิ้นอีกทั้งยังเป็นผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่าง (Interative) เช่น ความรู้ ความเชื่อ วิธีการดำเนินชีวิต สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ฉะนั้นวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้มีใช้เกิดจากสัญชาตญาณและยังได้ถ่ายทอดเป็นกระบวนการ โดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Communication) สืบทอดเป็นมรดกทางสังคม (Social Heritage) ในรูปแบบวิถีชีวิต (Way of Life) หรือแบบแผนการดำเนินชีวิต (Design for Living) ของมนุษย์ (สุพิศวง ธรรมพันทา, 2540, หน้า 41 – 43) มีลักษณะเป็น Super Organic หมายถึงสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์อย่างเดียวกันในทางกายภาพหรือชีวภาพที่แตกต่างกันของแต่ละสังคม (มงคล หวังสุขใจ และชมพู โกดิรัมย์, 2548, หน้า 44-45)

สรุปลักษณะของวัฒนธรรมเป็นผลผลิตระบบความคิดของมนุษย์ที่มีวิวัฒนาการเชื่อมโยงกับแบบแผนของวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมซึ่งแสดงออกมาเป็นแบบแผนของพฤติกรรมอันเกิดจากการเรียนรู้ของปัจเจกชนแล้วหล่อหลอมบุคลิกภาพให้คล้าย ๆ กันของคนส่วนใหญ่ในสังคมจนกลายเป็นอัตลักษณ์แต่ละสังคมโดยเฉพาะและมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

องค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมโดยทั่วไปมี 4 ประการด้วยกัน (สุริชัย หวันแก้ว, 2549, หน้า 155–164; สุพัตรา สุภาพ, 2546, หน้า 35-36; ภทริยา งามมุข, 2544, หน้า 27–28) คือ

1. องค์กรวัตถุ (Instrument and Symbolic Objects) คือวัฒนธรรมทางวัตถุสามารถจับต้องได้มีรูปร่าง เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ โบสถ์ วิหาร โรงงาน ภาพเขียนและส่วนที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ภาษาสัญลักษณ์ในการติดต่อสื่อความหมาย เป็นต้น

2. องค์การ (Association of Organization) คือกลุ่มที่มีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือมีโครงสร้างอย่างเป็นทางการ มีการวางกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับและวัตถุประสงค์ไว้อย่างแน่นอน จัดเป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุดในสังคมที่ซับซ้อน เช่น ครอบครัว สภาศาสนา สหพันธ์กรรมการ ครูสภา และสหประชาชาติ เป็นต้น

3. องค์พิธีการ (Usage) คือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับกันทั่วไป เช่น พิธีกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เรื่องการเกิด การศึกษา การบวช การหมั้น การแต่งงาน การปลูกบ้าน ขึ้นบ้านใหม่ การตาย เป็นต้น ซึ่งศาสนาจะเข้ามามีอิทธิพลอยู่ไม่น้อย

4. องค์คติ (Concept) หมายถึง ความเข้าใจ ความเชื่อ ความคิดเห็น อุดมการณ์และโลกทัศน์ เป็นต้น เช่น ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องสามีหรือภรรยาคนเดียว (Monogamy) ความเชื่อในเรื่องการตายแล้วเกิดใหม่ ความเชื่อในเรื่องพระเจ้าองค์เดียว (Monotheism) หรือพระเจ้าหลายองค์ (Polytheism) ของศาสนาต่าง ๆ (จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2542, หน้า 20) เป็นต้น

นอกจากนี้วัฒนธรรมยังสามารถแบ่งแยกออกเป็นระบบย่อย ๆ ตามระบบสังคมได้หลายระบบด้วยกัน กล่าวคือระบบเศรษฐกิจ ระบบครอบครัวเครือญาติ ระบบการเมือง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบหรือระบบย่อยต่าง ๆ ต้องทำงานสอดคล้องกันเพื่อให้สังคมดำรงอยู่และดำเนินไปได้อย่างมีพลวัต (Dynamic) การทำงานร่วมกันของระบบย่อยต่าง ๆ นั้น นักมานุษยวิทยาเรียกว่า “การรวมตัวกันทางสังคม” (Social Integration)

สรุปวัฒนธรรมประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุจับต้องสัมผัสได้ องค์การมีลักษณะเป็นกลุ่มที่มีการจัดเป็น โครงสร้างมีระเบียบข้อบังคับกฎเกณฑ์และวัตถุประสงค์ชัดเจน องค์พิธีการคือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับกันทั่วไปและองค์คติคือความเชื่อ ความเข้าใจ ความคิดเห็น อุดมการณ์และโลกทัศน์ เป็นต้น

ประเภทของวัฒนธรรม

ตามประกาศตั้งกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2485 ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้

4 ประเภทด้วยกันและถือว่าเป็นการแบ่งในทางปฏิบัติสรุปได้ ดังนี้

1. คติธรรมคือวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักการดำเนินชีวิต เช่น ความเชื่อศรัทธาทางศาสนา
2. เนติธรรมคือวัฒนธรรมทางกฎหมายและระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือว่าสำคัญเท่ากับกฎหมาย
3. วัตถุธรรมคือวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น บ้านเรือน ยารักษาโรค เครื่องมือเครื่องใช้ และเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น
4. สหธรรมคือวัฒนธรรมทางสังคม อันได้แก่ คุณธรรมต่าง ๆ ที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกถ้อยทีถ้อยอาศัยรวมถึงระเบียบมารยาทที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับสังคมทุกชนิด เช่น การแสดงความเคารพ การแต่งกายในโอกาสต่าง ๆ (ณรงค์ เส็งประชา, 2541, หน้า 48 - 50)

สำหรับประเภทของวัฒนธรรมตามแนวคิดของ ณรงค์ เสียงประชา (2541, หน้า 48 – 51) ได้แบ่งวัฒนธรรมออกสรุปได้ 3 ประเภทคือ

1. วัฒนธรรมทางแนวความคิด (Ideas – Thinking) คือวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเชื่อหรือความรู้สึคนึกคิดซึ่งอาจถูกหรือผิดก็ได้ เช่น ความเชื่อว่าคนตายแล้วเกิด การทำบุญ ทำบาป การเชื่อถือโชคกลาง

2. วัฒนธรรมทางบรรทัดฐาน (Norms – Doing) คือระเบียบแบบแผนหรือประเพณีที่บุคคลในสังคมยึดถือหรือกฎหมายที่ใช้ปฏิบัติร่วมกันซึ่งประกอบด้วย วิถีชาวบ้าน (Folkways) จารีต (Mores) และกฎหมาย (Laws)

3. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material – Having) คือวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในสังคม เช่น เสื้อผ้า อาหาร ยา ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

งามพิศ สัตย์สงวน (2543, หน้า 53 - 54) แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้ สรุปได้ 2 ประเภทคือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) คือส่วนของวัฒนธรรมที่จับต้องสัมผัสได้ อันได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีรูปร่าง มีขนาด น้ำหนักแตกต่างกันไป

2. วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non – Material Culture) คือส่วนของวัฒนธรรมที่จับต้องสัมผัสไม่ได้เพราะไม่มีรูปร่าง ขนาด น้ำหนักแต่มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์มากซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 5 ประเภท

2.1 สถาบันทางสังคมคือส่วนต่าง ๆ ของวัฒนธรรมที่เข้าไปจัดการกับปัญหาพื้นฐานของสังคมซึ่งเป็นหัวใจของวัฒนธรรม ได้แก่ สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ศาสนา การแพทย์และการสาธารณสุข เป็นต้น

2.2 วัฒนธรรมเกี่ยวกับการควบคุมทางสังคมคือสิ่งที่ช่วยทำให้เกิดระเบียบในสังคมที่บางอย่างเป็นการควบคุมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี กฎหมาย ฯลฯ

2.3 ศิลปะเป็นวัฒนธรรมที่เป็นได้ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม ดนตรี การละคร นาฏศิลป์และวรรณกรรม เป็นต้น

2.4 ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารติดต่อกัน ได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน รวมทั้งกิริยาท่าทางต่าง ๆ ด้วย

2.5 พิธีกรรมหมายถึงพิธีที่ถูกต้องในแต่ละขั้นตอนของประเพณีต่าง ๆ เช่น ในงานศพ ประกอบไปด้วยพิธีต่าง ๆ ที่ทำในช่วงเวลาที่ต่างกันไป แต่งตัวก่อนรดน้ำอาบน้ำศพ เป็นต้น

นอกจากนี้ นภาพร แก้วนิมิตชัย (2539, หน้า 23) ยังแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมที่มีรูปร่างมองเห็นได้เรียกว่าวัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture)

จับต้องสัมผัสได้ ได้แก่ วัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในสังคม เช่น เสื้อผ้า อาหาร ยา ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

2. วัฒนธรรมที่ไม่มีรูปร่างตัวตนเป็นนามธรรมเรียกว่าวัฒนธรรมที่มีใจวัตถุหรือ วัฒนธรรมทางจิตใจ (Non-Material Culture) อันได้แก่

2.1 บรรทัดฐาน (Norm) เป็นแนวทางการประพฤติที่สมาชิกกลุ่มหรือสังคมยึดถือเป็นมาตรฐานร่วมกันเพื่อเป็นตัวกำหนดและควบคุมการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกว่าสิ่งใด เป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม บรรทัดฐานจะเป็นสิ่งที่บอกว่าจะไม่ควรปฏิบัติอันจะส่งผลเสีย ต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม บรรทัดฐานประกอบด้วยวิธีหรือแนวทางปฏิบัติที่กลุ่ม ทำสิ่งต่าง ๆ จนกลายเป็นนิสัยตามปกติเสมอ ๆ ซึ่งเรียกว่า “วิถีประชา” (Folkways) เช่น การรับประทานอาหารด้วยช้อน ส้อม เป็นต้น รวมทั้งสิ่งที่กลุ่มเรียกว่า “กฎศีลธรรม” (Mores) ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับความผิดความถูกต้อง ที่ต้องการให้มีการปฏิบัติในบางเรื่องบางสิ่งและหาก มีผู้ฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎศีลธรรมย่อมได้รับการลงโทษ เช่น การห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เป็นต้น

2.2 สถาบัน (Institution) จัดเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งหมายถึงระบบ ความสัมพันธ์ทางสังคมในด้านหน้าที่อันประกอบด้วยค่านิยมและวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการ พื้นฐานของสังคมร่วมกัน

2.3 กฎหมาย (Law) จัดเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของบรรทัดฐานซึ่งการใช้บังคับที่ชอบธรรม ระบุไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและหากฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎศีลธรรมย่อมได้รับการลงโทษ เช่น การห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

2.4 ค่านิยม (Values) หมายถึงสิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งเห็นว่าอะไรก็ตามที่คนในสังคม ส่วนใหญ่ปรารถนาหรือต้องการให้เป็นหรือกลับกลายเป็นสิ่งที่คนถือว่าต้องทำ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่องและมีความสุขที่จะได้เห็นได้ฟังได้เป็นเจ้าของค่านิยมรวมเอาเป็นเป้าหมาย ที่เป็นรูปธรรม

2.5 ความเชื่อ (Beliefs) หมายถึงความคิดที่เป็นที่ยอมรับและยึดถือซึ่งอาจเป็นความคิด ที่เป็นสากลหรือเป็นที่ยอมรับของบางกลุ่มหรือเป็นความจริงทั้งมวลที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ความเชื่อจะ ช่วยอธิบายและติดตามเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับจักรวาลและโลก ความเชื่อเป็นสิ่งที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผิดหรือถูกแต่ค่านิยมไม่อาจพิสูจน์ด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ได้

สรุปวัฒนธรรมแบ่งออกได้สองประเภทคือประเภทแรก เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) ได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ที่มองเห็นจับต้องได้ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในสังคม

และประเภทที่สองคือวัฒนธรรมทางจิตใจหรือวัฒนธรรมที่ไม่มีวัตถุ (Non-material Culture) ซึ่งแบ่งย่อยเป็นวัฒนธรรมทางแนวความคิด (Ideas-Thinking) ได้แก่ ความเห็น ความเชื่อและความรู้สึกนึกคิด และวัฒนธรรมทางบรรทัดฐาน (Norms-Doing) คือกฎหมายระเบียบแบบแผนหรือประเพณีของบุคคลในสังคมยึดถือปฏิบัติร่วมกัน อาทิเช่น วิถีชาวบ้าน (Folkways) จารีต (Mores) และกฎหมาย (Laws) เป็นต้น

หน้าที่ของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นวิถีควบคุมสังคม (Social Control) บางสังคมอาจจะยังไม่มีกฎหมายที่ซับซ้อนแต่ว่าทุก ๆ สังคมมีวิธีการจัดการกับคนที่ละเมิดประเพณีบางอย่าง เช่น ใช้วิธีเยาะเย้ยนินทาผู้กระทำผิดหรือขับออกจากกลุ่มซึ่งเป็นการลงโทษที่รุนแรงและได้ผลสำหรับสังคมขนาดเล็กที่คนอื่นในสังคมไม่ยอมคบค้าสมาคมยอมดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างยากลำบาก หน้าที่ของวัฒนธรรมได้มีการถูกอธิบายไว้หลายทัศนะ ดังต่อไปนี้

มงคล หวังสุขใจ และชมพู โกศิรัมย์ (2548, หน้า 45-46) อธิบายหน้าที่ของวัฒนธรรมสรุปได้ดังนี้

1. เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้ดำเนินไปตามรูปแบบของสถาบัน ผ่านกระบวนการอบรมเรียนรู้ทางสังคม โดยใช้สัญลักษณ์ทางสังคม เช่น การแต่งกาย การยกมือไหว้ การพูด เป็นต้น เป็นจุดศูนย์รวมในการหล่อหลอมบุคลิกภาพมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย
2. เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการอบรมให้รู้ระเบียบของสังคมซึ่งกลุ่มสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครอบครัว ซึ่งได้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมเกี่ยวกับบทบาทตามฐานะตำแหน่งของความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น แบบการมีครอบครัว แบบของการเลี้ยงดูบุตรหลานและแบบของการแต่งงาน ซึ่งวัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดแบบของความสัมพันธ์
3. เป็นตัวควบคุมสังคมการควบคุมสังคมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการใช้วิธีการแสดงออกของบุคคลและสิ่งที่จะเกิดขึ้น หากไม่ปฏิบัติหรือประพฤติตามมาตรฐานที่ตั้งเอาไว้โดยสังคมหรือกลุ่มของคนการควบคุมทางสังคมนี้อาจจะอยู่ในรูปที่เป็นทางการที่อาศัยกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับที่วางไว้หรือหากกฎหมายสามารถอ้างอิงและยึดถือเป็นหลักฐานยืนยันได้ตลอดเวลาและการควบคุมที่ไม่เป็นทางการ อันได้แก่ ขนบธรรมเนียมและกฎศีลธรรม เป็นต้น
4. เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง วัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์ของสังคมเช่นเดียวกับบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคนส่วนที่เป็นนามธรรมของบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคนส่วนที่เป็นนามธรรมของบุคลิกภาพก็คือความเชื่อ ความสนใจ

ทัศนคติ ความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเปรียบได้กับวัฒนธรรมแบบไม่ใช่วัตถุของสังคมส่วนที่มองเห็นได้

5. ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมเกิดความเป็นปึกแผ่นความจงรักภักดี และอุทิศตนให้กับสังคมทำให้สังคมอยู่รอด ทั้งนี้เพราะการมีลักษณะวัฒนธรรมเดียวกันของกลุ่มคนในสังคมย่อมทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน มีจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของร่วมกันจึงก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนและพร้อมที่จะปกป้อง เพื่อให้วัฒนธรรมอันเป็นส่วนรวมของตนยังคงอยู่ตลอดไป

6. เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างหล่อหลอม (Moulding) บุคลิกภาพทางสังคมให้กับสมาชิก บุคลิกภาพเป็นผลรวมความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย จิตใจและการแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นสิ่งที่กำหนดบุคลิกภาพคือลักษณะทางชีวภาพและลักษณะทางวัฒนธรรมนั่นเอง

7. ทำให้สมาชิกแต่ละสังคมตระหนักถึงความหมายและวัตถุประสงค์การมีชีวิตของตนอันเป็นความหมายของสถานการณ์และที่เกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยมและจุดหมายปลายทาง

8. สร้างหรือจัดแบบความประพฤติเพื่อว่าบุคคลจะได้ปฏิบัติตามโดยไม่จำเป็นต้องคิดหาวิธีการประพฤติปฏิบัติโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดหรืออบรมให้รู้ระเบียบทางสังคมเกี่ยวกับบทบาท ความคาดหวัง บรรทัดฐานทางสังคมต่าง ๆ เป็นต้น

หทัยรัตน์ มาประณีต (2549, หน้า 44-45) อธิบายว่า วัฒนธรรมมีหน้าที่ในการสร้างแบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์ให้อยู่ในขอบข่ายเดียวกันเพื่อให้สังคมเกิดสงบสุข สามารถสรุปได้ 4 ประการคือ

1. ตอบสนองความจำเป็นทางชีวภาพของมนุษย์ (Biological Needs) เมื่อมนุษย์มีความต้องการขั้นมูลฐานหรือทางชีวภาพก็สรรหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น เช่น ประดิษฐ์มีดล่าสัตว์ ตะกร้อเก็บมะม่วง แหนจับปลา เป็นต้น

2. สร้างแบบแผนของพฤติกรรมของสังคมให้แก่สมาชิกยึดถือและปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยมั่นคงและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. หล่อหลอมและกำหนดบุคลิกภาพของสมาชิกในสังคม (Personality Moulding) ให้มีแบบแผนในด้านเจตคติ ความเชื่อ รสนิยม ความคิดเห็น เป็นต้น

4. วัฒนธรรมทำหน้าที่แบ่งแยกมนุษย์ให้ต่างจากสัตว์ประเภทอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมจะมีเฉพาะในสังคมมนุษย์เท่านั้น เพราะมนุษย์มีสมองในการคิดพัฒนาและแสวงหาวิธีการต่าง ๆ ในการประดิษฐ์คิดค้นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ

ฌ็อง-ฌัก โวหารเสาวภาคย์ และชลธิชา จิรภพพงศ์ (2551, หน้า 147) อธิบายวัฒนธรรมว่า มีหน้าที่กำหนดรูปแบบของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม กำหนดบทบาทความสัมพันธ์หรือพฤติกรรมของบุคคล ควบคุมสังคมเป็นเครื่องหรือสัญลักษณ์ที่แสดงว่าสังคมแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมและยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและหล่อหลอมบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับสมาชิกของสังคมซึ่งส่งผลให้สมาชิกได้ตระหนักถึงความหมาย วัตถุประสงค์และคุณค่าแห่งการดำรงชีวิตของตนพร้อมทั้งสร้างแบบแผนของสังคมร่วมกัน

สรุปวัฒนธรรมมีหน้าที่ควบคุมสังคม (Social Control) ในการกำหนดบทบาท สร้างจัดรูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์และสถาบันต่าง ๆ ของสังคมหนึ่ง ๆ ให้มีเอกลักษณ์แตกต่างกัน โดยมีมุ่งหมายในการช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการอบรมระเบียบของสังคม นอกจากนี้วัฒนธรรมยังเป็นปัจจัยในการสร้าง หล่อหลอม (Moulding) บุคลิกภาพทางสังคมให้กับสมาชิกซึ่งเป็นผลรวมความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย จิตใจและพฤติกรรม

ทฤษฎีทางวัฒนธรรม

1. ทฤษฎีว่าด้วยปัจจัยและสาเหตุ

ข้อสมมติฐานของทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้กล่าวถึงปัจจัยและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (ฌ็อง-ฌัก เสงี่ยมประชา, 2541, หน้า 52 - 53; วราคม ทิสุงกะ, 2544, หน้า 76 - 77) สรุปได้ ดังนี้

1.1 ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมและวัฒนธรรมเนื่องจากมนุษย์และสังคมต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อมในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเมื่อเกิดความแห้งแล้งทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ต้องเปลี่ยนไป บางคนต้องย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพอย่างอื่นในเมือง

1.2 ปัจจัยทางด้านชีววิทยา ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากลักษณะระบบชีวภาพของมนุษย์เห็นได้จากเรื่องเชื้อชาติหรือสีผิว เช่น ชนผิวขาวปกครองชาวพื้นเมืองซึ่งยากจนและมีอยู่เป็นจำนวนมากส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างกันไป มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดขึ้น

1.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจอันเกิดขึ้นตามแนวทฤษฎีของมาร์กซ์ (Marx) ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ วัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุโดยเน้นว่าวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุว่าเป็นเหตุก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดขบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ได้แก่ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์ ปัจจัยทางชีววิทยารวมถึงการถ่ายทอดทางพันธุกรรมของความสามารถทางปัญญา ปัจจัยทางการเมืองและการทหาร ปัจจัยทางเทคโนโลยีในการประดิษฐ์คิดค้นวิทยาการใหม่ ๆ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางศาสนาและอุดมการณ์ความคิดความเชื่อ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (สุริชัย หวันแก้ว, 2549, หน้า 162-164)

2. ทฤษฎีรูปแบบกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีรูปแบบกระบวนการนี้ มีข้อสมมติที่ว่าสังคมและวัฒนธรรมต้องมีความมั่นคง การเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามแบบอย่างธรรมชาติและเปลี่ยนไปสู่ความราบรื่น (กาญจนา อินทรสุณานนท์, ม.ป.ป., หน้า 110-117; สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536, หน้า 63-65) สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ทฤษฎีเส้นตรง (Linear Theories) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมว่าเป็นไปแบบเส้นตรง กล่าวถึงวัฒนธรรมของสังคมทุกสังคมหรือทุกวัฒนธรรมว่าเป็นวิวัฒนาการของความเจริญทางอารยธรรมเป็นแบบเดียวกันตลอด (Morgan, 1877 อ้างถึงใน นิยพรรณ วรณศิริ, 2550, หน้า 75) กล่าวคือ จากสังคมป่าเถื่อนไปสู่อารยธรรมหรือสังคมแบบดั้งเดิม ได้วิวัฒนาการไปถึงสังคมทาส สังคมศักดินา สังคมนายทุนและสังคมคอมมิวนิสต์ (Marx, 1930 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536, หน้า 63)

2.2 ทฤษฎีแบบวัฏจักร (Cylcal Theories) อธิบายถึงความไม่สม่ำเสมอของ ขบวนการทางสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแต่ละขั้นตอนของการ เปลี่ยนแปลงต้องผ่านจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ สรุปว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบวัฏจักรว่ามีอยู่ 3 ขั้นตอน คือขั้นตอนแรกเป็นขั้นตอนของความสมดุลหรือมีการผสมผสานขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ หยิน (Yin) ขั้นตอนที่สองเป็นขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงจากหยิน (Yin) ไปสู่หยาง (Yang) หรือ ขั้นที่สังคมไม่มีความสมดุล ส่วนขั้นที่สามเป็นขั้นของการแก้ไขปัญหาคความแตกต่างและความไม่ สมดุลเพื่อนำไปสู่ขั้นใหม่ที่มีความสมดุลเกิดขึ้น (Tonybee, 1954 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536, หน้า 63)

2.3 ทฤษฎีแนวโน้ม (Trend Theories) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในรูปของแนวโน้มจากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมอีกแบบหนึ่งที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นความปรารถนาที่เกิดจากความต้องการของปัจเจกบุคคลที่มีตามธรรมชาติ มีความสนใจ ที่จะติดต่อสัมพันธ์กับญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิดสนิทสนมมีความปรารถนาที่มี เหตุและผล การติดต่อกันดำเนินไปอย่างมีเหตุผล เช่น สังคมชนบทมีแนวโน้มเปลี่ยนไปเป็น สังคมแบบสังคมเมืองหรือสังคมเกษตรกรรมเปลี่ยนไปเป็นแบบสังคมอุตสาหกรรม เป็นต้น

ณรงค์ เส้งประชา (2541, หน้า 207-208) อธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ว่ามี 2 รูปแบบ คือการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนและการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีการวางแผน

นอกจากนี้ โลทและเคลเลอร์ (Light & Keller, 1979, pp. 546 – 549) อธิบายกระบวนการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมว่า มี 3 สาย คือสายที่ทำให้เกิดวิวัฒนาการ สายที่ก่อให้เกิดความสมดุลไว้ และสายแห่งความขัดแย้ง สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. สายที่ทำให้เกิดวิวัฒนาการซึ่งเรียกว่าทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theories) ทฤษฎีนี้มีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยมีการเพิ่มพูนทีละเล็กทีละน้อยเป็นไปในทิศทางที่เพิ่มความสลับซับซ้อนและมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. สายที่ก่อให้เกิดความสมดุล เรียกว่าทฤษฎีแห่งการสมดุล (Equilibrium Theories) ซึ่งแบ่งออกได้หลายทฤษฎีคือทฤษฎีความล้าหลังทางวัฒนธรรม ทฤษฎีมานุษยนิเวศวิทยา ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ ซึ่งมีหัวใจสำคัญคือเชื่อว่าพื้นฐานส่วนต่าง ๆ ได้รวมเข้าเป็นระบบและส่วนต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์กัน ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในส่วนใดก็จะเป็นผลทำให้ส่วนอื่น ๆ ของระบบที่สัมพันธ์กันเปลี่ยนแปลงไปด้วย

3. สายแห่งความขัดแย้งเรียกว่าทฤษฎีแห่งการขัดแย้ง (Conflict Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่าการขัดแย้งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง อาทิเช่น การขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างอาจก่อให้เกิดการปฏิวัติระบบเศรษฐกิจ ระบบการปกครอง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ามีสายแรกเท่านั้นที่ไม่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมาจาก 3 สายที่กล่าวมาแล้ว คือทฤษฎีแห่งการขึ้นลงของสังคม (Rise and Fall Theories) ซึ่งกล่าวว่าทิศทางของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมจะไม่เกิดขึ้นในทิศทางเดียวกันเมื่อเจริญถึงที่สุดแล้วจะพยายามปรับปรุงให้เกิดเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นหมุนเป็นวงกลม (Cyclic Theories)

3. ทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรม

คำว่า “วิวัฒนาการ” (Evolution) เป็นภาวะของการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งซึ่งเป็นการเปลี่ยนที่มีลักษณะเด่นของตัวเองแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละเล็กทีละน้อย (Gradual Change) ใช้เวลายาวนานถึงจะมองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลง (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536, หน้า 66; สนธิ สมัครการ, 2549, หน้า 14) ซึ่งแตกต่างจากคำว่า “ปฏิวัติการ” (Revolution) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและฉับพลัน (Sudden Change) โดยทั่วไปเรียกว่า “ปฏิวัติ” หรือ “รัฐประหาร” ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบถึงแผนในการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคมและแผ่กระจาย (Diffuse) ไปสู่สังคมอื่นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เช่นกัน

ตามหลักวิวัฒนาการของดาร์วิน (Darwin, 1859 อ้างถึงใน ภทริยา งามมุข, 2544, หน้า 31) กล่าวว่าวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมจะเริ่มเกิดขึ้นจากรูปแบบที่ง่าย ๆ ไปสู่รูปแบบที่ยู่ยาก สลับซับซ้อน เช่น ศิลปะที่เคยสามารถอธิบายกันง่าย ๆ กลายเป็นรูปแบบปรากฏอยู่เฉพาะยุคใดยุคหนึ่งในอดีตเป็นผลของขบวนการวิวัฒนาการอย่างสืบเนื่องและวิวัฒนาการวัฒนธรรมในสังคมจะผสมกลมกลืนกันไปกับวิวัฒนาการของมนุษย์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันของโครงสร้างทางจิตใจและความคิด

สมมติฐานของทฤษฎีวิวัฒนาการวัฒนธรรมคือทฤษฎีวิวัฒนาการเน้นจิตใจมนุษย์ว่ามีความคิดและโครงสร้างคล้าย ๆ กันในยุคต่าง ๆ ของประวัติศาสตร์ ฉะนั้นผู้คนในแต่ละยุคจึงมีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางธรรมชาติที่คล้ายคลึงกันในการสร้างวัฒนธรรมที่คล้าย ๆ กัน

ดังนั้นกระบวนการของวิวัฒนาการในทุก ๆ วัฒนธรรม ทั้งในยุคบรรพกาลและยุคพัฒนา จึงมีหลักการสำคัญอยู่ที่ขบวนการของวิวัฒนาการเหมือนกัน (บุญเคิม พันรอบ, ม.ป.ป., หน้า 51-53)

นอกจากนี้วิวัฒนาการของวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมมนุษย์มีจุดเริ่มต้นจากการที่มนุษย์คิดค้นเครื่องมือออกมาจากความคิดของมนุษย์เองโดยมีธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการคิดขึ้นแล้วแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์แล้วพัฒนาเป็นลำดับขึ้นมาจนถึงยุคปัจจุบัน

ตามหลักวิวัฒนาการของพฤติกรรมมนุษย์ของไทเลอร์ (Tylor) (นิยพรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 73 - 81) เชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้นตอนจากหยابที่สุดไปจนถึงดีที่สุด และจากต่ำสุดไปจนถึงสูงสุดและมอร์แกน (Morgan) ยังอธิบายไว้สอดคล้องกันในประเด็น พฤติกรรมของสถาบันสังคมพื้นฐานคือสถาบันครอบครัวและเครือญาติว่ามีวิวัฒนาการเป็นลำดับขั้นตอน เริ่มจากสังคมดั้งเดิม (Primitive) พัฒนาไปจนถึงขั้นอนารยะ (Barbarism) เข้าสู่จุดสูงสุดคือขั้นศิวิไลซ์ (Civilized) ในที่สุดก็หวนกลับมาสู่จุดเดิมอีกครั้ง แม้แต่ทฤษฎีวิวัฒนาการของมอร์แกน (Morgan) และไทเลอร์ (Tylor) ที่เรียกว่า “Unilinear Evolutionism” ซึ่งอยู่ในช่วงตอนปลาย ศตวรรษที่ 19 ก็เชื่อว่าวัฒนธรรมมีวิวัฒนาการจากระดับที่หยابไปจนถึงระดับที่สวยงามและดีงามที่สุด จากระดับต่ำสุดไปหาสูงที่สุดเป็นสายดิ่งสายเดียวไม่ออกนอกกลุ่มช่องทางและเจริญผ่านลำดับขั้นตอน 3 ลำดับ คือขั้นหยาบ (Servagery) ขั้นอนารยะ (Barbarism) ขั้นศิวิไลซ์ (Civilization) เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ไวท์ (White) ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีวิวัฒนาการสายเดียวของมอร์แกนและไทเลอร์ (Morgan & Tylor) แต่ก็ยังเชื่อในเรื่องวิวัฒนาการของพฤติกรรมด้วยสิ่งที่เป็นข้อแตกต่างคือไวท์ (White) ไม่เชื่อว่าธรรมชาติควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ มนุษย์ต่างหากเป็นผู้ควบคุมธรรมชาติ โดยอ้างว่าถ้าเป็นคนดีแล้วพฤติกรรมก็ดีด้วยหรือถ้าทรพยากรรมมนุษย์ดีวัฒนธรรมก็ย่อมดีตาม โดยไวท์ (White) ให้เหตุผลว่าถ้าธรรมชาติควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ในสังคมได้จริงแล้วทำไมสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของสังคมที่เหมือนกันความเจริญจึงมีความแตกต่างกัน นั่นก็แสดงว่าสังคมมนุษย์ขึ้นอยู่กับมนุษย์เป็นผู้บงการสิ่งแวดล้อมและมนุษย์เป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อมเอง (นิยพรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 79)

นอกจากไวท์ (White, 1969 อ้างถึงใน นิยพรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 81) จะเชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้ควบคุมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว สตีวาร์ด (Steward) ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีนิเวศวิทยาทาง

วัฒนธรรม (Cultural Ecology) ซึ่งเป็นทฤษฎีต่อเนื่องกับทฤษฎีวิวัฒนาการหลายสาย (Multinial Evolutionism) ของไวท์แอสติวาร์ด (Steward) มีแนวคิดตรงข้ามกับไวท์ (White) โดยเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันมนุษย์ก็เป็นผู้จัดสรรสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงเห็นว่าพัฒนาการของพฤติกรรมมนุษย์นั้นหลากหลายไปตามธรรมชาติที่หลากหลายเพราะธรรมชาติเป็นผู้กำหนดระดับพฤติกรรมของมนุษย์โดยตรงและมนุษย์จะต้องปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติในรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ หรือมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (Nature – Culture Relations) (นิยพวรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 81)

สรุปวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมมี 3 แนวคิด กล่าวคือแนวคิดแรกเชื่อว่าวิวัฒนาการทางวัฒนธรรม มีการพัฒนาแบบสายดิ่งสายเดียวเป็นลำดับตั้งแต่ต่ำสุดไปหาสูงสุดไม่ออกนอกกรอบนอกทางและเจริญผ่านลำดับ 3 ขั้นตอน คือขั้นหยาบ (Savagery) ขั้นอนารยะ (Barbarism) และขั้นสูงสุด (Civilization) เท่านั้น โดยไทเลอร์ (Tylor) และมอร์แกน (Morgan) สำหรับแนวคิดที่สองเป็นแนวคิดของไวท์ (White) ที่เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้ควบคุมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมแตกต่างกันตามสภาพสังคมมนุษย์แต่ละแห่ง ส่วนแนวคิดสุดท้ายเป็นของสตีวาร์ด (Steward) เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมจึงมีหลายสาย (Multinial Evolutionism) แตกต่างกันไปตามสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นตัวกำหนดวัฒนธรรมนั่นเอง

4. ทฤษฎีรูปแบบของวัฒนธรรม

เบเนดิก (Benedic, 1964 อ้างถึงใน ภทริยา งามมุข, 2544, หน้า 29) คิดทฤษฎีรูปแบบของวัฒนธรรมขึ้นมีแนวคิดว่ารากฐานสำคัญของวัฒนธรรมประกอบด้วยขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งเป็นปทัสถานทางสังคม และมีปัจจัยบางประการในวัฒนธรรมที่ผูกพันเชื่อมโยงกับรากฐานทั้งหมดเข้าด้วยกันเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรม นอกจากนี้เขายังมองว่าวัฒนธรรมเป็นรูปแบบของความคิดซึ่งทำหน้าที่ปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่สังคมกำหนด

เรดฟิลด์ (Redfield, 1961 อ้างถึงใน ภทริยา งามมุข, 2544, หน้า 30) อธิบายว่าในทุก ๆ วัฒนธรรมจะมีรูปแบบและวิถีของการดำรงชีวิตของมนุษย์หรืออาจจะกล่าวได้ว่าวิถีชีวิตหรือรูปแบบการดำเนินชีวิตคือวัฒนธรรมนั่นเอง เช่น คนไทยแม้ไปอยู่ต่างประเทศเมื่อพบกันก็มีการยกมือไหว้ทักทายยิ้มแย้มแจ่มใสเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งเป็นรูปแบบและวิถีชีวิตที่สะท้อนลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทยและรูปแบบวิถีชีวิตของตนนั่นเอง

สรุปรูปแบบวัฒนธรรมคือวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีการประสานสัมพันธ์กับความต้องการกับปัจจัยสำคัญของมนุษย์หรือพันธกิจอันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนในสังคม

5. ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

สังคมแต่ละสังคมย่อมมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากสังคมอื่นและวัฒนธรรมย่อมมีการเคลื่อนย้ายจากถิ่นหนึ่งไปยังแหล่งอื่น นำเอาวัฒนธรรมจากสังคมของเขาติดตัวไปด้วย ขณะเดียวกันก็รับเอาวัฒนธรรมจากสังคมที่เขาไปติดต่อกลับมาจึงถือได้ว่าเป็นการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion)

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionism) ของไทเลอร์ (Tylor) และ มอร์แกน (Morgan) ได้แพร่หลายและในช่วงนี้เองได้มีผู้คิดทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ขึ้นหลายแนวคิดขึ้นคือ (นิยพรรณ วรณศิริ, 2550, หน้า 86 - 88) สรุปได้ ดังนี้

5.1 แนวคิดแรกเป็นของสมิธ (Smith) นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษเชื่อว่าวัฒนธรรมมีหลากหลายแตกต่างกันไปนั้น เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันเป็นตัวแปรมาช่วยให้วัฒนธรรมมีวิวัฒนาการไปจากเดิมและยังเชื่อก่อไปอีกว่าวัฒนธรรมที่ดีและเจริญที่สุดแล้วจะแพร่กระจายไปยังแหล่งอื่น ๆ ที่ยังไม่เจริญ โดยเริ่มต้นจากจุดกำเนิดเดียวแล้วแพร่กระจายไป ดังนั้นแนวคิดนี้เชื่อว่า วัฒนธรรม (Invention) ถูกสร้างจากสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ ของตนเองมากกว่าการหยิบยืมจากแหล่งอื่นนั่นเอง

5.2 แนวคิดที่สองโดยเกรบเนอร์ นักสังคมวิทยาชาวเยอรมนีเชื่อว่า โดยปกติมนุษย์ไม่ชอบสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาใช้เองแต่ชอบหยิบยืมวัฒนธรรมจากเพื่อนบ้าน (Uninventive Habit) มีการแพร่กระจายจากจุดกำเนิดจากหลาย ๆ เขตภูมิศาสตร์ในรูปของวงกลมหลาย ๆ วงตามพื้นที่ โดยที่วัฒนธรรมปลายทางจะต้องเหมือนกันกับวัฒนธรรมต้นกำเนิดไม่มากนักน้อย ซึ่งอาจเหมือนกันในเชิงปริมาณหรือรูปลักษณะ (Style) ก็ได้ ดังนั้นจึงสรุปว่าการแพร่กระจายของวัฒนธรรมเกิดจากการอพยพโยกย้ายถิ่นของผู้คนและการหยิบยืม (Borrowing) ทางวัฒนธรรมมากกว่าการสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเอง (Invention)

5.3 แนวคิดที่สามเป็นของวิสเลอร์ (Wissler) และ โครเบอร์ (Kroeber) จากสหรัฐอเมริกา เชื่อว่าวัฒนธรรมจะแพร่กระจายจากจุดศูนย์กลางหรือจุดกำเนิดไปตามพื้นที่เท่าที่มันจะไปได้ในเขตภูมิศาสตร์เดียวกันและบุคคลมีใกล้เคียงกันซึ่งเขตภูมิศาสตร์นั้นจะต้องมีพื้นที่ต่อเนื่องกันและไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขวางกั้นอีกทั้งมีปัจจัยอื่น ๆ มาสนับสนุน โดยเฉพาะปัจจัยทางเศรษฐกิจ เนื่องจากบุคคลมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจเท่านั้นที่เป็นเหตุให้ต้องเดินทางไปสถานที่อื่น ได้แก่ การท่องเที่ยว การติดต่อค้า การศึกษา เป็นต้น

สำหรับปัจจัยของการแพร่กระจายนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางการคมนาคมขนส่งที่ดีถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเผยแพร่วัฒนธรรมรวดเร็วยิ่งขึ้น (นิยพรรณ วรณศิริ, 2550, หน้า 85) เช่น อินเทอร์เน็ต ระบบดาวเทียม รถยนต์ เครื่องบิน โทรศัพท์ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้วัฒนธรรมแพร่กระจาย ซึ่งสรุปได้ 2 ลักษณะคือ ลักษณะของแนววัฒนธรรมเองในการนำมาใช้ (Practical Appeal) โดยใช้ประสาทสัมผัสเกี่ยวกับ เซาว์ปัญญา (Intellectual Appeal) และศิลปะ (Artistic Appeal) การแพร่กระจายได้ง่ายมักขึ้นอยู่กับ ลักษณะของวัฒนธรรมนั้น ๆ ส่วนลักษณะที่สองคือลักษณะภายนอก อันได้แก่ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางสิทธิหรืออุดมการณ์และปัจจัยทางภาษาซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจเป็น อุปสรรคขัดขวางต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมได้เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านระบบเทคนิค ทางวิชาการ ระบบโครงสร้างและสถาบันทางสังคม ระบบความคิดเห็นหรืออุดมคติของคนในสังคม ระบบภาษาและความหมายของคำที่ใช้และระบบค่านิยม หากมีการเปลี่ยนแปลงระบบใดระบบหนึ่ง ระบบอื่น ๆ ของสังคม ย่อมปรับเปลี่ยนตามไปด้วยเพื่อให้เกิดความสมดุล (Moving Equilibrium) ไม่เช่นนั้นอาจก่อให้เกิดความถ่วงดุลทางวัฒนธรรมได้ (จันทน์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2548, หน้า 25)

สุพัตรา สุภาพ (2546, หน้า 44) อธิบายการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมว่าไม่ได้หมายถึง เฉพาะการแพร่กระจายทางด้านวัตถุเพียงอย่างเดียวแต่ยังรวมถึงความคิดและมโนคติต่าง ๆ ก็ได้ เผยแพร่ออกไปเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามการรับวัฒนธรรมอื่นมาเป็นของตนนั้นอาจทำให้ วัฒนธรรมเดิมสลายตัวไปอาจทำให้สูญเสียความเป็นชาติแต่ถ้าไม่รับก็มีผลร้ายเช่นกันเพราะ เจริญตามสังคมอื่นไม่ทัน บางครั้งการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมอาจมีข้อจำกัด ดังที่โรเบิร์ตสัน (Robertson, 1977, p. 61) ได้อธิบายไว้ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงความยากง่าย ของวัฒนธรรมใหม่และความห่างไกลและการติดต่อคมนาคมไม่สะดวก ความเชื่อเดิมที่ขัดหรือไม่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมเดิมรวมทั้งความผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมและไม่ยอมรับสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ

มงคล หวังสุขใจ และชมพู โกติรัมย์ (2548, หน้า 186 -188) ได้อธิบายการแพร่กระจาย ทางวัฒนธรรมว่ามี 2 ลักษณะ คือการแพร่กระจายในด้านวัตถุและไม่ใช้วัตถุ ได้แก่ ประดิษฐกรรม ใหม่ ๆ และค่านิยม

สรุปจุดกำเนิดของวัฒนธรรมมีทั้งแนวคิดที่เชื่อว่าถูกสร้างจากสิ่งแวดล้อมขึ้นมาใช้เอง และการหยิบยืม (Borrowing) วัฒนธรรมของเพื่อนบ้านมาใช้และการแพร่กระจายของวัฒนธรรม มีทั้งด้านวัตถุและไม่ใช้วัตถุ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางการเมืองคนชนสงฆ์ ปัจจัยทางสิทธิหรืออุดมการณ์และปัจจัย ทางภาษา ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมได้เมื่อเกิด การเปลี่ยนแปลงทางด้านระบบเทคนิคทางวิชาการ ระบบโครงสร้างและสถาบันทางสังคม ระบบ ความคิดเห็นหรืออุดมคติของคนในสังคม ระบบภาษาและความหมายของคำที่ใช้และระบบค่านิยม เป็นต้น

6. ทฤษฎีการผสมผสานทางวัฒนธรรม

การผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นภาวะการณ์หนึ่งของวัฒนธรรมที่เกิดจากวัฒนธรรมต่างสังคมมากระทบกันโดยการติดต่อ ซึ่งเป็นกระบวนการสองทาง (Two – Way – Process) ของบุคคลต่างวัฒนธรรมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมเดิมหนึ่งกลุ่มหรือทั้งสองกลุ่ม การผสมผสานจะเกิดขึ้นในสภาวะแห่งความสอดคล้อง (Strain to Consistency) ซึ่งเป็นจุดที่เกิดความพอดีหรือสมดุลกัน การผสมผสานจะเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อวัฒนธรรมมีความคล้ายคลึงกันรวมทั้งทัศนคติด้วย (มงคล หวังสุขใจ และชมพู โกติรัมย์, 2548, หน้า 63) การผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นการเชื่อมต่อและการสอดแทรกระหว่างวัฒนธรรมที่ต่างกัน โดยผ่านการติดต่อระหว่างบุคคลและกลุ่มชน โดยกระบวนการผสมผสานนั้นจะดำเนินไปแบบค่อยเป็นค่อยไป (Gradual Process) ซึ่งมีผลทำให้ความแตกต่างและการแข่งขัน (Rivalries) ระหว่างวัฒนธรรมมีความโน้มเอียงที่จะหายไปอีกประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่อธิบายในความหมายที่ใกล้เคียงกับการผสมผสานทางวัฒนธรรมคือคำว่ากรกลืนกลายทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นกระบวนการย่อยเบื้องต้นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรม

สนิท สัมกรการ (2549, หน้า 23) อธิบายว่าการผสมผสานทางวัฒนธรรมว่าเป็นการรับเอาวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาปฏิบัติและกลายเป็นวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา

ฟอสเตอร์ (Foster, 1969, pp. 37 - 40) อธิบายว่าเป็นขบวนการที่วัฒนธรรมที่แตกต่างกันสองวัฒนธรรมมาพัวพันกันแล้วเกิดปะปนกันขึ้น หลังจากนั้นต่างฝ่ายต่างแยกกันปฏิบัติวัฒนธรรมเดิมของตนเองการผสมผสานทางวัฒนธรรมอยู่ในขบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่จะนำไปสู่การกลืนกลายทางวัฒนธรรม (Assimilation)

กอร์ดอน (Gordon, 1964, p. 62) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกันอธิบายความหมายการผสมผสานทางวัฒนธรรมสรุปว่า เป็นกระบวนการสอดแทรกระหว่างกัน (Interpenetration) และการเชื่อมตัวเข้าหากัน (Fusion) อันจะทำให้บุคคลและกลุ่มชนได้มีการแสวงหาความทรงจำ (Memories) ความเข้าใจ (Sentiments) และทัศนคติของบุคคลและกลุ่มชนอื่นด้วยการมีส่วนร่วมในประสบการณ์และประวัติศาสตร์อันเดียวกันได้นำบุคคลและกลุ่มชนเหล่านั้นไปสู่สภาพชีวิตวัฒนธรรมร่วมกัน (A Common Culture Life)

กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในตัวเองอุดมคติ จะประกอบด้วยตัวแปรกระบวนการย่อยและขั้นตอนของการผสมผสานทางวัฒนธรรมดังกล่าว สามารถสรุปได้ ดังนี้

6.1 การเปลี่ยนแบบแผนวัฒนธรรมไปสู่วัฒนธรรมของเจ้าของท้องถิ่น (Host Society) จะพัฒนาไปสู่แบบหรือขั้นตอนของการผสมผสาน (Type or Stage of Assimilation) ที่เรียกว่าการผสมผสานทางด้านพฤติกรรมหรือวัฒนธรรม มีข้อศัพท์เฉพาะว่าการกลืนกลายวัฒนธรรม (Acculturation)

6.2 การแต่งงานระหว่างกลุ่มอย่างแพร่หลาย จะพัฒนาไปสู่แบบหรือขั้นตอนของการผสมผสาน (Type or Stage of Assimilation) การผสมผสานทางด้านการสมรส (Marital Assimilation) มีข้อสรุปเฉพาะว่าการกลืนกลายทางด้านชีวภาพ

6.3 การได้รับการยอมรับให้เข้าเป็นสมาชิกในสมาคมสโมสรหรือสถาบันระดับท้องถิ่นอื่นๆ จะพัฒนาไปสู่แบบหรือขั้นตอนของการผสมผสาน (Type or Stage of Assimilation) ทางด้านโครงสร้าง (Structural Assimilation)

6.4 การพัฒนาความรู้สึกในด้านการเป็นประชากรของสังคมเจ้าของท้องถิ่นอย่างเต็มที่ จะพัฒนาไปสู่แบบหรือขั้นตอนของการผสมผสาน (Type or Stage of Assimilation) ในแง่ของเอกลักษณ์

6.5 การปราศจากซึ่งความอคติ (Absence of Prejudice) จะพัฒนาไปสู่แบบหรือขั้นตอนของการผสมผสาน (Type or Stage of Assimilation) ในระดับทัศนคติ (Attitude Receptional Assimilation)

6.6 การปราศจากการถือเขาถือเรา (Absence of Discrimination) จะพัฒนาไปสู่แบบหรือขั้นตอนของการผสมผสาน (Type or Stage of Assimilation) ในระดับการยอมรับทางพฤติกรรม (Behavior Receptional Assimilation)

6.7 การปราศจากความขัดแย้งในค่านิยมและอำนาจ (Absence of Value and Power Conflict) จะพัฒนาไปสู่แบบหรือขั้นตอนของการผสมผสาน (Type or Stage of Assimilation) ระดับพลเรือน (Civic Assimilation)

จะเห็นได้ว่าการกลืนกลายวัฒนธรรมเป็นแต่เพียงกระบวนการย่อยขั้นตอนหนึ่ง ของกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรมเท่านั้น ดังนั้น หากจะแบ่งทฤษฎีการผสมผสานทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของกอร์ดอน (Gordon) ก็สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือกลุ่มที่เชื่อว่าการผสมผสานทางวัฒนธรรมในท้ายที่สุดจะนำไปสู่ภาวะสุดท้ายคือ “สภาพชีวิตวัฒนธรรมร่วมกัน” เรียกว่าทฤษฎีเอกวัฒนธรรม (Melting Pot Theories) และอีกทฤษฎีหนึ่งคือทฤษฎีพหุวัฒนธรรม (Pluralism Cultural Theories) ที่เชื่อและยอมรับความแตกต่างของวัฒนธรรมของหลายกลุ่มชน ที่มารวมกันภายในสังคมใหญ่สังคมเดียว (สนธิ สมัครการ, 2549, หน้า 27)

สรุปธรรมชาติของวัฒนธรรมมีการส่งทอดถ่ายทอดกันอยู่เสมอโดยเฉพาะในสังคมซึ่งมีการติดต่อกันอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว การผสมผสานทางวัฒนธรรมนั้นมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง อันได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลธรรม กฎหมาย ประเพณี วิทยาการ เป็นต้น

7. ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม

ทฤษฎีกลุ่มโครงสร้างหน้าที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างแพร่หลายมีความเห็นว่าโครงสร้างของสังคมกำหนดการกระทำของมนุษย์ สังคมมนุษย์เปรียบเสมือนอะตอมหรืออาจเรียกได้ว่าเป็น Atomistic Perspective (Burt, 1982) สังคมได้แบ่งระบบย่อยต่าง ๆ โดยแต่ละระบบต่างทำหน้าที่สัมพันธ์กับระบบใหญ่ 4 ระบบของสังคม คือระบบเศรษฐกิจ ทำหน้าที่ปรับตัว (Adaptation) ระบบการเมืองทำหน้าที่ธำรงเป้าหมายของสังคม (Goal Attainment) ระบบกฎหมายทำหน้าที่ในการผสมผสาน (Integration) และระบบการศึกษาทำหน้าที่ในการดำรงระบบโดยจัดการความตึงเครียดที่เกิดขึ้น (Latent Pattern Maintenance – Tension Management) นอกจากนั้นยังถ่ายทอดค่านิยมให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ นักทฤษฎีกลุ่มโครงสร้างหน้าที่มีความเห็นว่าสังคมเหมือนกับร่างกายของมนุษย์หรืออินทรีย์อย่างหนึ่ง ซึ่งระบบในร่างกายจะประกอบด้วยอวัยวะที่ทำงานประสานสอดคล้องกัน โดยอวัยวะหนึ่งอาจจะทำหน้าที่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่มีความสำคัญต่อการมีชีวิต อวัยวะต่าง ๆ จะเป็นโครงสร้างที่ปฏิบัติหน้าที่อันจำเป็น เช่น หัวใจทำหน้าที่สูบฉีดโลหิตไปหล่อเลี้ยงส่วนต่าง ๆ อาทิเช่น ตับเป็นตัวเก็บรักษาสงไขมันและโปรตีนชั้นเล็ก ๆ ไปยังเนื้อเยื่อ (Tissurs) เพื่อใช้เป็นพลังงานและป้องกันภัยจากภายนอก

นิยพวรรณ วรรณศิริ (2550, หน้า 98) อธิบายว่าควรจะศึกษาให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมทุกโครงสร้างซึ่งแต่ละโครงสร้างจะทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์กันไม่ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังคมจะมีการขยับปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่บกพร่องเสมอเป็นการเคลื่อนไหวไปเรื่อย ๆ ไม่หยุดนิ่ง (Dynamics) การเคลื่อนไหวจะดำเนินไปในลักษณะที่สมดุล (Moving Equilibrium)

เดิร์คไคม์ (Derkheim, 1954 อ้างถึงใน นิยพวรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 100) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสอธิบายว่า โครงสร้างในระบบสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนถ้าโครงสร้างยุ่งเหยิงสับสนจะส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคมนั้น ๆ ทันที เช่น สังคมเปลี่ยนแปลงกะทันหันคนจะสับสนเกิดสภาวะไร้บรรทัดฐาน (Anomia)

ริทเซอร์ (Ritzer, 2003, pp. 231- 232) ให้ความเห็นว่าระบบย่อยต่าง ๆ ของโครงสร้างสังคมจะทำงานเชื่อมโยงสัมพันธ์กับระบบใหญ่และมีการพึ่งพาอาศัยกัน

พาร์สัน (Parson, 1979 อ้างถึงใน ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2549, หน้า 49) อธิบายไว้สอดคล้องกันว่าระบบการกระทำโดยทั่วไปประกอบด้วยระบบการกระทำ (Action Systems) ระบบวัฒนธรรม (Cultural) ระบบสังคม (Social) บุคลิกภาพ (Personality) และอินทรีย์ภาพ (Organismic) ซึ่งจะทำหน้าที่ในการแก้ปัญหาที่จำเป็น 4 ประการ เพื่อให้ระบบอยู่รอดและดำรงอยู่ได้โดย

1. การปรับตัว (Adaptation) ในระบบการกระทำหมายถึงการจัดการ จัดการ คัดแปลงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ โดยปรับพฤติกรรม (Behavioral Organism) ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงอยู่ในเวลานั้นอย่างเหมาะสมตามความจำเป็น ถ้าเป็นระบบสังคมสถาบันเศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญในการคิดหาวิธีจัดการกับทรัพยากรเพื่อสมาชิกในสังคมนั้น ๆ อย่างพอเพียง

2. การบูรณาการ (Intergration) ในระบบการกระทำทั้งหมดต้องผสมผสานความสัมพันธ์กันโดยการปรับระบบบุคลิกภาพ (Personality System) ให้เข้ากับสภาพสังคมและบริบทแวดล้อมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment) และธำรงรักษาให้ตนอยู่ได้อย่างปราศจากความขัดแย้งและมีความสุข ถ้าเป็นระบบสังคมสถาบันทางกฎหมายจะมีบทบาทเชื่อมโยงให้ทุกระบบของสังคมทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

3. การบรรลุวัตถุประสงค์ (Goal Attainment) ในระบบของการกระทำทั้งหมดต้องมีวัตถุประสงค์และลงมือกระทำโดยการปรับตัว (Adaptation) การบูรณาการผสมผสาน (Intergration) การปรับระบบบุคลิกภาพ (Personality System) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ แต่ถ้าเป็นระบบสังคมสถาบันการเมืองมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้สถาบันอื่น ๆ ในสังคมดำเนินไปให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

4. การเตรียมพร้อม (Latency) ในระบบการกระทำเป็นการจัดเตรียมความพร้อมการบำรุงรักษาการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนของแรงจูงใจส่วนบุคคล (Motivation of Individuals) และรูปแบบของวัฒนธรรม (Cultural Patterns) เพื่อให้เกิดความคล่องในระบบ ในระบบสังคม (Social System) สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีบทบาทสำคัญในการบูรณาการ (Integration) โดยเป็นตัวกลางในการประสาน (Coordination) ความสัมพันธ์ของระบบเพื่อให้ระบบสามารถทำหน้าที่ในการดำรงระบบ โดยจัดการความตึงเครียดที่เกิดขึ้น (Latent Pattern Maintenance – Tension Management) ด้วยการถ่ายทอดค่านิยมให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

นิเทศ ดินะกุล (2546, หน้า 19) อธิบายโครงสร้างและหน้าที่ของสังคมว่าคือรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มสังคม หน้าที่ของสังคมคือผลที่ได้จากรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มสังคมซึ่งผลที่ได้นั้นเป็นไปตามที่ปรารถนาหรือต้องการ (Desirable Consequences) กล่าวคือผลนั้นจะทำหน้าที่ช่วยแก้ไขปัญหที่เหมือนกันของบุคคลและสังคม ส่วนผลที่ไม่เป็นไปตามปรารถนาหรือต้องการ (Undesirable Consequences) คือผลที่ได้จากความผิดพลาดของหน้าที่จะขัดขวางการนำมาซึ่งความสำเร็จ

มาลินอฟสกี (Malinowski, 1922 อ้างถึงใน นิยพรรณ วรรณศิริ, 2550, หน้า 97)

อธิบายระบบการกระทำมนุษย์ว่ามีทำหน้าที่ของแต่ละโครงสร้างของระบบสังคมให้ดำเนินไปเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกในสังคม

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2551, หน้า 17) อธิบายว่าระบบสังคมจะเกิดการกระทำหน้าที่สมบูรณ์นั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบ การกระทำร่วมกัน มีเป้าหมายของการกระทำและผลของการกระทำ ดังนั้นในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรมจึงเป็นการศึกษาในรูปแบบบูรณาการ (Integration)

การนำทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่มาศึกษาเรื่องการสมรสและครอบครัวในด้านการปรับตัว การอบรมขัดเกลาสมาชิกในสังคม การสมรสเป็นพื้นฐานในการสร้างสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ช่วยให้สมาชิกในสังคมรู้จักปรับตัวและช่วยให้สมาชิกสามารถบรรลุเป้าหมาย การบูรณาการหน้าที่ต่าง ๆ ภายในครอบครัวให้ดำเนินไปอย่างสมดุลและที่สำคัญคือครอบครัวทำหน้าที่ในการ “ผลิตซ้ำ” สังคมมนุษย์ทั้งกายภาพและทางชีวภาพ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่การสมรสและครอบครัวจะต้องดำเนินควบคู่กันไปทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดสถาบันแรกของสังคม (Institution) ที่จะต้องทำหน้าที่ของตน (Functioning) เช่นเดียวกับสถาบันอื่น ๆ ตามโครงสร้างของระบบสังคมเพื่อดำรงอยู่อย่างสมดุล

สรุปครอบครัวเป็นสถาบันย่อยทางสังคมที่สำคัญที่ทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการอบรมสั่งสอน (Socialization) และควบคุมทางสังคม (Social Control) เพื่อให้เกิดการสืบทอดระบบคุณค่าและเกิดความต่อเนื่องในระบบสังคมใหญ่ ฉะนั้นครอบครัวมีหน้าที่สำคัญคือการสร้างสมาชิกใหม่แก่สังคมการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกใหม่ให้ทำตามที่สังคมคาดหวังโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมต่อความต้องการทางเพศของมนุษย์และหน้าที่ทั่วไป

แนวคิดโลกาภิวัตน์

โลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกมีความคล้ายคลึงเป็นหนึ่งเดียวกันในระบบสังคม อันได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การปกครอง เนื่องมาจากการติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกรวดเร็วด้วยระบบที่ทันสมัย โดยทั่วไปเรียกสภาวะนี้ว่าโลกไร้พรมแดน (กรราคร ปรีดาศักดิ์, 2542)

โลกาภิวัตน์เป็นเรื่องของโลกสมัยใหม่ ซึ่งจะมีเรื่องของ การขัดแย้ง การเกิดลักษณะปัจเจกบุคคลเป็นโลกที่เต็มไปด้วยโอกาสและทางเลือก โลกาภิวัตน์เป็นกระแสของการเปลี่ยนแปลงสังคมหลังยุคอุตสาหกรรมหรือที่เรียกว่าการเกิดคลื่นลูกที่สามเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเริ่มแรกในสังคมอเมริกันราวกลางทศวรรษที่ 1950 ซึ่งเกิดขึ้นรวดเร็วมากเมื่อเทียบกับการพัฒนาการสู่สังคมเกษตรกรรมที่มนุษย์ใช้นับพันปีแต่ไม่เปลี่ยนแปลงทันทีทุกอย่าง (บัวพันธ์ พรหมพักพิง, อโศก พลบำรุง, นิลวดี พรหมพักพิง และสุภาวดี บุญเจือ, 2548, หน้า 23) แนวคิดโลกาภิวัตน์ (Globalization) ให้ความสนใจเรื่องของการข้ามชาติหรือการข้ามวัฒนธรรม

ทอฟเฟอร์ (Toffler, 1980) อธิบายโลกาภิวัตน์ว่าเป็นสภาวะของสังคมภายหลังจากที่ยุคอุตสาหกรรมเฟื่องฟูถึงที่สุดแล้วซึ่งเรียกว่า Super – Industrial Society หรือ Post – Industrial Society, Space Age, Information Age, Electronic Era หรือแม้กระทั่ง Global Village เป็นยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สนธิ สมักรการ (2549, หน้า 149 – 151) อธิบายโลกาภิวัตน์ (Globalization) ว่าเป็นยุคที่เทคโนโลยีด้านการคมนาคมและการสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้าสูงมาก (Highly Advanced) ทำให้ผู้คนที่อยู่ห่างไกลกันตามส่วนต่าง ๆ ของโลกสามารถติดต่อกันได้สะดวกผู้คนต่างวัฒนธรรมมีโอกาสพบกันซึ่งๆ หน้ามากขึ้น พบเห็นขนบธรรมเนียมประเพณี สภาพดินฟ้าอากาศ อาหารที่แตกต่างกัน ผู้คนได้สัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ โดยตรงอย่างไม่เคยมีแต่ก่อนไม่ว่ายุคสมัยใด การเดินทางระหว่างประเทศด้วยเครื่องบินเป็นที่นิยมแพร่หลายความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดน้อยลงมาก ผู้คนโดยทั่วไปมีเสรีภาพมากขึ้นความเสมอภาคระหว่างเพศมากขึ้นความตื่นตัวด้านความสูญเสียของสภาพแวดล้อมสืบเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของสภาพแวดล้อมธรรมชาติ (Natural Environment) และสภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ปัญญาชนเริ่มกล่าวถึงคุณภาพของชีวิต (Quality of Life) และหาทางสร้างมาตรฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย

ปรากฏการณ์พัฒนาสังคมโลกตามกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะระบบเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่ได้ส่งอิทธิพลต่อวัฒนธรรมอารยธรรมโดยการเร่งให้เกิดมาตรฐานชีวิต จิตสำนึกและพฤติกรรมของคนอีกทั้งยังครอบครองบริบทกิจกรรมทางการเมืองอุดมการณ์ รูปแบบวิถีชีวิตรวมทั้งความสามารถในการอยู่อาศัยของมนุษยชาติในปัจจุบันเป็นอย่างมาก (มาลี จูฬา, 2548, หน้า 135) นับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีความสัมพันธ์ต่อกันของคนและรัฐในรูปของพื้นที่ของข้อมูล ตลาดหุ้น สินค้าและตลาดแรงงานของมนุษยชาติในโลกปัจจุบัน

กระบวนการโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้แพร่กระจายไปทั่วโดยประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใดของโลกสามารถที่จะรับรู้ สัมพันธ์หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางจากระบบสารสนเทศ (สุริชัย หวันแก้ว, 2549, หน้า 166) การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง โดยเฉพาะประเทศที่ด้อยพัฒนาถูกดึงเข้าสู่กระแสการแพร่กระจายทางเทคโนโลยีและระบบเศรษฐกิจตามประเทศตะวันตกซึ่งเป็นต้นแบบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จะเห็นได้ว่าความทันสมัยแบบโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจน ความเชื่อ วิถีการดำเนินชีวิต ด้านค่านิยม อุดมการณ์ โลกทัศน์ แบบแผนการเลือกคู่

การสมรส ระบบราชการและอื่น ๆ ของทุกภาคส่วน (จำนงค์ อธิวิวัฒน์ และคณะ, 2547, หน้า 173; งามพิศ สัตย์สงวน, 2543)

ลักษณะที่บ่งบอกว่าสังคมเปลี่ยนผ่านสู่ความทันสมัยแบบโลกาภิวัตน์คือมีเทคนิควิธีการในการดำรงชีวิตจากเดิมที่เรียบง่ายตามประเพณีนิยมไปสู่วิถีชีวิตที่อาศัยความรู้และเทคโนโลยีที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีการผลิตทางการเกษตรจากเดิมผลิตเพื่อบริโภคเปลี่ยนเป็นผลิตเพื่อการค้าและผลกำไร การผลิตทางอุตสาหกรรมเปลี่ยนจากการใช้แรงงานคนมาเป็นเครื่องจักรกลมากขึ้น ตลอดจนทั้งผู้คนชนบทที่คนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในไร่นาก็หันมาใช้ชีวิตอยู่แบบสังคมเมือง (ณรงค์ เส้งประชา, 2541, หน้า 216) ขณะเดียวกันเทคโนโลยีของการสื่อสารก็เชื่อมโยงชักพาให้คนต่างเชื้อชาติและวัฒนธรรมสามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและมีการย้ายฐานการผลิตข้ามชาติจากประเทศอุตสาหกรรมใหญ่ๆ ไปสู่ประเทศกำลังพัฒนา (Frobel, 2000) ทำให้เกิดการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนา (International Division of Labor) ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างบุคคลต่างเชื้อชาติและวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน มีการย้ายถิ่นข้ามชาติของปัจเจกบุคคลซึ่งรวมถึงผู้หญิงจากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการสมรสและครอบครัว ซึ่งเป็น การไหลเวียน (Flows) ของเงินทุน สินค้าและผู้คนอันหมายถึงการสมรสข้ามวัฒนธรรมด้วย (Chang, 2000)

โลกาภิวัตน์ (Globalization) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว ในเชิงประสมประสานกันมากขึ้น (Cultural Intergration Assimilation) ในหลายๆ ด้าน อันได้แก่

1. ทุน (Capital) ระบบเศรษฐกิจโลกดำเนินไปตามลัทธิทุนนิยม (Capitalism) ภายใต้การแข่งขันในลักษณะเสรีนิยม (Liberalism) โดยเปิดการค้าระหว่างประเทศให้เป็นการค้าที่ไร้พรมแดน แต่ภายใต้การค้าเสรีนี้ความได้เปรียบของบริษัทข้ามชาติจะมีการเคลื่อนย้ายทุนไปยังประเทศต่าง ๆ
2. การครอบงำผ่านทางข้อมูล – ข่าวสาร (Dominant) ภายใต้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอันทันสมัยและมักเป็นข้อมูลข่าวสารฝ่ายเดียวจากโลกตะวันตกซึ่งมีอำนาจเศรษฐกิจและการทหารที่เหนือกว่าโดยการสร้างกระแสข่าวตามที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเมือง เศรษฐกิจรวมทั้งวัฒนธรรมที่แพร่กระจาย อันส่งผลให้นานาประเทศเห็นว่าวัฒนธรรมแบบตะวันตกเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเลียนแบบ
3. ค่านิยม (Value) โลกาภิวัตน์สร้างค่านิยมผ่านระบบข้อมูลข่าวสารทั้งค่านิยมทางสังคมในด้านสิทธิมนุษยชน (Human Right) การบริโภคนิยม (Consumerism) การนิยมวัตถุ (Materialism) รวมถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environment) สำหรับค่านิยมทางเศรษฐกิจมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการถือหลักผลิตซื้อในประเทศที่ต้นทุนในการผลิตต่ำ การค้าของโลกตกอยู่ภายใต้กติกา WTO (World Trade Organization) ข้อตกลงในรูปแบบทวิภาคีที่ประเทศทางตะวันตกเป็นผู้บงการ นอกจากนั้นค่านิยมทางการเมืองก็เอาอย่างการปกครองในแนวทางประชาธิปไตยแบบตะวันตก

ไม่เช่นนั้นอาจถูกกว่ามาตรการเศรษฐกิจหรือใช้กำลังทหารเข้าไปปลดปล่อยให้เป็นประชาธิปไตยตามแบบของตน

โลกาภิวัตน์ (Globalization) นำพาสู่การบริหารแนวใหม่ที่ยึดการบริหารแบบแนวร่วมกันก่อให้เกิดความคิดแบบ Supply Chain Management (SCM) คือยุทธศาสตร์ของการค้าระหว่างประเทศต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันโดยที่มีได้หันกลับมาองตนเองเป็นศูนย์กลาง โลกาภิวัตน์มีผลทั้งทางบวกและลบ ตลาดโลกาภิวัตน์เกิดจากสื่อบุคคลพื้นฐานของการเคลื่อนย้ายทุนเศรษฐกิจโลก (มาตี จูทา, 2548, หน้า 137 – 143) อันได้แก่ ทุนมนุษย์มีการอพยพย้ายถิ่นการเนรเทศ ทุนการเงินได้แก่ เงินช่วยเหลือ เงินกู้ยืม หนี้สินเชื่อ ทุน ส่วนทุนทรัพยากร ได้แก่ ไม้แร่ธาตุ โลหะ พลังงาน นอกจากนี้ ยังมีทุนอำนาจ อันได้แก่ กองกำลังติดอาวุธ กองกำลังความมั่นคง พันธมิตร เป็นต้น

อย่างไรก็ตามคาดว่าประมาณ 20 – 30 ปีข้างหน้าความเป็นโลกาภิวัตน์จะขยายตัวมากขึ้นและเป็นไปด้วยความสมัครใจและความกดดันจากขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของมวลมนุษย์ เมื่อถึงช่วงเวลานั้นเชื่อว่าวัฒนธรรมของมนุษยชาติหรือวัฒนธรรมสากล (Universal Culture) จะเกิดขึ้นได้ท่ามกลางความแตกต่างของคนแต่ละสังคม (สนธิท สมัครการ, 2549, หน้า 152)

สรุปกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านแนวคิด ค่านิยมและวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในโลกยุคปัจจุบันความเป็นหนึ่งเดียวกันของเทคโนโลยีสารสนเทศได้สื่อและนำพาให้ประชากรทุกชาติได้มีโอกาสปะทะสังสรรค์ทั่วโลกตลอดทั้งการเคลื่อนย้ายทุนเศรษฐกิจโลก อันได้แก่ ทุนมนุษย์ มีการอพยพย้ายถิ่น การเนรเทศก็เป็นเหตุที่ก่อให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมขึ้นด้วย

ทฤษฎีแรงจูงใจและความต้องการ

ทฤษฎีแรงจูงใจ

คำว่าแรงจูงใจ (Motivation) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Movere หมายถึงการเคลื่อนที่ของแรงขับทางกายภาพ (Physiological Drives) อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความต้องการทางชีวภาพ (Biological Needs) ที่มีบทบาทอย่างมากต่อแรงจูงใจของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความหิว (Hunger) ความกระหาย (Thirst) และความต้องการทางเพศ (Sex) (สุวิริ ศิวะแพทย์, 2549, หน้า 127)

มีผู้ให้ความหมายแรงจูงใจไว้หลายทัศนะ อาทิเช่น

นันทนา สุรักษา (2544, หน้า 144) นิยามว่าเป็นสภาวะที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทั้งที่เป็นพฤติกรรมโดยสัญชาตญาณและพฤติกรรมจากการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่แรงจูงใจนั้นต้องการ ส่วนการจูงใจ (Motivation) หมายถึงกระบวนการนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจมากระตุ้น

หรือผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปอย่างมีทิศทาง แรงจูงใจอยู่ในสถานะไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และจะเป็นกระบวนการ (Process) ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างให้สภาวะของร่างกายอยู่ในความสมดุล

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2544, หน้า 74) อธิบายแรงจูงใจว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกกระตุ้นโดยแรงขับของแต่ละบุคคลเพื่อจุดหมายปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่งและ ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538, หน้า 99) อธิบายแรงจูงใจไว้ว่าเป็นพลังแรงภายในของบุคคล (หรือสัตว์) ที่ทำให้คนเรา (หรือสัตว์) เกิดพฤติกรรมและควบคุมแนวทางของพฤติกรรมให้บรรลุจุดหมาย

วิภาพร มาพบสุข (2545, หน้า 258) อธิบายแรงจูงใจว่าเป็นสภาวะอินทรีย์บุคคลที่ถูกกระตุ้น และผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมาย ส่วนการจูงใจเป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นและถูกกำหนดจากสิ่งเร้าต่าง ๆ ทำให้เกิดแรงผลักดันให้แสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่สิ่งเร้าชักจูงและร่างกายอาจจะสมประสงค์ในความปรารถนาอันเกิดจากแรงขับนั้น ๆ ได้

อารี พันธมณี (2546, หน้า 13) อธิบายความหมายแรงจูงใจว่าเป็นภาวะใด ๆ ก็ตามที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ส่วนการจูงใจหมายถึงการนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาและผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อบรรลุจุดหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่ การลงโทษ รางวัล การให้ความคาดหวัง การทำให้ตื่นตัว เป็นต้น

สุวรี ศิวะแพทย์ (2549, หน้า 127) อธิบายแรงจูงใจว่าเป็นเงื่อนไขใจของอินทรีย์ที่มีผลต่อความพร้อมที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือทำให้พฤติกรรมดำเนินต่อไป ส่วนการจูงใจเป็นความโน้มน้าวที่จะกระทำเพื่อบรรลุเป้าประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะเป็นสิ่งที่บุคคลคาดหวัง โดยที่สิ่งนั้นอาจเป็นสิ่งที่บุคคลพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจก็ได้ ความคาดหวังนี้เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ซึ่งกระบวนการที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเรียกว่าการจูงใจ (Motivation) นั้นเอง

นอกจากนี้นักจิตวิทยาชาวต่างชาติหลายท่านได้ให้ความหมายแรงจูงใจไว้ อาทิเช่น

ไครเดอร์ (Crider, 1983, p. 118) อธิบายว่าแรงจูงใจเป็นความปรารถนาความต้องการและความสนใจที่มาเร้าหรือมากระตุ้นอินทรีย์และนำอินทรีย์ไปสู่จุดหมายปลายทางที่เฉพาะเจาะจง

โวเชลและเชบิลสเก (Worchel & Shebilske, 1986) กล่าวว่าแรงจูงใจเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดกำลังและทิศทางของพฤติกรรมโดยแรงจูงใจจะอธิบายว่าทำไมการกระทำของอินทรีย์จึงมีทิศทางเดียวกันและในเวลาที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นการเชื่อมระหว่างการเรียนรู้กับการกระทำ

เบนจามิน, ฮอปกินส์และเนชั่น (Benjamin, Hopkins, & Nation, 1987) กล่าวว่าแรงจูงใจคือ องค์ประกอบที่สำคัญเพื่ออธิบายว่าทำไมพฤติกรรมจึงเกิดขึ้นซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การทำให้เกิดกำลังและทิศทางของพฤติกรรม

แรททัส (Rathus, 1990) อธิบายว่า แรงจูงใจเป็นที่ตั้งของสมมุติฐานภายในอินทรีย์ที่ผลักดันให้อินทรีย์สามารถแสดงพฤติกรรมไปสู่จุดมุ่งหมายได้

สรุปแรงจูงใจเป็นสภาวะภายในอินทรีย์ที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลภายในหรือภายนอกอินทรีย์ที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายโดยมีองค์ประกอบทั้งด้านชีวภาพ ด้านสัญชาตญาณ ด้านความคิดและด้านการเรียนรู้

ความสำคัญของการจูงใจ

การจูงใจเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เราได้เข้าใจพฤติกรรมและวิธีการในการสร้างหนทางเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการ โดยทั่วไปแล้วพฤติกรรมมักมีแนวทางมุ่งไปยังเป้าหมายที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย ได้แก่ การกิน นอน ขับถ่าย ฯลฯ อยู่ตลอดเวลาซึ่งคนเราจะมีวิธีการในการตอบสนองความต้องการเหล่านั้น (คาร์ณี พานทอง และสุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ, 2542)

ประเภทของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ สรุปได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ (กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2550, หน้า 175; วิชาพร มาพบสุข, 2545, หน้า 262 – 275; นันทนา สุรักษา, 2544, หน้า 152) คือ

1. แรงจูงใจปฐมภูมิ (Primary Motive) เป็นแรงจูงใจที่เกิดตามธรรมชาติ แบ่งเป็น แรงจูงใจทางชีวภาพ (Biological Motives) เป็นความต้องการของร่างกาย เช่น ต้องการอากาศ ต้องการนอนหลับพักผ่อน ต้องการขับถ่าย ความหิว ความกระหาย การหลีกหนีจากความเจ็บปวด ต้องการทางเพศ ฯลฯ ได้แก่ แรงจูงใจจากสิ่งเร้า (Stimulus Motives) เป็นแรงจูงใจที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ถือเป็นสัญชาตญาณหรือเกิดจากเรียนรู้ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความกระตือรือร้น ฯลฯ บางครั้งเรียกว่าแรงจูงใจทั่วไป (General Motives)
2. ส่วนแรงจูงใจทุติยภูมิ (Secondary Motives) หรือ Learned Motives ได้แก่ แรงจูงใจทุกอย่างที่เป็นผลจากเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับ บางครั้งเรียกว่าแรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) หรือแรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motives) ซึ่งมีมากมายและสลับซับซ้อน ได้แก่ แรงจูงใจที่จะสัมพันธ์กับคนอื่น (Affiliation) แรงจูงใจที่จะมีสถานภาพ (Status) แรงจูงใจที่จะปลอดภัย (Security) แรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จ (Achievement)

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งแรงจูงใจออกเป็นแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) สำหรับแรงจูงใจภายในเป็นสภาวะที่บุคคลต้องการที่จะกระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยการชักจูงจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น ความต้องการเรียนเพื่อต้องการความรู้ ทำงานเพราะต้องการความสนุกและความชำนาญซึ่งความต้องการหรือความสนใจพิเศษตลอดจนความรู้สึกรักใคร่หรือทัศนคติของแต่ละบุคคลจะผลักดัน

ให้สร้างพฤติกรรมขึ้น ส่วนแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นสถานะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น รางวัล คำชมเชย การแข่งขัน การดิเคียน เงินเดือน เกียรติยศ ชื่อเสียง สิ่งของ ฯลฯ ซึ่งทำให้บุคคลมองเห็นเป้าหมายจึงเร้าให้บุคคลเกิดความต้องการและแสดงพฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมายนั้น (วรรณิ ลิ้มอักษร, 2541, หน้า 113; ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2544, หน้า 74; อารี พันธมณี, 2546, หน้า 270; พวงเพชร วัชรอยู่, 2547, 194 – 201; ระพินทร์ ฉายวิมล, 2545, หน้า 160)

สำหรับประเภทของแรงจูงใจในองค์การธุรกิจ มาลี จูหา (2544, หน้า 81) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจในองค์การธุรกิจไว้ 2 ประเภทคือแรงจูงใจที่เป็นเงิน (Financial Incentive) ได้แก่ ค่าจ้างและเงินเดือน โบนัส การแบ่งปันผลกำไร บำเหน็จ การจัดกองทุนสงเคราะห์ ค่าล่วงเวลา การประกันสังคม ส่วนแรงจูงใจที่ไม่มีเงิน (Non Financial Incentive) ได้แก่ ความมั่นคง คำสรรเสริญ และการยกย่อง การมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ การแข่งขัน การเข้ามีส่วนร่วม การจัดสวัสดิการและแรงจูงใจในทางลบซึ่งเป็นการลงโทษพนักงานเพื่อให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในด้านที่องค์การพึงประสงค์

สรุปแรงจูงใจมีทั้งแรงจูงใจปฐมภูมิและแรงจูงใจทุติยภูมิ สำหรับแรงจูงใจปฐมภูมิ (Primary Motives) เกิดตามธรรมชาติ แบ่งเป็นแรงจูงใจทางชีวภาพ (Biological Motives) คือ ความต้องการของร่างกายและแรงจูงใจจากสิ่งเร้าภายนอก (Stimulus Motives) คิดค้นมาแต่กำเนิด เป็นสัญชาตญาณที่เกิดจากเรียนรู้สิ่งแวดล้อมบางครั้งเรียกว่าแรงจูงใจทั่วไป (General Motives) ส่วนแรงจูงใจทุติยภูมิซึ่งเป็นแรงจูงใจภายใน (Secondary Motives) หรือ Learned Motives ได้แก่ แรงจูงใจทุกอย่างที่เป็นผลจากเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับ บางครั้งเรียกว่า แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) หรือแรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motives) ซึ่งมีมากมายและสลับซับซ้อน กระบวนการของการเกิดแรงจูงใจ

กระบวนการของการเกิดแรงจูงใจ มี 4 องค์ประกอบ (สิริอร วิชชาวุธ, จิราภา เต็งไตรรัตน์, นพมาศ ชีรเวทิน, รัชนี นพเกตุ, รัตนา ศิริพานิช, วารุณี ภูวสรกุล, ศรีเรือน แก้วกังวาล และต้นสนีย์ ตันติวิท, 2544, หน้า 225; นันทนา สุรักษา, 2544, หน้า 145; พวงเพชร วัชรอยู่, 2547, หน้า 190) คือ

1. ความต้องการ (Needs) เป็นภาวะขาดสมดุลที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลขาดสิ่งที่จะทำให้ส่วนต่าง ๆ ภายในร่างกายดำเนินไปตามปกติซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อาหาร อากาศ

2. แรงขับ (Drive) เกิดต่อจากความต้องการกระตุ้นให้เกิดแรงขับจะอยู่หนึ่ง ๆ เฉย ๆ ไม่ได้รู้สึกกระวนกระวายจนกว่าจะได้รับการตอบสนอง แรงขับยังแบ่งออกเป็นแรงขับภายนอก ได้แก่ แรงขับความหิว (Hunger Drive) แรงขับความกระหาย (Thirst Drive) แรงขับการหลีกหนีจากความเจ็บปวด (Pain Reduction Drive) แรงขับความต้องการทางเพศ (Sex Drive) แรงขับ

ของเพศแม่ (Maternal Drive) นอกจากนั้นยังมีแรงขับที่เกิดขึ้นภายหลัง (Acquired Drive) พฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเกิดจากแรงขับ 2 ชนิด เรียกว่าแรงขับปฐมภูมิ (Primary Drive) หรือแรงขับทางร่างกาย (Physiological Drive) หรือแรงขับที่ไม่ต้องเรียนรู้ (Unlearned Drive) เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอันเนื่องมาจากความต้องการภายในร่างกายเพื่อรักษาสภาพสมดุลและให้มีชีวิตรอดและยังมีแรงขับอีกชนิดหนึ่งซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และจากการติดต่อกับผู้อื่นคือแรงขับทุติยภูมิ (Secondary Drive) หรือบางครั้งเรียกว่า Acquired Drive หรือ Social Drive แรงขับชนิดนี้ได้แก่ ความกลัวและความวิตกกังวล (Fear and Anxiety) ความต้องการการยอมรับ (Approval) ความต้องการความสำเร็จ (Achievement) ความต้องการความก้าวร้าว (Aggression) ความต้องการพึ่งพา (Dependency) และความต้องการความเชื่อที่ขัดแย้งกัน (Cognitive Dissonant)

3. พฤติกรรมตอบสนอง (Behavior) หากร่างกายต้องการมากจะเกิดแรงขับอย่างรุนแรงก็จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองอย่างรวดเร็วด้วย เช่น เมื่อหิวอาหารมาก ๆ ก็จะรับประทานอาหารอย่างรวดเร็วและรับประทานได้มากเป็นพิเศษ เป็นต้น

4. แรงขับลดลงเมื่อบรรลุเป้าหมาย (Goal) ภายหลังเกิดพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการแล้วแรงขับจะลดลง เช่น รับประทานข้าวลง ๆ เป็นต้น

แรงจูงใจออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541, หน้า 154-158) คือ

1. กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral View of Motivation) เกิดขึ้นโดยถือหลักการรักษาสภาพสมดุล (Homeostasis) เพราะโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์จะแสวงหาภาวะสมดุลอยู่เสมอซึ่งประกอบด้วยความต้องการความสุขส่วนตัว (Hedonistic Theories) เชื่อว่ามูลเหตุสำคัญของมนุษย์ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจก็เพราะมนุษย์ต้องการหาความสุขส่วนตัวโดยแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกกระหายน้ำ (Thirst Drive) จะเกิดภาวะตั้งเครียดขึ้นในร่างกายแสดงออกมาเป็นทฤษฎีแรงขับเป็นลำดับขั้นดังนี้ 1) ขั้นความต้องการ (Need Stage) คือภาวะขาดสมดุลจากนั้นความต้องการจะกระตุ้นให้เกิดแรงขับเป็นลำดับขั้นที่ 2) ที่เรียกว่าขั้นแรงขับ (Drive Stage) ซึ่งบุคคลจะมีความกระวนกระวายอยู่ไม่สุขในที่สุดก็จะแสวงหาสิ่งที่จะบำบัดโดยการแสดงพฤติกรรมตอบสนองเป็นลำดับขั้นที่ 3) (Behavior Stage) ในที่สุดแรงขับก็จะลดลงภายหลังเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วเรียกว่าขั้นลดแรงขับ (Drive Reduction Stage) ซึ่งเป็นขั้นที่ 4) เป็นลำดับสุดท้าย

นอกจากความต้องการความสุขส่วนตัวแล้ว ยังมีสัญชาตญาณ (Instinctual Theory) ซึ่งอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมนิยมซึ่งเชื่อว่าสัญชาตญาณเป็นสิ่งที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่กำเนิดส่งผลให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ ได้แก่ สัญชาตญาณเกี่ยวกับการดำรงชีวิต สัญชาตญาณเกี่ยวกับความตาย สัญชาตญาณทางสังคม

2. กลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning View of Motivation) เชื่อว่าแรงจูงใจเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเอกลักษณ์และการเลียนแบบ (Identification and Imitation) จากบุคคลที่ตนเองชื่นชมหรือคนที่มิชื่อเสียงในสังคมเป็นแรงจูงใจในการเลียนแบบพฤติกรรม

3. กลุ่มพุทธินิยม (Cognitive View of Motivation) เชื่อว่าแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นได้เนื่องจากมนุษย์ใช้ความคิดวางแผนไว้ล่วงหน้าเพื่อให้พฤติกรรมไปสู่เป้าหมายต้องอาศัยการรับรู้ (Perceive) สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวโดยใช้ความคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดปัญญาภายในมีเหตุผลที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ

4. กลุ่มมานุษยนิยม (Humanistic View of Motivation) เชื่อว่าแรงจูงใจเป็นแรงขับที่ส่งผลให้มนุษย์เจริญก้าวหน้าและได้รับการพัฒนาที่เรียกว่า “หลักการความเจริญก้าวหน้า” (Growth Principle) ภายในตัวของมนุษย์ (Combs & Avile, 1985 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541, หน้า 158)

สรุปกระบวนการเกิดแรงจูงใจเป็นสภาวะขาดแคลนภายในร่างกายและจิตใจของบุคคลในสิ่งที่เป็นจริง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตจะส่งผลให้เกิดเป็นแรงขับแสดงพฤติกรรมเป็นความต้องการและเมื่อได้รับการตอบสนองแรงขับลดลงเมื่อบรรลุเป้าหมาย (ทรงพล ภูมิพัฒน์, 2538, หน้า 103)

ความต้องการ

ความต้องการ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 436) ให้ความหมายความอยากได้ ใครได้หรือประสงค์จะได้และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดความสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งและก็จะเกิดความต้องการใหม่ ๆ ขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

มนุษย์มีความต้องการที่เหมือนกันหลายอย่าง (กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2534, หน้า 219-220) คือ 1) ความรู้สึกเป็นคนสำคัญ การทำให้ผู้อื่นรู้สึกว่าเขาเป็นคนสำคัญ ยกให้เขาเป็นคนสำคัญ เช่น การใส่ใจกับผู้อื่น มีของมาฝาก ขอรับคำปรึกษาหรือความช่วยเหลือ 2) การยกย่อง การชื่นชม เมื่อเห็นคนอื่นกระทำสิ่งที่ดี ๆ ก็ควรชื่นชมอย่างจริงใจ 3) อยากให้คนอื่นรักและชื่นชอบ ยิ่งชื่นชอบมากเท่าไรยิ่งปลื้มปิติใจมากเท่านั้น 4) อยากสบายแต่ขี้เกียจและต้องการแนวร่วมคือคนขี้เกียจเหมือนตน หากบอกว่าคนขี้เกียจมากกว่าคน ๆ นั้นจะรู้สึกอุ่นใจและมีความสุขเพราะรู้สึกว่ามีคู่แข่ง

ดังนั้น มนุษย์จึงเพียรพยายามทุกวิถีทางในอันที่จะให้บรรลุความต้องการทีละขั้น เมื่อความต้องการขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นก็จะลดความสำคัญลงจนหมดความสำคัญไป ไม่เป็นแรงกระตุ้นอีกต่อไปและจะเกิดความสนใจและความต้องการสิ่งใหม่อีกต่อไป

แต่ความต้องการขั้นต้น ๆ ที่ได้รับการตอบสนองไปเรียบร้อยแล้วนั้นอาจจะกลับมาเป็นความจำเป็นหรือความต้องการครั้งใหม่ได้อีก เมื่อการตอบสนองความต้องการครั้งแรกได้สูญเสียหรือขาดหายไป และความต้องการที่เคยมีความสำคัญจะลดความสำคัญลง เมื่อมีความต้องการใหม่เข้ามาแทนที่ ความต้องการของมนุษย์มีหลายสิ่งหลายอย่าง ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ หรือที่อยู่อาศัยรวมทั้งสิ่งอื่นๆ ด้วย เช่น การยอมรับนับถือ สถานภาพ การเป็นเจ้าของ ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปแล้วความต้องการเหล่านี้ยากที่จะได้รับการตอบสนองจนอิ่มและพอใจทั้ง ๆ ที่ก็ได้รับอยู่แล้ว ความต้องการของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท (สเติร์ เหลืองอร่าม, 2525, หน้า 10 – 18, 71) ได้แก่

1. ความต้องการทางสรีระ (Physical or Physiological Needs) หรือความต้องการปฐมภูมิ (Primary Needs) หรือความต้องการด้านชีววิทยา (Biological Needs) หรือความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานระดับต่ำสุดของมนุษย์ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตให้ดำรงอยู่ซึ่งคิดตัวมาแต่กำเนิดในฐานะที่เป็นอินทรีย์ทางกายภาพเป็นแรงขับ (Drive) ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นความต้องการพื้นฐานที่จะขาดเสียมิได้หากมิได้รับการตอบสนองจะมีความรู้สึกถึงเครียดอยู่ตลอดเวลา มีความกระวนกระวาย ได้แก่ ความต้องการอากาศหายใจ ความต้องการอาหาร ความอบอุ่น ความต้องการน้ำ ยารักษาโรค อุดมภูมิที่เหมาะสม เครื่องนุ่งห่ม การขับถ่าย ที่อยู่อาศัย ความต้องการเรื่องเพศ การพักผ่อนหลับนอน ถ้าขาดความต้องการเหล่านี้เพียงประการใดประการหนึ่งชีวิตจะต้องมีอันเป็นไป เพราะความต้องการนี้เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกคนจะขาดเสียไม่ได้ การแสวงหาสิ่งต่าง ๆ มาเพื่อตอบสนองความต้องการในทางกายของมนุษย์ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม การฝึกอบรมและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ศาสนา ฯลฯ

2. ความต้องการทางด้านจิตใจหรือความต้องการในระดับสูง หรือความต้องการด้านจิตวิทยา หรือความต้องการทุติยภูมิหรือความต้องการที่เกิดใหม่ (Psychological Needs or Secondary Needs or Acquired Needs) เป็นความต้องการส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นภายหลัง หลังจากความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว บางครั้งเรียกความต้องการทางจิตใจว่า “ความต้องการที่เกิดความพึงพอใจเป็นแรงขับ (Drive) ชนิดหนึ่งที่ไม่หยุดอยู่กับที่ (Dynamic) ไม่มีรากฐานจากความต้องการทางร่างกาย แต่อาศัยกลไกทางสมองที่สั่งสมจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแต่ละคนอาจเหมือนกันหรือต่างกันได้ เนื่องจากแต่ละคนมีระดับความต้องการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้และประสบการณ์ ความต้องการทางจิตใจเป็นความต้องการที่สลับซับซ้อน และมีความแตกต่างกันมากระหว่างบุคคล

3. ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการทางจิตใจแต่เน้นหนักในด้านความต้องการที่จะดำรงชีวิตให้เป็นที่ยอมรับนับถือของคนอื่น หรือมีความเป็นอยู่ดีกว่าคนอื่น เช่น ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ความต้องการยอมรับนับถือในสังคม

ความต้องการความก้าวหน้า เป็นต้น ตามธรรมชาติแล้วมนุษย์มีความต้องการมากมายหลายอย่าง จนไม่มีขอบเขตจำกัด ซึ่งทั้งความต้องการที่เกิดจากความคิดคำนึงหรือความต้องการด้านจิตใจ หรือความต้องการทางกาย ซึ่งมีเป็นความต้องการที่ขาดเสียมิได้ และในบรรดาความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์นั้นยากที่จะได้รับการสนองตอบจนเป็นที่พอใจ เพราะเป็นเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล

ลำดับชั้นความต้องการ (Theory of Needs Gratification) ที่สำคัญได้แก่ ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ และความต้องการตามหลักของเมอร์เรย์

ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierachy of Needs)

ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierachy of Needs) เป็นที่รู้จักกัน อย่างแพร่หลายที่เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองตั้งแต่ความต้องการขั้นต่ำถึงความต้องการขั้นสูง โดยจะต้องตอบสนองความต้องการขั้นแรกก่อนจึงพัฒนาไปหาขั้นที่สูงกว่าและทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ จำแนกความต้องการของมนุษย์เป็น 5 ชั้น (สมพร สุกตัญญู, 2548, หน้า 49-53) เรียงจากลำดับที่สำคัญที่สุดไปหาลำดับความสำคัญอันดับรองลงไป ดังนี้

1. ความต้องการด้านสรีระ (Physiological Needs)
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Salty needs)
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs)
4. ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียงและความภูมิใจ (Esteem needs)
5. ความต้องการตระหนักในตน (Self – actualizstion Needs)

นอกจากนี้ ดังแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ (2550, หน้า 171 – 173) ได้จำแนกความต้องการของมนุษย์เป็น 2 ระดับ 5 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Needs) ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัย ความมั่นคงและความต้องการทางด้านร่างกาย
2. ความต้องการระดับสูง (Growth Needs) ได้แก่ ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น ความต้องการความเป็นเจ้าของและความต้องการประจักษ์ตน ซึ่งทั้งสองระดับแบ่งได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ความต้องการด้านทางกายภาพ (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่มและเพศ ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของบุคคล ที่เชื่อว่ามนุษย์ในยุคปัจจุบันมีความต้องการพื้นฐานน้อยกว่ายุคโบราณเนื่องจากโลกมีความเจริญทางเทคโนโลยี ส่งผลให้มนุษย์ดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่อย่างสะดวกสบายเพียงกดปุ่มก็ได้รับการตอบสนองแล้ว

เป็นที่น่าสังเกตว่ามนุษย์ในสังคมปัจจุบันจะแสวงหาความต้องการระดับสูงขึ้นไปกว่าความต้องการทางกายภาพ

2.2 ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security Needs) เป็นสิ่งที่มีอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ที่ต้องการความปลอดภัยและมีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจปราศจากความกลัวและภัยอันตรายทั้งปวงซึ่งความต้องการจะเกิดเมื่อความต้องการด้านสรีระได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว มีการแสดงออกหลายวิธีเพื่อสื่อความหมายของความต้องการความปลอดภัย เช่น สถาปัตยกรรมที่มั่นคง ข้ามถนนบนสะพาน ขับรถคาดเข็มขัดนิรภัย มีกฎหมายในการควบคุมสังคม ให้อยู่อย่างสงบสุข เป็นต้น (สิริอร วิชาวุธ และคณะ, 2544, หน้า 250)

2.3 ความต้องการความรักและความเป็นพวกเดียวกัน (Love and Belongingness Needs) เป็นความต้องการสัมพันธ์และเป็นมิตรกับผู้อื่น ต้องการให้คนอื่นยอมรับและการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการความรัก ความอบอุ่น การเป็นเจ้าของและมีเจ้าของความรักในรูปแบบต่างกัน เช่น ความรักระหว่างพ่อแม่ - ลูก เพื่อน สามิ - ภรรยา ความต้องการได้รับการชมเชยจากผู้อื่น ความต้องการขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองในขั้นที่สองจนเป็นที่พอใจแล้ว

2.4 ความต้องการรู้จักคุณค่าของตนเอง (Needs for Self - Esteem) เป็นความภาคภูมิใจในตนเอง การนับถือตนเอง ความต้องการมีเกียรติมีศักดิ์ศรี ต้องการให้คนอื่นให้เกียรติและนับถือ หรือแม้กระทั่งความต้องการให้คนอื่นมั่นใจชื่นชม โดยพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่เขาต้องการจะได้รับ เช่น อยากมีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร อยากได้รับรางวัลเกียรติยศ เป็นต้น

2.5 ความต้องการที่จะรู้ถึงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง (Need for Self Actualization) ถือเป็นแรงจูงใจที่สูงสุดของมนุษย์ที่จะพัฒนาตนเองไปให้ถึงได้ ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 4 ระดับ (สิริอร วิชาวุธ และคณะ, 2544, หน้า 250) คือ

ระดับแรกเป็นความต้องการมีความรู้ความคิดสิ่งใหม่ ๆ (Cognitive Needs) โดยการปรับความคิดเดิมจากประสบการณ์ที่เสริมสร้างศักยภาพทางสมอง

ระดับสองเป็นความต้องการซาบซึ้งในสุนทรียะ (Aesthetic Needs) เป็นรับรู้และเกิดความซาบซึ้งในความสวยงาม ของสภาพธรรมชาติแวดล้อมที่บุคคลจินตนาการส่งผลให้จิตใจเกิดความพึงพอใจ

ระดับสามเป็นความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ (Self - Actualization) ถือเป็นความต้องการในขั้นสูงที่สุดตามแนวคิดนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากที่สุดที่บุคคลจะพัฒนาไปถึง หากต้องการจะไปให้ถึงบุคคลนั้นจะมีลักษณะพิเศษเป็นตัวของตัวเอง ประสบความสำเร็จด้วยตนเองรวมถึงพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ เกิดความรู้สึกพึงพอใจกับสิ่งที่ผ่านมาในอดีตและเห็นว่าตนเองทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างแท้จริงโดยไม่ยึดติดกับสิ่งใด ๆ

ระดับสี่เป็นความต้องการที่นอกเหนือความเข้าใจ (Transcendence Needs) เป็นนามธรรมอย่างมากที่มนุษย์จะแสวงหาความเข้าใจในขั้นสูงมีน้อยคนที่จะพัฒนาได้ถึงขั้นนี้

ความต้องการตามหลักการของเมอร์เรย์ (Murray)

ความต้องการตามหลักการของเมอร์เรย์ เชื่อว่าความต้องการเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดแรงขับหรือแรงจูงใจ ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (Goal) เป็นสิ่งที่บุคคลได้สร้างขึ้นก่อให้เกิดความซาบซึ้ง ความต้องการ บางครั้งเกิดขึ้นเนื่องจากแรงกระตุ้นภายในของบุคคลเองและบางครั้งอาจเกิดจากสภาพสังคมหรือแรงกระตุ้นภายนอก

สรุปก็คือความต้องการเกิดจากสภาพทางร่างกายและสภาพทางจิตใจนั่นเอง เมอร์เรย์ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ (แสงเดือน ทวีสิน, 2545, หน้า 80) คือ ความต้องการทางกาย (Vixcerogenic หรือ Physiological Needs) และความต้องการทางจิต (Phychogenic Needs) ความต้องการของมนุษย์ตามหลักของเมอร์เรย์ สรุปได้เป็น 6 ประการใหญ่ 28 ชนิดย่อย (สุรางค์ ไทวตระกูล, 2541, หน้า 158; อารี พันธมณี, 2546, หน้า 189; กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2550, หน้า 170 – 171) ได้แก่

1. ความต้องการเกี่ยวกับสิ่งของ ได้แก่ ความต้องการสิ่งของต่าง ๆ รวมทั้งทรัพย์สิน ความต้องการสิ่งก่อสร้างใหม่ ๆ ต้องการเก็บรักษาและซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ ความต้องการเก็บรักษาและวางแผนของใช้ ต้องการความเป็นระบบระเบียบ
2. ความต้องการที่จะแสดงความทะเยอทะยานเจตจำนงความสำเร็จในการทำงานและมีอำนาจมีชื่อเสียง ได้แก่ ต้องการเด่นกว่าผู้อื่น ความต้องการสัมฤทธิ์ผลในการทำงานซึ่งผู้ชายจะมีระดับความต้องการความสำเร็จในการทำงานสูงกว่าผู้หญิง ผู้หญิงจะคอยฟังผู้อื่นมากกว่าผู้ชาย ความต้องการให้ผู้อื่นสนใจ ความต้องการรักษาชื่อเสียง ความต้องการหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ความต้องการป้องกันตัว ความต้องการเอาชนะโดยมุนานะมากขึ้น ความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือ
3. ความต้องการเกี่ยวกับการมีอำนาจการต่อต้านและการขอมแพ้ ได้แก่ ความต้องการทำตามผู้เหนือกว่าด้วยความยินดีและนิยมนกย่องผู้ที่เหนือกว่า ความต้องการเลียนแบบผู้อื่น และคล้อยตาม ความต้องการเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง ความต้องการแตกต่างจากผู้อื่น ความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น
4. ความต้องการทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น ได้แก่ ความต้องการทำร้ายผู้อื่น เอาชนะผู้อื่นด้วยความรุนแรง ความต้องการยอมรับโทษ ความต้องการหลีกเลี่ยงการลงโทษ
5. ความต้องการความรักความผูกพัน ได้แก่ ความต้องการสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น ความต้องการแยกตนเองจากผู้อื่น ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น ความต้องการให้ผู้อื่นช่วยเหลือคุ้มครองและเห็นใจ

6. ความต้องการเกี่ยวกับสังคม ได้แก่ ความต้องการสนุกสนานการเล่นเพื่อคลายความตึงเครียด ความต้องการอยากรู้ อยากเห็น โดยการถามคำถาม ความต้องการบรรยายให้ผู้อื่นทราบ

สรุปความต้องการเป็นสิ่งผลักดันให้มนุษย์ต้องดิ้นรนเพื่อหาทางตอบสนองความต้องการที่มีอยู่ตลอดเวลาและจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีสิ้นสุด แต่เมื่อได้รับการตอบสนองจากแรงจูงใจนั้น ๆ แล้วจะหยุดชั่วระยะหนึ่งจากนั้นความต้องการสิ่งใหม่ก็จะเกิดขึ้น แรงจูงใจก็เกิดตามมามนุษย์ก็จะหาทางตอบสนองความต้องการไปเรื่อย ๆ ไม่มีสิ้นสุดจนกว่ามนุษย์คนนั้นจะจบชีวิตลง

ทฤษฎีความพึงพอใจและการปรับตัว

ความพึงพอใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 795)

ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึงพอใจ ชอบใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เป็นความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่ความพึงพอใจที่จะส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานซึ่งความรู้สึกมีทั้งทางบวกและทางลบ โดยความรู้สึกทั้งสองแบบนี้ทำงานประสานความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน ก่อให้เกิดเป็นระบบความพึงพอใจ และความพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อเกิดความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ หากเป็นความรู้สึกทางบวกก็จะส่งผลให้จิตใจมีความสุข แต่ถ้าเป็นความรู้สึกทางลบส่งผลให้จิตใจเป็นทุกข์กระวนกระวาย (นิชกมล วาณิชชัง, 2550, หน้า 17)

ความพึงพอใจ มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกต่าง ๆ (อารี พันธมณี, 2546, หน้า 273-279)

ได้แก่ 1) ความต้องการความสุขส่วนตัว (Hedonistic Theory) เช่น การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด 2) สัญชาตญาณ (Instinct Theory) ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 3) การมีเหตุผล (Cognitive Theory) ซึ่งเชื่อว่าบุคคลมีอิสระตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมได้อย่างมีเหตุผลและรับผิดชอบต่อการกระทำต่าง ๆ ได้ 4) แรงขับ (Drive Theory) อันเกิดจากความตึงเครียดของร่างกายที่ผลักดันให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อขจัดความเครียดออกไปซึ่งมีทั้งแรงขับภายในและแรงขับภายนอก และ 4) ลำดับขั้นความต้องการ (Theory of Need Gratification) ของมาสโลว์

สรุปความพึงพอใจจึงนำมาใช้กับคนไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรมใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน โดยทั้งสองฝ่ายได้สร้างความพึงพอใจต่อกันและกัน เอาใจใส่จากอีกฝ่ายหนึ่งเป็นอย่างดีหรือไม่อย่างไร และส่งผลให้ความกังวลในด้านต่าง ๆ ลดลงหรือไม่ อย่างไร

การปรับตัว

ในการดำเนินชีวิตต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลาสิ่งที่ตามมาคือทำให้เราต้องพบกับความกดดันความตึงเครียดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเราไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเราได้อย่างง่ายดาย (พรพิมล จันทร์พลับ, 2539, หน้า 193)

การปรับตัว (Adjustment) จึงหมายถึงกระบวนการที่บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสภาพปัญหาความอึดอัดใจ ความคับข้องใจ ความเครียด ความทุกข์ ความวิตกกังวลต่าง ๆ (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2545, หน้า 3) เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ในภาวะปกติ ก่อให้เกิดความสุขและอยู่รอดโดยที่กายใจไม่ทุกข์อยู่ได้โดยไม่ลำบากกายลำบากใจแม้บางปัญหาอาจจะยังไม่ได้รับการแก้ไขก็ตาม (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2545, หน้า 3)

การปรับตัวเป็นการปรับสิ่งที่ยังด้อย (Inferiority) ที่มีอยู่ในตัวให้สมดุลหรือปรับส่วนที่เด่น (Superiority) ให้สมดุลกับสิ่งแวดล้อม การปรับตัวมีทั้งการปรับตัวทางกายและจิตใจ หากเกิดความขัดแย้งกันขึ้น (Conflict) ความคับข้องใจ (Frustration) หรือความกระวนกระวายใจ (Anxiety) จิตก็จะเกิดการปรับตัว

มีผู้ให้ความหมายการปรับตัวไว้หลายท่าน ดังนี้

พรพิมล จันทรพล (2539, หน้า 19) การปรับตัว หมายถึง การทำให้เหมาะการทำให้เข้ากันได้

มธุรส สว่างบำรุง (2542, หน้า 380) การปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการประสานความกลมกลืนของตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยที่บุคคลจะจัดการกับความต้องการของตนเองกับความเป็นจริงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม

สุชา จันทรเฒ (2544, หน้า 151) ให้ความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมมนุษย์ทุกคนต้องมีการปรับตัว ตราบเท่าที่ยังดำรงชีวิตอยู่ต้องแก้ปัญหาเพื่อความสำเร็จของงานเพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพเพื่อสนองความต้องการทั้งทางกาย ทางจิตใจและทางสังคม

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2544, หน้า 105) การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพ ปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมให้สามารถทนอยู่ในสังคมได้

ดังนั้น สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของบุคคล สิ่งแวดล้อมใหม่จะเป็นตัวกระตุ้นหรือเร้าให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมหรือปรับตัว สิ่งเร้าเหล่านั้น ได้แก่ สิ่งเร้าตรง (Focal Stimuli) เป็นสิ่งเร้าภายนอกและภายในที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้น สิ่งเร้าร่วม (Contextual Stimuli) เป็นสิ่งเร้าอื่นที่มีอยู่ในขณะนั้นทั้งทางบวกและทางลบซึ่งอยู่นอกเหนือจากสิ่งเร้าตรงอาจจะเป็นรายได้ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ฯลฯ และสิ่งเร้าแฝง (Residual Stimuli) หมายถึงปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกระบบบุคคลเป็นลักษณะเฉพาะตัวของมนุษย์ ได้แก่ ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ทักษะคติความเชื่อและค่านิยม เป็นต้น (พวงเพชร วัชรอยู่, 2547)

สรุปการปรับตัว (Adjustment) เป็นการที่บุคคลหมายถึงคุณสมบัติของมนุษย์ที่สามารถสร้างเสริมหรือปรับปรุงพฤติกรรมภายในภายนอกให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุขทั้งกายและจิตใจ และคุณสมบัติของมนุษย์สามารถนำพาตนเองให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ โดยที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมและสภาพแวดล้อม

สาเหตุของการปรับตัว

สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวมีหลายประการ (ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2544, หน้า 109) สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความคับข้องใจ (Frustration) การที่สภาพจิตใจและความรู้สึกความปรารถนาที่มุ่งหวังพบกับอุปสรรคขัดขวางไม่สามารถบรรลุจุดหมายได้ทำให้เกิดความคับข้องใจซึ่งสาเหตุเหล่านั้นอาจมาจากตัวบุคคลเอง สิ่งแวดล้อม ความขาดแคลน ความสูญเสีย ความพ่ายแพ้ ความขัดแย้ง

2. ความขัดแย้งในใจ (Conflicts) สถานะที่ทำให้บุคคลเกิดความขัดแย้งในตนเอง เนื่องจากหลายสาเหตุ อันได้แก่ ความต้องการทางสังคมขัดกัน ความขัดแย้งที่ต้องการหลีกเลี่ยงหรือไม่กล้าเผชิญความจริง ความขัดแย้งที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราไม่ประสงค์จะเกี่ยวข้องกับด้วยความขัดแย้งเนื่องจากความปรารถนาทางเพศซึ่งเป็นข้อห้ามข้อจำกัดเกี่ยวกับความปรารถนาทางเพศ และความขัดแย้งที่สืบเนื่องมาจากความซื่อสัตย์

3. ความวิตกกังวล (Anxiety) เป็นความไม่สบายใจที่แสดงออกมาในรูปของความกลัว (Fear) ที่เกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายนอกและภายในจิตใจ เช่น ความเชื่อ สภาพเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยมต่าง ๆ

4. ความเครียด (Stress) เป็นลักษณะภาวะของจิตใจที่ได้รับความกระทบกระเทือนเนื่องจากอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ได้รับในสิ่งที่ต้องการ ธรรมชาติสร้างความเครียดให้เกิดขึ้นเพื่อความอยู่รอดโดยการปรับตัว

นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ ที่เป็นแรงขับ อันจะนำไปสู่การปรับตัว มี 3 ประการ (พรพิมล จันทร์พลับ, 2539, หน้า 194) คือแรงขับและความต้องการ (Drives and Needs) อันเป็นความต้องการพื้นฐานทางกายทางจิตใจจะก่อให้เกิดแรงขับ เช่น ความหิวส่งผลให้เกิดการดิ้นรนแสวงหาเพื่อตอบสนองความอยากของตนและสาเหตุที่สองคือแรงกระตุ้นจากสังคมอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพแวดล้อมและสาเหตุประการที่สามเป็นแรงขับเกิดจากภายในตัวบุคคลเอง ในด้านความสนใจ เจตคติ เป้าหมายของชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับปรุงพฤติกรรมให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

กลไกในการปรับตัว

กลไกการปรับตัว เป็นกลไกการป้องกันตนเองของบุคคลที่ช่วยลดความเครียด ความกังวลใจ ความคับข้องใจ ความขัดแย้งภายในใจเพื่อปรับตนเองหรือปกป้องตนเองให้อยู่รอด และอยู่ได้อย่างมีความสุข กลไกนี้เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคลกลไกที่นำมาใช้ บ่อย ๆ (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2549, หน้า 110 – 112; วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2545, หน้า 6 – 9 และ มธุรส สว่างบำรุง, 2542, หน้า 385 – 390; สุชา จันทรธรม, 2544, หน้า 151 – 155) สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การปฏิเสธไม่ยอมรับความจริง (Denial of Reality) เป็นวิธีการที่บุคคลไม่ยอมรับรู้ ไม่ยอมเข้าใจ ไม่ยอมเผชิญกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือบางครั้งใช้วิธีการเก็บกด ความต้องการเพระก่อก่อให้เกิดความทุกข์ใจ (พรพิมล จันทรพิลป, 2539, หน้า 139)
2. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) โดยการป้องกันตนเองคล้าย ๆ กับการแก้ตัว โดยที่บุคคลจะพยายามหาเหตุผลหรืออ้างข้อมูลต่าง ๆ มาสนับสนุนการกระทำของตนเพื่อลดความเครียด ความกังวลหรือเพื่อรักษาหน้าและเกียรติยศศักดิ์ศรีของตนเองไว้โดยอ้างเหตุผลแบบองุ่นเปรี้ยว (Sour Grape) กล่าวคือสิ่งนั้นการกระทำนั้น ๆ สิ่งของนั้น ๆ ไม่ดี จึงไม่ต้องการและอีกเหตุผลหนึ่ง คือมะนาวหวาน (Sweet Lemon) เป็นภาวะที่ตนไม่อยากกระทำแต่ต้องทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จึง บอกว่าสิ่งต่างๆ เหล่านั้นเป็นสิ่งที่ดีสำหรับตน
3. การโยนความผิดหรือการกล่าวโทษให้กับผู้อื่น (Projection) เป็นการย้ายหรือโยนความผิด ให้ผู้อื่นรับผิดชอบจากการกระทำของตน ดังสุภาษิตไทยที่ว่า “รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง”
4. การแสดงความก้าวร้าว (Aggression) เป็นพฤติกรรมของบุคคลเมื่อถูกขัดขวาง ความต้องการจึงแสดงการต่อสู้เพื่อทำลายผู้อื่น โดยการทำร้ายฝ่ายตรงข้ามให้ได้รับบาดเจ็บและ ทางวาจาทำให้ผู้ฟังรู้สึกเสียใจท้อแท้หมดกำลังใจ
5. การถดถอย (Regression) หมายถึงการแสดงพฤติกรรมถดถอยไปเป็นการหนีกลับไป อยู่ในสภาพอดีตที่เคยทำให้ตนมีความสุข
6. การแสดงปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับความปรารถนาอย่างแท้จริง (Reaction Formation) เป็นกลไกป้องกันตนโดยการทุ่มเทในการแสดงพฤติกรรมตรงกันข้ามกับความรู้สึกของตนเองในสิ่งที่ สังคมไม่ยอมรับ
7. การฝันกลางวันหรือสร้างวิมานในอากาศ (Day Dreaming and Fantasy) เป็นกลไก การสร้างจินตนา วาดฝัน สร้างมโนภาพในขณะที่ตื่น ซึ่งต่างจากใจลอยเรียกว่า Revery ซึ่งเป็น ความฟุ้งซ่านอันมีมูลเหตุมาจากความเบื่อหน่าย (พรพิมล จันทรพิลป, 2539, หน้า 200)
8. การแยกตัว (Isolation) เป็นการแยกออกมาให้พ้นจากสถานการณ์ที่ทำให้เกิด ความคับข้องใจ อยู่ตามลำพังหรือการถอยหนี (Withdrawal) ไม่เกี่ยวข้องกับคนอื่นเรียกว่าเก็บตัว (Introvert)

9. การหาสิ่งมาทดแทน (Displacement) เป็นการระบายอารมณ์โกรธและความคับข้องใจ โดยการทำสิ่งหนึ่งโดยหวังผลให้กระทบถึงอีกสิ่งหนึ่ง ดังสุภาษิตไทยที่กล่าวว่าตีวัวกระทบคราด เพะรับบาป

10. การเลียนแบบ (Identification) เป็นการปรับตัวโดยอาศัยความสำเร็จของหมู่คณะ เช่น เข้าไปสังกัดสมาคม ชมรมต่าง ๆ และการเลียนแบบพฤติกรรมผู้อื่นโดยการสร้างให้มีความรู้สึกร่วมกับผู้ที่เราเลียนแบบในความสำเร็จหรือความล้มเหลวจากบุคคลที่ตนนิยมยกย่อง

11. การเก็บกด (Repression) เป็นการปรับตัวโดยการเก็บกดความรู้สึกผิดหวังเก็บความคับข้องใจไว้ในจิตใต้สำนึกจนกระทั่งลืมเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้น ๆ ไปซึ่งหากเก็บไว้มากจะส่งผลให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวลจนกลายเป็นโรคประสาทได้

12. การชดเชย (Compensation) เป็นการปรับตัวเพื่อให้สามารถจัดการกับสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้โดยสร้างสิ่งอื่นเพื่อให้คนอื่นยอมรับและมองเห็นคุณค่าขึ้นมาแทนเพื่อลบล้างปมด้อยจุดอ่อนของบุคคล

13. การทดแทน (Sublimation) เป็นการนำความรู้สึกที่ไม่ดี พฤติกรรมต่าง ๆ ทางด้านลบที่สังคมไม่ยอมรับไปแสดงออกในทิศทางที่เหมาะสมแทน เช่น คนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวทุพติเป็นประจำ จึงแสดงออกโดยการไปสมัครเป็นนักมวยอย่างเป็นทางการเป็นกิลด์กษณะ เป็นต้น

14. การเพิกเฉย (Undoing) เป็นการปรับตัวอีกวิธีหนึ่งที่บุคคลเลือกปฏิบัติได้โดยจะไม่สนใจต่อพฤติกรรมใดทั้งสิ้น เพียงแต่รับฟังแล้วนิ่งเฉย

15. การชื่นชมตนเอง (Autism) เป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวแบบฝืนกลางวันที่ต้องการสร้างจินตนาการในความสำเร็จที่สามารถจะเกิดขึ้นในความเป็นจริงและยังเป็นการป้องกันการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem) เพื่อต่อสู้กับความรู้สึกที่ยังไม่เพียงพอและการไม่ประสบความสำเร็จ โดยการพยายามแสดงการชื่นชมคุยโวโอ้อวดในความสามารถของตน เป็นต้น

16. จิตกายาพาธ (Psychosomatic Disorder) เป็นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมโดยแสวงเจ็บป่วยในที่สุดก็ป่วยจริงเพราะความไม่สบายใจ ดังเครียด วิตกกังวล

17. การใช้สติปัญญา (Intellectualization) เป็นการใช้สติปัญญาในการคิดวิเคราะห์มาแก้ไขปัญหาหรือจัดการต่อสู้กับสถานการณ์ที่เลวร้ายทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมีคุณค่า

นอกจากนี้กระบวนการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมเพื่อการปรับตัวให้บรรลุเป้าหมายไว้ โดยแต่ละบุคคลจะมีปฏิกิริยาได้ตอบสนองความคับข้องใจในลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการปรับตัว ซึ่งสุชา จันทรเอน (2544, หน้า 151) เรียกว่า “Adjustment Mechanism” หรือกลวิธีการต่อสู้ป้องกันตน (Defense Mechanisms) สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การระงับ (Suppression) เป็นกลไกของจิตใจที่ตั้งใจ จงใจ พยายามข่มใจไม่นึกถึง ความคิด ความทรงจำและประสบการณ์ที่ตนเองไม่พอใจ รู้สึกผิดหวังหรือสร้างความเจ็บปวด การระงับมีลักษณะคล้ายการเก็บกดแต่ต่างกันตรงที่ว่า การระงับเป็นกระบวนการทางจิตเกิดได้ โดย การตั้งใจตนเองรู้ตัวในสิ่งที่ทำตลอดเวลาระดับจิตสำนึก (Conscious) หากทำบ่อย ๆ บางครั้ง การเก็บกดอาจทำให้ลืมไปได้จริง ๆ โดยไม่ตั้งใจและไม่รู้ตัว

2. การปรับตัวแบบปฏิกิริยาคลบเกลื่อน (Reaction – Formation) เป็นการแสดงพฤติกรรม ที่ตรงข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง โดยมีจุดประสงค์ปกปิดความรู้สึกของตน

3. การปรับแบบการขัดขึ้น (Negativism) เป็นกลวิธีที่บุคคลใช้เรียกร้องความสนใจ อีกวิธีหนึ่ง บุคคลประเภทนี้ไม่ว่าใครจะทำอะไรหรือพูดอะไรก็มักจะคัดค้านหรือขัดแย้งอยู่เป็นประจำแม้สิ่งที่คนอื่นพูดหรือทำนั้นถูกต้อง

4. การปรับแบบการเปลี่ยนให้เป็นที่ยอมรับ (Sublimation) เป็นกลไกของจิตใจที่หา สิ่งต่าง ๆ หรือกิจกรรมมาเปลี่ยนความปรารถนาซึ่งเป็นสิ่งที่ตนเองและสังคมไม่ยอมรับให้เป็น สิ่งที่สังคมยอมรับ

5. การลงโทษตนเอง (Introjection) เป็นกลไกของจิตใจที่นำเอาความคิดและความรู้สึก ที่ไม่ดีต่อคนอื่นเข้ามาไว้ในตัวบุคคลอื่นนั้น มักจะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อตนเอง อาทิเช่น บิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ คนที่เคารพนับถือ คนรักและเพื่อนสนิท

6. การปรับแบบการเปลี่ยนแปลงทิศทางหรือเป้าหมาย (Displacement) เป็นกลไกของจิตใจ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลที่ตนเอง ไม่พอใจ มีความโกรธ เกลียด อยากจะด่าว่า ได้ตอบ แต่ถ้าทำไป จะก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเองและสังคมไม่ยอมรับจึงเปลี่ยนเป้าหมายที่จะกระทำเสียใหม่เพื่อให้เกิด ความรู้สึกที่ดีขึ้นและสังคมยอมรับได้

7. ปรับแบบการแสดงว่าไม่เคยทำผิด (Undoing) เป็นกลไกของจิตใจที่เกิดขึ้นเพื่อแสดงให้ ทุกคนเห็นว่าตนเองไม่เคยทำผิดหรือทำความชั่วเกิดจากการมีแรงผลักดันจากจิตใต้สำนึกให้แสดง กลไกของจิตใจนี้ขึ้นมาเพื่อที่จะลบล้างความผิดหรือล้างสิ่งไม่ดีที่ตนเคยทำไว้

8. ปรับแบบการมีบุคลิกภาพแตกแยก (Dissociation) เป็นกลไกจิตใจที่พบได้ในบุคคล บางคนที่ไม่พอใจตนเองที่อาจเป็นคนอ่อนแอ เมื่อมีความคับข้องใจก็จะเปลี่ยนบุคลิกภาพขึ้นมา แทนที่ โดยอาจจะเปลี่ยนบางส่วนหรือทั้งหมด เช่น แสดงอาการผีเข้าหรือภาวะละเมอเดิน เป็นต้น

9. ปรับแบบการแสดงความพิการทางร่างกาย (Conversion) เป็นกลไกของจิตใจที่เกิดขึ้นที่มีความผิดปกติของร่างกายขึ้นมาเพื่อลดความวิตกกังวลความเศร้าเสียใจ อาการที่พบ ได้แก่ การเป็นลมหมดสติ แขนขาไม่มีเรี่ยวแรง เป็นอัมพาต ฯลฯ การผิดปกติเหล่านี้มักเกิดขึ้นทันทีทันใด

สำหรับการสมรสและการปรับตัวให้เข้ากันของกลุ่มสมรส สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ (2524, หน้า 173 – 184) อธิบายวิธีการปรับตัวของกลุ่มสมรสที่ประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ ไว้ สามารถสรุปได้ดังนี้คือ การปรับตัวด้านการใช้เงิน ด้านการปฏิบัติต่อเครือญาติ ด้านการปรับตัวให้มีความสนใจและค่านิยมเหมือน ๆ กัน ด้านอาหาร การกิน ด้านเสื้อผ้า การแต่งกาย ด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบ การปรับตัวในเรื่องเพศรส การปรับตัวในเรื่องเพื่อน การใช้เวลาว่างและนันทนาการร่วมกัน การปรับตัวในเรื่อง “เขย – สะใภ้ และครอบครัว” เป็นต้น

สรุปกลไกในการปรับตัวเป็นกลไกในการป้องกันตนเองของบุคคลที่ช่วยลดความเครียด ความกังวลใจ ความคับข้องใจ ความขัดแย้งภายในใจ เพื่อปรับตนเองหรือปกป้องตนเองให้อยู่รอดและอยู่ได้อย่างมีความสุข กลไกเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคลซึ่งนำมาใช้ในการปรับตัวของกลุ่มสมรสข้ามวัฒนธรรมว่าใช้วิธีการใดบ้างในการปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน เพื่อลดความคับข้องใจและเกิดความสุขในชีวิตสมรส

กฎหมายการสมรส

กฎหมายสมรสได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยครอบครัว บรรพ 5 (ราชกิจจานุเบกษา, 2519, หน้า 10-91) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. เงื่อนไขของการสมรส

ชายและหญิงจะทำการสมรสได้ก็ต่อเมื่อ มีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ หากมีกรณีที่มีเหตุอันสมควรจะสมรส ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนได้ หากยังไม่ครบสิบเจ็ดปีจะทำการสมรสได้เมื่อให้ผู้มีอำนาจยินยอมลงลายมือชื่อในทะเบียนสมรส และการสมรสจะทำได้ก็ต่อเมื่อชายหญิงคู่กันยินยอม ในกรณีหญิงที่สามียตายหรือการสมรสสิ้นสุดลง จะทำการสมรสใหม่ได้ เมื่อครบสามร้อยสิบวัน สำหรับการห้ามสมรสในกรณีที่ชายหรือหญิงวิกลจริตหรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ชายหญิงเป็นญาติสืบสายโลหิตหรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา และผู้รับบุตรบุญธรรมจะสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้เช่นกัน หากมชายหรือหญิงที่สมรสแล้วจะสมรสอีกไม่ได้

2. การสมรสในต่างประเทศ

การสมรสในต่างประเทศระหว่างคนไทยด้วยกันหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไทย สามารถจัดตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายประเทศที่อาศัยอยู่ ณ เวลานั้นก็ได้ หากต้องการจะจดทะเบียนตามกฎหมายไทยก็สามารถให้พนักงานทูตหรือกงสุลไทยเป็นผู้รับจดทะเบียนได้

3. การสมรสในกรณีที่เป็น

เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งเป็นเหตุให้ทำการสมรสต่อนายทะเบียนไม่ได้เพราะชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย ตกอยู่ในอันตราย ใกล้ความตายหรืออยู่ในภาวะสงคราม หากชายหรือหญิงนั้นต้องการสมรส ก็สามารถแสดงการสมรสต่อหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้นแล้วให้บุคคลดังกล่าวจดทะเบียน แสดงความประสงค์ว่าจะสมรสของชายและหญิงนั้นไว้เป็นหลักฐาน และให้จดทะเบียนสมรสภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่อาจทำการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนจดทะเบียนในวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงความประสงค์จะสมรสและพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ในทะเบียนสมรส และให้ถือว่าวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าว เป็นวันจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนแล้ว

4. การจดทะเบียนสมรส

การจดทะเบียนสมรส สามารถทำได้ทั้งนอกหรือในสำนักงานเขต เช่น ขอให้นายอำเภอไปจดทะเบียนสมรส ณ สถานที่จัดงานเลี้ยงฉลองการสมรสก็ได้ แต่ชายและหญิงต้องแสดงความยินยอมเป็นสามีภริยากันให้ปรากฏ โดยเปิดเผยต่อหน้านายอำเภอด้วยตนเอง สำหรับการจดทะเบียนสมรสต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นก็เพื่อแสดงเจตนาแก่คนทั่วไปได้รู้จักสถานภาพ (Status) ของบุคคล ทะเบียนสมรสเป็นเอกสารมหาชน (Public Document) ที่มีผลทางกฎหมายต่อคู่สมรสตลอดภายนอกและรัฐ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา

สามีภริยาต้องอยู่กันด้วยกันฉันท์สามีภริยาโดยที่สามีภริยาต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน ถ้าหากการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือทำลายความผาสุกอย่างมากของสามีหรือภริยา ฝ่ายที่ต้องรับอันตรายหรือความเสียหายอาจร้องต่อศาล ให้ตั้งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากได้ ในกรณีนี้ศาลอาจจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งเสียให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งได้

ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ภริยาหรือสามีมีหน้าที่ดูแล ถ้าหากมีผู้ร้องขอและถ้ามีเหตุสำคัญศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้ดูแลแทนก็ได้ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนวิกลจริตไม่ว่าศาลจะได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือไม่ ถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่อุปการะเลี้ยงดูฝ่ายที่วิกลจริตหรือกระทำให้ฝ่ายวิกลจริตตกอยู่ในอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ผู้ดูแลอาจฟ้องคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู/คุ้มครองฝ่ายวิกลจริตได้

6. ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา

ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยามี 4 ประเภทคือ สินเดิม สินสมรส สินส่วนตัวและสินบริภคณ์ โดยสามีในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมีอำนาจในการจัดการ แต่กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ไว้ดังนี้

6.1 สินส่วนตัว เป็นทรัพย์สินที่คู่สมรสมีอยู่ก่อนทำการจดทะเบียนสมรส ได้แก่ ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องใช้ส่วนตัวเครื่องแต่งกายหรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะหรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้ด้วยเสนาหา ทรัพย์สินที่เป็นของหมั้นเป็นสินส่วนตัว

6.2 สินสมรส เป็นทรัพย์สินที่สามีภริยาได้มาระหว่างสมรส นับแต่วันจดทะเบียนสมรสย่อมตกเป็นสินสมรส เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน เงินโบนัส เงินถูกสลากกินแบ่งรัฐบาล เงินค่านายหน้าขายที่ดิน ฯลฯ เป็นต้น เงินเหล่านี้ถ้าได้มาระหว่างสมรสย่อมตกเป็นสินสมรส สามีภริยาเป็นเจ้าของร่วมมีสิทธิทั้งหนึ่ง มีข้อยกเว้นว่า ทรัพย์สินที่สามีภริยาได้มาระหว่างสมรสแต่ไม่ตกเป็นสินสมรส ได้แก่ กรณีที่ได้มาโดยการรับมรดกหรือได้มาโดยการให้โดยเสนาหา หรือได้มาโดยพินัยกรรมหรือได้มาโดยการให้เป็นหนังสือเมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้นั้นมิได้มีข้อความระบุว่าให้เป็นสินสมรส ดังนั้นทรัพย์สินดังกล่าว จึงตกเป็นสินส่วนตัวของฝ่ายที่ได้มา

6.3 การจัดการสินสมรส สามีและภริยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ในกรณีที่ขายแลกเปลี่ยน ขายฝากให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ การก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัยสิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บเงินหรือภาระคิดฟันในอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี ให้กู้ยืมเงิน ให้โดยเสนาหา เว้นแต่การให้พอควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศลเพื่อการสังคมหรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา ประณีประนอมยอมความ มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยและการนำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

สามีภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้องต่อสู้หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการสงวนบำรุงรักษาสินสมรสหรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส หนี้ซึ่งเกิดจากการฟ้อง ต่อสู้หรือดำเนินคดีดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นหนี้ที่สามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันและเมื่อฝ่ายใดต้องให้ความยินยอมหรือลงชื่อกับอีกฝ่ายหนึ่งในเรื่องจัดการทรัพย์สินแต่ไม่ให้ความยินยอมหรือไม่ยอมลงชื่อโดยปราศจากเหตุผลหรือไม่อยู่ในสภาพที่อาจให้ความยินยอมได้ อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งอนุญาตแทนได้ และการใดที่มีสามีหรือภริยากระทำให้ซึ่งต้องรับความยินยอมร่วมกันและถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

การจัดการสินสมรสซึ่งต้องจัดการร่วมกันหรือต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้ทำนิติกรรมไปแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือโดยปราศจากความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจฟ้องให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ เว้นแต่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมแล้วนั้นหรือในขณะที่ทำนิติกรรมนั้นบุคคลภายนอกได้กระทำโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน

6.4 การทำพินัยกรรมในส่วนสินสมรส สามีหรือภริยาไม่มีอำนาจทำพินัยกรรม ยกสินสมรสที่เกินกว่าส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้ ในกรณีที่สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่อัตราได้ ค่าใช้จ่ายในการนี้ย่อมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย ถ้าสามีหรือภริยาจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวเป็นที่เสียหายถึงขนาดอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้

ในกรณีที่สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว ถ้าสามีหรือภริยาจะกระทำหรือกำลังกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการสินสมรสอันพึงเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำการนั้นได้ ถ้าสามีหรือภริยาฝ่ายซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสที่เสียหายถึงขนาดไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง มีหนี้สินส่วนตัวหรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่ง ขัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรมีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายให้แก่สินสมรส อีกฝ่ายอาจร้องขอ ศาลอาจกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวเพื่อจัดการสินสมรสได้ตามที่เห็นสมควรและหากเป็นกรณีฉุกเฉินให้นำบทบัญญัติเรื่องคำขอในเหตุฉุกเฉินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ เมื่อศาลได้มีคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจในการจัดการสินสมรสของสามีหรือภริยา ต่อมาภายหลังเมื่อมีเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลง สามีหรือภริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในการนี้ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้

6.5 การขอเป็นผู้จัดการสินสมรสแต่ผู้เดียวหรือขอร่วมจัดการสินสมรสด้วย สามีหรือภริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสโดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า ในระหว่างที่เป็นสามีภริยากัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสีทระหว่างสามีภริยาตามที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้ หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้สามีภริยาฟ้องร้องกันเองได้หรือเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล

6.6 การเอาชำระหนี้จากทรัพย์สินของสามีภริยา ถ้าสามีหรือภริยาต้องรับผิดชอบส่วนตัวเพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน

เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น ถ้าสามีหรือภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันให้ชำระหนี้
นั้นจากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย หนี้ที่สามีหรือภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้
ที่สามีหรือภริยาก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรส ดังต่อไปนี้

6.6.1 หนี้เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว
การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรตามสมควร
แก่อัธยาศัย

6.6.2 หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส

6.6.3 หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีหรือภริยาทำด้วยกัน

6.6.4 หนี้ที่สามีหรือภริยาก่อขึ้นเพื่อประโยชน์คนฝ่ายเดียวแต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้

สัตยาบัน

6.7 การแยกสินสมรสเพราะเหตุล้มละลาย ถ้าสามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาให้
ล้มละลายสินสมรสย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น
ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นส่วนตัวของสามีหรือภริยา และบรรดาทรัพย์สิน ที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลัง
ไม่ให้ถือเป็นสินสมรสและให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นและสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรม
หรือโดยการให้เป็นหนังสือตามมาตราในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของสามีและภริยาฝ่ายละครึ่ง
ดอกผลของสินส่วนตัวที่ได้มาหลังจากที่ได้แยกสินสมรสแล้วให้เป็นสินส่วนตัว ในกรณีที่มี
การแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาล การยกเลิกการแยกสินสมรสให้กระทำได้เมื่อสามีหรือภริยาร้องขอ
ต่อศาลและศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิกแต่ถ้าภริยาหรือสามีคัดค้านศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้
ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว เมื่อมีการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง
หรือการแยกสินสมรสสิ้นสุดลงเพราะสามีหรือภริยาพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็น
ส่วนตัวยังอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งหรือในวันที่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายยังคงเป็นสินส่วนตัว
ต่อไปตามเดิม การช่วยเหลือออกค่าใช้จ่ายในกรณีที่ไม่มีสินสมรสเหลืออยู่ ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว
สามีและภริยาต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัว
ของตน

6.8 การสมรสที่เป็นโมฆะ (Void of Marriage) ในกรณีต่อไปนี้

6.8.1 ชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็น
บุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถทำการสมรสกันเป็น โมฆะ

6.8.2 ปู่ ย่า ตา ยาย จะสมรสกับลูก หลาน เหลน ลื้อ สมรสกันไม่ได้เพราะเป็นญาติ
สืบสายโลหิตกันโดยตรง ชายหญิงที่เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา
ก็มิสมรสกันเป็น โมฆะ

6.8.3 ชายหรือหญิงทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ การสมรสนั้นเป็นโมฆะ

6.8.4 ชายหรือหญิงไม่ยินยอมเป็นสามีภริยากันหรือไม่มีการปฏิบัติตาม

เงื่อนไขที่บัญญัติไว้การสมรสนั้นเป็น โมฆะ บิดามารดาหรือผู้สืบสันดานของกลุ่มสมรสอาจร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็น โมฆะได้ ถ้าไม่มีบุคคลดังกล่าวผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้ อัยการเป็นผู้ร้องขอต่อศาล ในกรณีที่การสมรสเป็น โมฆะ ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดมีหรือได้มาไม่ว่าก่อน หรือหลังการสมรสรวมทั้งดอกเบี้ยตกเป็นของฝ่ายนั้น ส่วนบรรดาทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกัน ให้แบ่งกันคนละครึ่ง เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรสั่งเป็นประการอื่น เมื่อได้พิเคราะห์ถึงภาระในครอบครัว ภาระในการเลี้ยงชีพและฐานะของกลุ่มรวมทั้งสองฝ่ายตลอดจนพฤติการณ์อื่นทั้งปวงแล้ว

7. การสิ้นสุดแห่งการสมรส

การสมรสจะสิ้นสุดลง เมื่ออีกฝ่ายถึงแก่ความตาย หย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน เมื่อ

1) สมรสอายุไม่ครบสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ ผู้มีส่วนได้เสียขอให้เพิกถอนได้แต่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ที่ให้ความยินยอมแล้วจะขอให้เพิกถอนการสมรสไม่ได้ 2) การสมรสโดยสำคัญผิดตัว เป็น โมฆียะ เฉพาะเมื่อมีการสำคัญผิดตัวในกลุ่มสมรส 3) การสมรสโดยถูกฉ้อฉลคือการลวงให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง แสดงเจตนาสมรส 4) การสมรสโดยข่มขู่ 5) การสมรสที่มีได้รับความยินยอมคือผู้เยาว์จะทำการ สมรสจะต้องได้รับความยินยอม ถ้าผู้เยาว์สมรสโดยไม่ได้รับความยินยอมดังกล่าวการสมรสก็เป็น โมฆียะ

8. การสิ้นสุดการสมรสลงด้วยการหย่า

การหย่านั้นจะทำได้แต่โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายหรือโดยคำพิพากษาของศาล

การหย่าโดยความยินยอมต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน เมื่อได้ จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีและ ภริยาได้จดทะเบียนการหย่าแล้ว สาเหตุของการฟ้องหย่า มีดังต่อไปนี้

8.1 สามีอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องหญิงอื่นอันล้นหลามภริยา หรือภริยามีชู้อีกฝ่าย สามารถฟ้องหย่าได้

8.2 สามีหรือภริยาประพฤติชั่ว ไม่ว่าความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญา หรือไม่ก็ตาม ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรงหรือได้รับความดูถูก เกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นสามีหรือภริยาของฝ่ายที่ประพฤติชั่วอยู่ต่อไปหรือได้รับความเสียหาย หรือเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพและความเป็นอยู่ร่วมกันอันล้นหลามภริยาตามคำนี้ประกอบ ถ้ามีเหตุดังกล่าวอีกฝ่ายสามารถฟ้องหย่าได้

8.3 สามีหรือภริยาทำร้ายหรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจหรือหมิ่นประมาทหรือ เหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรงอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ฟ้องหย่าได้

8.4 สามีนึงใจจะทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งเกินหนึ่งปีอีกฝ่ายหนึ่งสามารถฟ้องหย่าได้

8.4.1 สามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกและได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดหรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นสามีหรือภริยากันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควรอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

8.4.2 สามีและภริยาสมัครใจแยกกันอยู่ เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปีหรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

8.4.3 สามีหรือภริยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญหรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกิน 3 ปีโดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

8.4.4 สามีหรือภริยาไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นสามีหรือภริยากันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภริยามาคำนึงประกอบอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

8.4.5 สามีหรือภริยาทำผิดพันทั้งที่ทำได้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

8.4.6 สามีหรือภริยาเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรง อันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโดยมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้อีกฝ่ายสามารถฟ้องหย่าได้

8.4.7 สามีหรือภริยามีวิกลจริตตลอดมาเกินสามปีและความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากที่จะหายได้กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภริยาต่อไปอีกไม่ได้ อีกฝ่ายสามารถฟ้องหย่าได้

8.4.8 สามีหรือภริยามีสภาพร่างกายทำให้สามีหรือภริยานั้นไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาลอีกฝ่ายสามารถฟ้องหย่าได้

9. ค่าทดแทนจากสามีหรือภริยาที่จงใจให้เกิดเหตุหย่า

ถ้าสาเหตุของการหย่าเกิดขึ้นเพราะฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบก่อให้เกิดขึ้น โดยต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถทนได้จึงต้องฟ้องหย่า อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบค่าทดแทนให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์ โดยศาลจะสั่งให้ชำระครั้งเดียวหรือแบ่งชำระเป็นงวด ๆ มีกำหนดเวลาตามที่ศาลจะเห็นสมควรก็ได้ ในกรณีที่ผู้จะต้องชำระค่าทดแทนเป็นคู่สมรสของอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงจำนวนทรัพย์สินที่คู่สมรสนั้นได้รับไปจากการแบ่งสินสมรสเพราะการหย่าด้วย

ในคดีหย่า ถ้าสาเหตุของการหย่าเป็นความผิดของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว และการหย่านั้นจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งยากจนลงเพราะไม่มีรายได้พอจากทรัพย์สินหรือจากการงานตามที่เคยทำอยู่ระหว่างการสมรสอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะขอให้ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบค่าเลี้ยงชีพให้ได้ ค่าเลี้ยงชีพนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้

10. สิทธิเรียกร้องค่าเลี้ยงชีพเป็นอันสิ้นสุด ถ้ามิได้ฟ้องหรือแย้งในคดีหย่า

ถ้าหย่าขาดจากกันเพราะเหตุวิกลจริตหรือเพราะเหตุเป็นโรคจิตต่ออย่างร้ายแรง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต้องออกค่าเลี้ยงชีพให้แก่ฝ่ายที่วิกลจริตหรือฝ่ายที่เป็นโรคจิตก่อนนั้น โดยคำนวณค่าเลี้ยงชีพถ้าฝ่ายที่รับค่าเลี้ยงชีพสมรสใหม่ สิทธิรับค่าเลี้ยงชีพเก่าย่อมหมดไป สิทธิฟ้องร้องย้อนมะเร็งไปเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันผู้กล่าวอ้างรู้หรือควรรู้ความจริงซึ่งตนอาจยกขึ้นมากล่าวอ้าง

หากคดีฟ้องหย่าอยู่ในระหว่างพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอศาลอาจสั่งชั่วคราวให้จัดการตามที่เห็นสมควร เช่น ในเรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดูสามีภริยาและการพิทักษ์อุปการะเลี้ยงดูบุตร การสมรสที่จดทะเบียนตามกฎหมายนั้น การหย่าโดยความยินยอมของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายมีผลนับแต่เวลาจดทะเบียนการหย่า เป็นต้นไป การหย่าโดยคำพิพากษามีผลแต่เวลาที่คำพิพากษาถึงที่สุดแต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำกาโดยสุจริตไม่ได้ ยกเว้นได้จดทะเบียนการหย่าแล้ว

11. การแบ่งทรัพย์สินเมื่อหย่ากัน

เมื่อหย่ากันแล้วให้แบ่งทรัพย์สินของสามีภริยาระหว่างสามีภริยา ถ้าเป็นการหย่ากันโดยความยินยอมทั้งสองฝ่าย ให้แบ่งทรัพย์สินของสามีภริยาที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า แต่ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า

12. การแบ่งสินสมรส

เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงให้ได้เท่ากัน สินสมรสที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จำหน่ายไปเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว หรือจำหน่ายไปโดยเจตนาทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียหาย หรือจำหน่ายไปโดยไม่ได้รับความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง ในกรณีที่ถูกกฎหมาย บังคับว่าการจำหน่ายนั้นจะต้องได้รับความยินยอมของอีกฝ่ายหนึ่งด้วย หากจงใจทำลายให้สูญหายไป ให้ถือว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่งสินสมรส และถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้รับส่วนแบ่งสินสมรสไม่ครบตามจำนวนที่ควรจะได้ ให้คู่สมรสฝ่ายที่ได้จำหน่ายหรือจงใจทำลายสินสมรสนั้น จะต้องชดเชยจากสินสมรสส่วนของตนหรือสินส่วนตัว และเมื่อการสมรสสิ้นสุดลงให้แบ่งความรับผิดชอบในหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบด้วยกันตามส่วนเท่าๆ กัน

สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย)

สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก ได้ก่อตั้งขึ้นบนพื้นฐานการนำเอาสายใยของการสมรสและชีวิตครอบครัว อันเป็นสายสัมพันธ์ร่วมที่เป็นสากล ซึ่งทำให้เป็นเหมือนครอบครัวใหญ่ก้าวขึ้นมาสู่แนวทางเป็นเหมือนพลังอำนาจและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับสันติภาพของโลก (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาและสันติ, 2551, หน้า 19 -18) เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคมถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2539 ท่านสาธุคุณ ดร. ชัน เมียง มูน และ ดร. ฮัก จา อัน มูน ได้ให้มีการประชุมในระดับโลกเพื่อการก่อตั้ง “สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก ขึ้น ณ กรุงวอชิงตันดีซี ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีผู้นำทางการเมืองและสันติภาพโลกนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการจรรโลงไว้ซึ่งคุณค่าของสถาบันครอบครัวที่ดีงาม มีคุณธรรม มีความรักอันเป็นพื้นฐานของสังคมที่ดีและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล การศึกษา สังคม คุณค่าทางศาสนา สภาพแวดล้อม ทางสื่อมวลชน และสถาบันการสมรส

สำหรับสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2540 โดยพลเอกสายหยุด เกิดผล อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด และคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จากสาขาต่าง ๆ ได้ร่วมกันก่อตั้งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนในเครือสังกัดมูลนิธิเพื่อการพัฒนาและสันติ เพื่อดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้อบอุ่นและเข้มแข็ง ตลอดจนส่งเสริมเด็กเยาวชน และครอบครัวให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างความสามัคคี สันติภาพและความสุขอย่างยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยมีนายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธานสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) คนแรก และศาสตราจารย์เกียรติคุณประดิษฐ์ เจริญไทยทวี ดำรงตำแหน่งประธานสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) ในปัจจุบัน

ความเป็นมาของพิธีรับพรมงคลสมรสนานาชาติ

เริ่มแรกมีผู้เข้าร่วมพิธีที่ประเทศเกาหลีเพียง จำนวน 3 คู่ เมื่อปี 2504 ต่อมาผู้เข้าร่วมพิธีรับพรมงคลสมรสศักดิ์สิทธิ์เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับจนกระทั่งกลายเป็นระดับนานาชาติ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา สีผิวและวัฒนธรรม ปัจจุบันมีการจัดพิธีมงคลสมรสพร้อมกันทั่วโลก โดยผ่านสัญญาณดาวเทียม สำหรับประเทศไทยได้จัดพิธีขึ้นอย่างเป็นทางการ 4 ครั้งคือ ครั้งแรก เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2540 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ครั้งที่สองเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2541 ณ โรงแรมอิมพีเรียล ควีน ปาร์ค และครั้งที่สามเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2542 ณ วังรี – ริสอร์ท จังหวัดนครนายกและครั้งล่าสุดที่จัดอย่างยิ่งใหญ่เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2552 ณ ห้องจูบิลี เมืองทองธานี ซึ่งมีผู้เข้าร่วมพิธีฯ มากกว่า 1,000 คู่ จากทั่วประเทศและมีการแพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ (กฤษฎา ศักดิ์ศรี, 2543, หน้า 7)

พิธีรับพรมงคลสมรสนานาชาติจัดขึ้นครั้งยิ่งใหญ่ในปี 2543 พร้อมกันทั่วโลกโดยมีผู้ประสงค์จะเข้าร่วมงานกว่า 400 ล้านคู่ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญยิ่งของโลกด้วยความมุ่งหมายที่ว่าเมื่อครอบครัวดี สังคม ประเทศและโลกก็จะมีสันติสุขตามไปด้วย ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้เกิดสันติสุขแก่ปวงชนและสันติภาพของโลก สำหรับผู้ที่เข้าร่วมในพิธีอันศักดิ์สิทธิ์นี้จะต้องยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งความรักของครอบครัวคือคำปฏิญาณทั้ง 4 ข้อของพิธีรับพรมงคลสมรสนานาชาติ กล่าวคือ ข้อที่ 1 เราจะเป็นสามี/ ภรรยากันชั่ววันรันครและบรรลู่ถึงอุดมคติของครอบครัวที่แท้จริงด้วยความซื่อสัตย์บริสุทธิ์ในความรักระหว่างสามี/ ภรรยา ข้อที่ 2 เราจะสืบทอดและรักษาประเพณีของความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในครอบครัวและถ่ายทอดประเพณีไปสู่บุตรหลานในอนาคต ข้อที่ 3 เราจะเป็นพ่อแม่ที่สมบูรณ์แบบ โดยการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของเราให้มีชีวิตที่ดีงามและรักษาความบริสุทธิ์ไว้จนวันจะแต่งงาน และข้อที่ 4 เราจะร่วมสร้างครอบครัวที่แท้จริง เพื่อนำความเจริญรุ่งเรืองและความสงบสุขมาสู่ชุมชน สังคม ประเทศชาติและโลกของเรา

สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาและสันติ, 2551, หน้า 19-18) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2540 โดยพลเอกสายหยุด เกิดผล อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด และคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จากสาขาต่าง ๆ ได้ร่วมกันก่อตั้งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนในเครือสังกัดมูลนิธิเพื่อการพัฒนาและสันติ เพื่อดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้อบอุ่นและเข้มแข็ง ตลอดจนส่งเสริมเด็กเยาวชน และครอบครัวให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างความสามัคคี สันติภาพและความสุขอย่างยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยมีนายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) คนแรก และศาสตราจารย์เกียรติคุณประดิษฐ์ เจริญไทยทวี ดำรงตำแหน่งประธานสหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) คนปัจจุบัน

วิสัยทัศน์

สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) จะเป็นเครือข่ายแนวหน้าของครอบครัวแบบอย่างนานาชาติที่ปฏิบัติความรักที่แท้จริงเพื่อสร้างโลกที่เป็นครอบครัวหนึ่งเดียวแห่งความสามัคคีและสันติภาพของมวลมนุษยชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำทางด้านศีลธรรมจริยธรรมของครอบครัวอันเป็นพื้นฐานของสังคมที่ดี

2. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของพ่อแม่ในการดูแลและรักลูกของเขาเพื่อที่จะนำไปสู่มาตรฐานสูงสุดทางศีลธรรมจริยธรรม ทางปัญญาและทางกายและเพื่อปกป้องจากการถูกเอาเปรียบและถูกปฏิบัติในทางที่มีขอบ

3. มุ่งสร้างครอบครัวอุดมคติที่เป็นแบบอย่าง โดยบรรลุความรับผิดชอบในการเป็นสามีภรรยาที่รักซึ่งกันและกันตลอดไป ไม่หย่าร้าง ไม่มีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

พันธกิจ

สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) เป็นองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) นานาชาติที่มุ่งเสริมสร้างและขยายเครือข่ายครอบครัวแห่งความรักที่แท้จริงที่เป็นแบบอย่างของการดำเนินชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่นและความดีที่สูงกว่าไปสู่ชุมชน สังคม ชาติ และโลก โดยไม่มีกรอบจำกัดทางเชื้อชาติ ศาสนา ผิวสีและวัฒนธรรมเรามุ่งมั่นที่จะสร้างครอบครัวอุดมคติที่เป็นแบบอย่าง โดยบรรลุความรับผิดชอบในการเป็นสามีภรรยาที่รักซึ่งกันและกันตลอดไป ไม่หย่าร้าง ไม่มีเพศสัมพันธ์นอกสมรส อบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้เห็นคุณค่าของความรักที่แท้จริง รักษาความบริสุทธิ์ทางเพศจนกว่าจะแต่งงาน และสนับสนุนทุกครอบครัวให้ยึดมั่นในอุดมคตินี้ สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) ให้การศึกษาอบรมและดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการแต่งงานและชีวิตครอบครัวให้มั่นคงเข้มแข็งอันเป็นรากฐานของชุมชน สังคม ชาติ และโลกแห่งความสามัคคีและสันติภาพ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. จัดการประชุมของนักวิชาการ นักกิจกรรมและผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้นเกี่ยวกับครอบครัว การแต่งงานและความสัมพันธ์ของครอบครัวและการแต่งงานที่มีต่อการพัฒนาการของบุคคลและสังคม

2. ส่งเสริมและให้การสนับสนุนโครงการงานทางการศึกษาและการให้คำปรึกษาสำหรับคู่แต่งงานและเยาวชนที่ประสบปัญหาโดยการเน้นถึงความรับผิดชอบทางครอบครัวและพ่อแม่และผลกระทบของมันที่มีต่อสังคม

3. สนับสนุนการสัมมนาที่ให้ความรู้และการศึกษาในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่าง ๆ โดยการมุ่งเน้นถึงคุณค่าที่ส่งเสริมอุปนิสัยการดำเนินชีวิตที่มีศีลธรรมจริยธรรม การงดเว้นเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสและความซื่อสัตย์ในชีวิตสมรส

4. ให้การสนับสนุนโครงการงานทางด้านวัฒนธรรม โครงการงานที่ให้ความช่วยเหลือสำหรับครอบครัวและความร่วมมืออย่างต่อเนื่องกับองค์กรอื่น ๆ ที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกันเพื่อนำมาซึ่งการประนีประนอมและการปรองดองคืนดีในระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่าง ๆ

5. จัดพิมพ์สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่รวมถึงหนังสือพิมพ์ วารสาร จดหมายข่าวและรวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสาร โดยผ่านโทรทัศน์ เทปบันทึกภาพและเสียงต่าง ๆ และบอร์ดประกาศข่าวสารอิเล็กทรอนิกส์

ความเชื่อ

สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) มีแนวคิดและเชื่อว่าแก่นแท้ของมนุษย์ คือจิตวิญญาณ หัวใจและความรักที่แท้จริง มวลมนุษยชาติล้วนเป็นพี่น้องที่มาจาก “พ่อแม่เริ่มแรก” เดียวกันซึ่งมีความสมบูรณ์ นิรันดร์และไม่เปลี่ยนแปลงและเป็นแหล่งที่มาของจิตวิญญาณแห่งหัวใจและความรักที่แท้จริงนั้นครอบครัวคือ โรงเรียนแห่งความรักที่สามารถมีประสบการณ์ เรียนรู้และพัฒนาหัวใจและความรักใน 4 มิติ เรียกว่า “สี่ห่วงแห่งหัวใจและความรักที่แท้จริง” ได้แก่ หัวใจและความรักในฐานะลูก พี่น้อง สามีภรรยาและพ่อแม่

ครอบครัวเป็นสถาบันที่สืบทอดประเพณีแห่งความรัก ชีวิตและสายเลือด โดยผ่านสามชั่วอายุคน ได้แก่ ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ และลูกหลาน อันเป็นรากฐานของการสร้างชุมชน สังคมชาติ และโลกที่เปี่ยมด้วยความสามัคคีและสันติภาพ

หลักปรัชญา “การสร้างครอบครัวอุดมคติที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ความรักที่แท้จริง”

ประกอบด้วย

ความเชื่อในพระเจ้า

พระเจ้า เป็นต้นกำเนิดของสรรพชีวิตและเอกภพให้ดำรงอยู่ ดำเนินไปอย่างมีเป้าหมาย พระเจ้าเป็นพ่อแม่ที่แท้จริงฝ่ายจิตวิญญาณเริ่มแรกของมนุษย์ ความสัมพันธ์เริ่มแรกและพระเจ้าเป็นพ่อแม่ที่แท้จริงของมนุษย์ให้กำเนิดให้ชีวิตและดำรงอยู่พระเจ้าเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ แม้เราจะรู้จักหรือไม่รู้จักพระองค์ก็ตามไม่ขึ้นอยู่กับว่าเราจะเชื่อหรือไม่เชื่อ เข้าใจหรือไม่เข้าใจ แต่พระองค์ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์ตลอดนิรันดร์พระเจ้านั้นบุคลิกลักษณะ มีพระลักษณะต่าง ๆ กล่าวคือ มีอารมณ์ มีปัญญา มีเจตจำนงและหัวใจ มีชีวิตและดำรงอยู่ สิ่งที่แสดงออกมาและบอกให้มนุษย์ รู้จักพระเจ้าผ่านธรรมชาติที่พระองค์ทรงสร้างบ่งบอกว่าพระเจ้านั้นมีพระลักษณะอย่างไร เช่น ดอกไม้นานาชนิด สีต้นสวยงามแตกต่างกันแสดงให้มนุษย์เห็นว่าผู้สร้างมีอารมณ์ที่หลากหลายหรือมนุษย์เองก็เป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่สุดแห่งการทรงสร้างของพระเจ้าซึ่งมีภูมิปัญญาเบื้องหลังการทรงสร้างที่ยิ่งใหญ่เห็นได้จากมนุษย์ในโลกแต่ละคนมีลายนิ้วมือไม่ซ้ำกันเลย นอกจากนี้แล้วพระเจ้านั้นมีหัวใจซึ่งหัวใจของพระเจ้าคือหัวใจแบบพ่อแม่ หัวใจพ่อแม่มีลักษณะ ดังนี้ 1) หัวใจแห่งความรักที่ไม่เปลี่ยนแปลง แม้ลูกจะโตเป็นผู้ใหญ่แต่สายตาของพ่อแม่จะมองลูกเป็นเด็กเสมอ ห่วงใยรักใคร่ผูกพัน ไม่สิ้นสุดจนกระทั่งพ่อแม่ตายจากไป 2) หัวใจแห่งการเศร้าโศกทุกข์ทรมานเพราะลูก ๆ ได้หลงหายไป ไม่รู้จักและปฏิเสธพ่อแม่ที่แท้จริงผู้ให้กำเนิดฝ่ายจิตวิญญาณของตนคือพระเจ้า

3) หัวใจแห่งการรอคอย โดยพระเจ้าเริ่มต้นแก้ไขตั้งแต่มนุษย์ตกสู่บาปครั้งแรก และรอคอยให้มนุษย์กลับมาหาพระองค์เหมือนพ่อแม่ออกยลูกกลับบ้าน 5) พระเจ้าเป็นพระเจ้าที่มีระบบระเบียบมีแบบแผน มีหลักการในการทรงสร้าง สิ่งที่แสดงว่าพระเจามีแบบแผนมีหลักการเห็นได้จากธรรมชาติของสรรพสิ่งที่ทรงสร้างสรรพสิ่งมีหลักการเสมอ กล่าวคือสรรพสิ่งล้วนถูกสร้างเป็นคู่ มนุษย์มีผู้ชายกับผู้หญิง มีสัตว์ตัวผู้ตัวเมีย ดอกไม้มีเกสรตัวผู้ตัวเมียและแม่อะตอมก็มีขั้วบวกขั้วลบ กลางวันคู่กับกลางคืน ดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ ฯลฯ ถ้าหากเข้าใจหลักการของการทรงสร้างก็จะดำเนินชีวิตได้อย่างสอดคล้องและมีความสุขปราศจากปัญหา

ความเชื่อเรื่องมนุษย์

มนุษย์ คือบุตรของพระเจ้า พระเจ้าสร้างมนุษย์อย่างมีจุดประสงค์คือให้มนุษย์บรรลุอุดมคติแห่งการสร้างสรรค์บนพื้นฐานของพร 3 ประการคือ 1) เป็นบุคคลอุดมคติ 2) มีครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ และ 3) ปกครองสรรพสิ่งด้วยความรักแด่มนุษย์ล้มเหลวตกสู่บาปเพราะถูกซาตานล่อลวง ดังนั้นมนุษย์จึงตกอยู่ภายใต้บาปและการครอบงำของซาตานตลอดประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติตั้งแต่มนุษย์คู่แรกจนกระทั่งปัจจุบัน

ความเชื่อเรื่องซาตาน

ซาตาน คือทูตสวรรค์ที่ตกสู่บาป (ลูซิเฟอร์) บาปของทูตสวรรค์และบรรพบุรุษเริ่มแรกของมนุษย์มาจากความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิดศีลธรรมระหว่างซาตานและเอวามนุษย์ผู้หญิงคนแรก ที่พระเจ้าสร้างเป็นเพศหญิงเป็นแม่ผู้เป็นให้กำเนิด มนุษย์จึงสืบทอดสายเลือดบาปจากเอวาที่มีความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิดศีลธรรมกับซาตานตลอดประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ

ความเชื่อเรื่องพ่อแม่ที่แท้จริง (True Parent)

พระผู้มาโปรด เป็นตัวแทนของพระเจ้าที่เสด็จมาในโลกในยุคนี้เพื่อแก้ไขมนุษย์ให้หลุดพ้นจากซาตาน พ่อแม่ที่แท้จริงหรือพระผู้มาโปรดเป็นบุคคลต้นแบบที่พระเจ้าเลือกสรรให้เป็นตัวอย่างเป็นต้นแบบของครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จตามอุดมคติของพระเจ้าที่มีศูนย์กลางที่ความรักที่แท้จริง ซึ่งมีชัยชนะเหนือบาปทางเพศและซาตาน พ่อแม่ที่แท้จริงหรือพระผู้มาโปรดเป็นผู้ที่ค้นพบความจริงแห่งเอกภพและความจริงที่จะทำให้มนุษยชาติเป็นอิสระและมีชัยชนะเหนือซาตานอย่างถาวรทั้งฝ่ายเนื้อหนังและฝ่ายภายในหรือจิตวิญญาณ พ่อแม่ที่แท้จริงหรือพระผู้มาโปรดเป็นผู้ได้รับมอบหมายภารกิจเป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ทางฝ่ายวิญญาณแก่มวลมนุษยชาติที่ตกสู่บาปที่หลายศาสนาได้พยากรณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามความเชื่อของแต่ละศาสนา พุทธท่านายเรียกว่า “พระศรีอาริย์”

ความเชื่อเรื่องประวัติศาสตร์

เป็นบันทึกเรื่องราวการทำงานของพระเจ้า ที่บันทึกไว้ในคัมภีร์ไบเบิลของศาสนาคริสต์ เป็นประวัติศาสตร์แห่งการแก้ไขมนุษยชาติให้กลับคืนมาหาพระเจ้ากลับมา มีความสัมพันธ์กับพระองค์

ในฐานะพ่อแม่ที่แท้จริงเริ่มแรก จะเห็นได้ว่าตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาเป็นความพยายามของพระเจ้าที่แก้ไขและกระทำให้ความมุ่งหมายแห่งการสร้างสรรค์ของพระองค์บรรลุอุดมคติเริ่มแรกที่พระองค์ตั้งพระทัยไว้ เพื่อให้มนุษย์ซึ่งเป็นลูกเป็นบุคคลอุดมคติมีลักษณะเหมือนพ่อแม่ มีครอบครัว เกิดลูกทวิคูณและปกครองทุกสรรพสิ่งด้วยความรัก แต่มนุษย์ล้มเหลวตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ดังนั้นความมุ่งหมายแห่งการสร้างสรรค์จะบรรลุถึงอุดมคติได้ก็โดยการปรากฏขึ้นบนโลกของพ่อแม่ที่แท้จริงหรือพระเจ้ามาโปรดในยุคปัจจุบัน ที่ประเทศเกาหลีใต้ คือท่านสาวกคุณ ดร. ชัน เมียง มูน และ ดร. ฮัก จา ฮัน มูน ซึ่งกำลังดำเนินการกิจแห่งการแก้ไขให้มนุษยชาติมีสายเลือดบริสุทธิ์ มีชัยชนะเหนือซาตาน ผ่านการรับพรการมงคลสมรสศักดิ์สิทธิ์นานาชาติ นานาชาติตามหลักปรัชญาของสหพันธ์ฯ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ปี 2503 เป็นต้นมาจนปัจจุบัน

ความเชื่อเรื่องเส้นทางแก้ไขบาปของมนุษย์

การแยกตัวตนฝ่ายวิญญาณออกจากการครอบครองของซาตาน โดยเรียนรู้ความจริงแห่งพระคำพระเจ้าจากการศึกษาหลักปรัชญา ซึ่งมีหลักสูตรการอบรมสัมมนา 4 ระดับ คือระดับ 2 วัน 7 วัน 21 วัน และ 40 วัน เพื่อเปลี่ยนแปลงตนเองจากชีวิตเก่า ๆ อย่างสิ้นเชิงแบบหันหลังกลับ 180 องศา ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานแห่งความศรัทธาตามแบบอย่างของพ่อแม่ที่แท้จริงพัฒนาความรัก สักห้วงหัวใจแบบพระเจ้า คือความรักแบบพ่อแม่ ความรักแบบสามี/ภรรยา ความรักแบบพี่น้องและความรักแบบลูกศึกษาหลักปรัชญา “การสร้างครอบครัวอุดมคติที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ความรักที่แท้จริง” เรียนรู้ประเพณีครอบครัว มีชีวิตแห่งการอธิษฐาน มีหัวใจแห่งความเชื่อฟัง ความรักและไว้วางใจ ซึ่งประกอบด้วย

1. การรับพรมงคลสมรสศักดิ์สิทธิ์

การสมรส คือพิธีของการถ่ายทอดความรักของพระเจ้ามาสู่มนุษย์ให้กลายเป็นหนึ่งเดียวกับพระองค์ ถ้าคุณกลายเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า คุณจะได้รับทุกสิ่งทุกอย่างที่พระเจ้ามี” (ครอบครัวรับพรและครอบครัวอุดมคติ – 544) มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาจำเป็นต้องได้รับพรการสมรส คือการมีชีวิตคู่เพื่อจะพัฒนาตนไปสู่การเป็นบุคคลที่จะบรรลุถึงความสมบูรณ์ตามเจตจำนงของพระเจ้า สืบทอดความรักแบบพ่อแม่จึงเกิดเป็นชีวิตคือลูกเพื่อสืบทอดสายเลือดด้วยความรัก ดังนั้นการรับพรมงคลการสมรสจึงเป็นการเชื่อมต่อความรักของพระเจ้าที่มีค่ากว่าทุกสรรพสิ่ง

พิธีรับพรมงคลสมรสศักดิ์สิทธิ์ไม่ใช่พิธีแต่งงานทั่ว ๆ ไปที่ผู้ชายและผู้หญิงพบกันและสร้างครอบครัวเท่านั้นแต่พิธีมงคลสมรสศักดิ์สิทธิ์จัดขึ้นอย่างมีศักดิ์ศรีและงดงามในฐานะสิ่งที่จะมอบความปิติยินดีกลับคืนแก่พระเจ้าและในฐานะเงื่อนไขที่ล้ำค่าเพื่อขอใช้ประวัติศาสตร์หมายความว่าความพยายามคลี่คลายความเศร้าโศกของพระเจ้าที่เกิดขึ้นจากการตกสู่บาปของบรรพบุรุษของมนุษย์คู่แรกคืออาดัมเอวาที่ได้ตกสู่บาป ดังนั้นพิธีการสืบทอดความรักของพระเจ้าจึงหมายถึงการรับพรมงคลสมรสนั่นเอง

2. คุณค่าของการฝึกปฏิบัติชีวิตแห่งศรัทธา

สมาชิกที่มีชีวิตแห่งศรัทธาจะดำเนินชีวิตแตกต่างจากวิถีชีวิตเดิม ดังนี้ 1) อยู่ในการดูแลและการปกครองของพระเจ้า โดยการมาโบสถ์ทุกวันอาทิตย์และศึกษาเรียนรู้หลักการการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ 2) ฝึกฝนวัฒนธรรมแห่งหัวใจความเป็นพี่น้องที่แท้จริงในครอบครัวใหญ่ที่มีชีวิตอยู่ในศูนย์ฝึกฝนชีวิตแห่งการอุทิศตนเพื่อผู้อื่นเพื่อสังคม 3) ฝึกฝนและพัฒนาบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ 4) แก้ไขธรรมชาติที่ตกสู่บาปและเตรียมตัวเพื่อรับพรการสมรส เปลี่ยนแปลงตัวเองแก้ไขหัวใจตนเอง 5) เรียนรู้หนทางแก้ไข การรับใช้ เสียสละและการมีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่น 6) เรียนรู้ความเป็นพี่น้องและร่วมกิจกรรมนานาชาติ 7) ติดตามเจตจำนงของพระเจ้าและติดตามโดยการดำเนินชีวิตตามคำสอนของพ่อแม่ที่แท้จริง

3. ครอบครัวคือโรงเรียนแห่งรักที่เพาะบ่มความรักและคุณลักษณะที่ดี

ถ้าหากพิจารณาในแง่ประวัติศาสตร์ครอบครัวถือว่าเป็นแหล่งถ่ายทอดทางวัฒนธรรมหลักศีลธรรมและจริยธรรม ความเชื่อทางศาสนาทัศนคติความเข้าใจโลก ความเป็นอยู่ความเข้มแข็งอดทน จากชั่วอายุคนหนึ่งไปสู่ชั่วอายุคนถัดไป โดยพื้นฐานแล้วครอบครัวเป็นวิถีชีวิตที่ผู้คนจะได้เรียนรู้ถึงคุณค่าของบุคคลอย่างสมบูรณ์ ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีและความรักที่ไม่เห็นแก่ตัว สายสัมพันธ์ระหว่างสามี/ ภรรยา พ่อแม่ ลูกและพี่น้องชาย พี่น้องสาว เป็นพื้นฐานของชีวิตและเป็นสิ่งที่แสดงถึงตัวตนของเราว่าเราเป็นใคร ระบบของครอบครัวประกอบด้วยความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกัน แต่ละบุคคลเป็นส่วนหนึ่งและทั้งหมดในระบบแต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพที่เป็นหนึ่งเฉพาะตัว แต่ขณะเดียวกันความเป็นตัวตนของเราถูกกำหนดจากความสัมพันธ์ของเรากับบุคคลอื่น ๆ โดยความเข้าใจแบบนี้จึงไม่น่าแปลกใจว่าทุก ๆ ศาสนามุ่งเน้นถึงเรื่องความบริสุทธิ์ ความรักและความสัมพันธ์ที่ถูกต้องภายในครอบครัว แม้ว่าเราจะรักและผูกพันกับครอบครัวแต่หลายครั้งความสัมพันธ์ในครอบครัวก็ไม่ราบรื่นนักบ่อยครั้งที่เราต้องพบกับความขัดแย้งภายในครอบครัว แม้บางครั้งเรารู้สึกว่าได้รับความรักและการยอมรับจากครอบครัวของเรา แต่เราอาจจะรู้สึกเหมือนถูกมองเหนียว ถูกเรียกร้องและคาดหวังจากครอบครัวได้ บางครั้งก็เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างพ่อแม่และลูกในภาวะที่ลูกเติบโตเป็นวัยรุ่น เป็นสิ่งที่ยากสำหรับวัยรุ่นที่จะเข้าใจความเป็นพ่อแม่ และพ่อแม่อาจจะลืมความเป็นวัยรุ่นและไม่เข้าใจวัยรุ่นจึงก่อให้เกิดความขัดแย้งกันในครอบครัวได้

4. ห่วงแห่งความรัก

ในทุกครอบครัวจะมีพัฒนาการของความรัก 4 รูปแบบเกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับเริ่มต้นจากทุกคนเป็นเด็กได้เริ่มพัฒนาความรู้สึกรักกับพ่อแม่ของตน ห่วงแห่งความรักแบบแรกคือ ความรักของลูกและเมื่อมีเด็กอีกคนหนึ่งเกิดมาในครอบครัว ความสัมพันธ์แห่งความรักของพี่น้องก็พัฒนาขึ้น ห่วงแห่งความรักแบบนี้สามารถพัฒนาขึ้นในระหว่างเพื่อนสนิทได้เช่นกัน ความรักแบบนี้เรียกว่า

“ความรักในเนวราบ” เพราะทั้งสองฝ่ายมีตำแหน่งและอายุที่คล้ายกัน เมื่อเปรียบเทียบความรักของพ่อแม่กับลูกและลูกกับพ่อแม่ เรียกว่าเป็น “ความรักในเนวคัง” เพราะมีความแตกต่างของอายุและตำแหน่ง เมื่อผู้ชายและผู้หญิงเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ห่วงแห่งความรักแบบใหม่จึงพัฒนาขึ้น เมื่อพวกเขาแต่งงานกันและเข้าสู่ความสัมพันธ์ของสามี/ภรรยา ความรักในเนวราบจึงถูกแสดงออกอย่างเต็มที่ ในความรักของสามี/ภรรยาและเมื่อทั้งคู่มีลูก พวกเขา ก็จะพัฒนาห่วงแห่งความรักของพ่อแม่ขึ้น นี่คือ 4 ลำดับขั้นของความรักที่เราแต่ละคนได้เรียนรู้ความรักเช่นเดียวกับการเติบโตจากทารกไปสู่วัยเด็กแล้วเข้าสู่โรงเรียนระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับวิทยาลัย ศูนย์กลางชีวิตของเขา คือพ่อแม่ของเรานั้นเมื่อเป็นเด็กถูกปลูกฝังให้เป็นบุตรที่ดีต่อพ่อแม่และให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส เมื่อเป็นพี่น้องชายและพี่น้องสาวจะเรียนรู้ความหมายของมิตรภาพและความร่วมมือเมื่อเป็นคู่สามี/ภรรยา ได้เพาะบ่มความซื่อสัตย์ ในทำนองเดียวกันจะไม่สามารถเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาได้จนกว่าจะสำเร็จระดับชั้นอนุบาล ระดับประถมฯ ถ้าความรักในแต่ละขั้นไม่ถูกพัฒนา ก็จะพบความยากกับความรักในขั้นที่สูงกว่าได้จะกลายเป็นสามี/ภรรยาที่ดีได้ก็ต่อเมื่อได้เรียนรู้การกลายเป็นพี่น้องชายหรือพี่น้องสาวหรือเพื่อนที่ดีในทางนี้สามารถกล่าวได้ว่าด้วยความรักของลูกชายที่เต็มเปี่ยมและความรักของพี่น้องชายหรือความรักของเพื่อน ความรักของสามีที่แท้จริงก็จะถูกสร้างขึ้น ตัวอย่างเช่น ถ้าเด็กผู้ชายมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนผู้หญิงก็น่าจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับภรรยาได้ดีกว่า สามีที่แท้จริงคิดเสมอว่าเกิดมามีชีวิตอยู่และจะตายเพื่อคู่ ภรรยาที่แท้จริงก็คิดเช่นเดียวกัน สามี/ภรรยาแห่งความรักที่แท้จริงและความสุขที่แท้จริงเป็นหนึ่งเดียวกันในความรักและต่างมีชีวิตเพื่อกันและกันนี่คือคู่อุดมคติ ทุกคนสามารถกลายเป็นพ่อแม่ที่แท้จริงเมื่อได้เรียนรู้ที่จะเป็นสามีหรือภรรยาที่ดีที่สุด ๆ สามารถพูดได้ว่า “พ่อแม่ของตนเป็นพ่อแม่ที่ดีที่สุดในโลก” ความรักของพ่อแม่ที่แท้จริงโดยอัตโนมัติได้รวมความรักทั้ง 4 รูปแบบเอาไว้เพื่อที่จะก้าวสู่หัวใจแห่งความรักที่สูงกว่า ดังนั้นทุกคนจะต้องมีประสบการณ์กับความรักที่เต็มเปี่ยมในความสัมพันธ์แห่งหัวใจขั้นต้นก่อน ถึงแม้พ่อแม่ของตนจะไม่ได้สมบูรณ์แบบแต่ก็ควรที่จะเป็นลูกชายหรือลูกสาวที่น่ารักเพื่อที่จะสามารถกลายเป็นพ่อแม่ที่ดีกว่าต่อลูก ๆ ของตนเองและแม้ว่าพี่น้องของตนจะไม่เคารพตน ตนก็ยังคงเคารพพวกเขาและให้ความสำคัญต่อพวกเขาเพื่อที่ว่าจะกลายเป็นสามีหรือภรรยาที่จะรักอย่างไม่มีเงื่อนไขและยอมรับคู่ของตน ครอบครัวเช่นนี้ก็จะเป็ครอบครัวที่สวยงามและมีความกลมเกลียวสร้างความสุขและบ้านที่สมบูรณ์แบบขึ้น อาจจะรู้สึกแปลกใจว่าทำไมจึงต้องใส่ใจกับสิ่งเหล่านี้ในขณะที่ยังเป็นคนหนุ่มสาวแต่มันเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องระลึกว่าในอนาคตจะเป็นบุคคลเช่นใดขึ้นอยู่กับว่าตอนนี้เป็นคนแบบใด

4.1 ความรักของลูก

ความรักของลูกเป็นความรักแบบไม่มีเงื่อนไข ลูกเป็นหัวใจของการได้รับความรัก เมื่อทารกถือกำเนิดเขารู้แต่เพียงความต้องการของเขาและความปรารถนาที่จะได้รับอาหาร ความอบอุ่น และความปลอดภัย เขาไม่ได้คิดถึงความต้องการของบุคคลอื่นๆ เลยนอกจากเรียกร้องที่จะได้รับอย่างไม่มีสิ้นสุดจากพ่อแม่ของเขา โดยไม่รู้จักพอแต่ไม่มีพ่อแม่คนใดที่บ่นว่าลูกของพวกเขากำลังแสดงออกอย่างเห็นแก่ตัว พ่อแม่ถูกกระตุ้นด้วยความไวเคียงสาและการช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ของลูก จึงให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ลูกต้องการและเมื่อลูกรู้สึกพอใจพ่อแม่ก็ยิ้มด้วยความพอใจ ความรักของลูกคือการได้รับความรัก โดยทั่วไปลูกจะมีความศรัทธาที่สมบูรณ์ว่า พ่อแม่รู้ทุกสิ่งทุกอย่างและอะไรก็ตามที่พ่อแม่ขอร้องลูกก็จะทำตาม เด็กต้องการคำแนะนำเพราะว่าบทบาทของพวกเขาคือผู้เรียนรู้ เด็ก ๆ จะอยากรู้อยากเห็นและเต็มไปด้วยข้อสงสัย พวกเขาต้องการเรียนรู้วิธีใช้พลังในตัวของเขา เพื่อที่จะรับรู้ รัก รู้สึก เลือกลงและจินตนาการ เด็กจะพัฒนาคุณค่าของความศรัทธาและความเชื่อถือ ความเชื่อฟังและความกตัญญู เขาเรียนรู้ที่จะรักพ่อแม่ผู้ให้กำเนิดเขาเช่นเดียวกันผู้ใหญ่ก็ต้องการได้รับเหมือนเด็กและรับซึ่งความจริงและความรัก

4.2 ความรักของพี่น้อง

เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นเราพัฒนาความเป็นอิสระมากขึ้น พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ก็จะเรียนรู้ที่จะรักตัวเองในฐานะของบุคคลหนึ่งที่มีคุณค่าและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เขาจะพัฒนาสติปัญญา ความสามารถในการแยกแยะความผิดและความถูกต้องมีความสนใจคนรอบข้างมากขึ้น และเข้าใจลักษณะของคนอื่นทั้งที่เหมือนตัวเขาเองและแตกต่างทั้งความรู้สึก ความปรารถนา และทัศนคติของการมองโลก แนวความคิดของเขาขยายขึ้น เขาได้เรียนรู้คุณค่าของการแบ่งปัน และการให้พี่น้องและเพื่อน ๆ เรียนรู้ความรักซึ่งกันและกัน การให้และการรับด้วยระดับที่เท่ากัน ในขบวนการการเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกันเข้าใจกันและรักผู้อื่น พวกเขาเรียนรู้คุณค่าของความซื่อสัตย์ คำสัญญาการแบ่งปัน ความร่วมมือและความอดทน นี่เป็นลำดับขั้นของการสร้างสรรค์ การเรียนรู้วิธีการอ่าน เขียน และวาดรูป เด็กจะเรียนรู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างทำงานได้อย่างไรรวมทั้งสิ่งที่เป็เครื่องจักรและสิ่งที่เป็นธรรมชาติด้วย จินตนาการของเด็กผู้ชายมีความกล้าหาญ และมีความฝันว่า จะต้องกลายเป็นวีรบุรุษ ส่วนเด็กผู้หญิงฝันถึงการแต่งงานกับเจ้าชายรูปหล่อ เด็ก ๆ มักคิดเสมอว่า เขาจะต้องเป็นผู้ใหญ่ และในช่วงนี้จะไม่มีอะไรขัดขวางเขาได้นับเป็นสิ่งที่ดีมากซึ่งจะช่วยขยายความคิดของเด็กและให้ความกล้าหาญกับเขา ระหว่างช่วงวัยรุ่น คนหนุ่มสาวเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเองให้เอาชนะสิ่งที่มากระตุ้นไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความโกรธ ความอิจฉาริษยา ความละโมภและความไม่อดทน เพื่อที่จะควบคุมตัวของเขาเองนี่เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ที่สมบุรณ์กับผู้อื่น โดยการแสดงออกตามลักษณะที่เขาเป็นอยู่ ในท้ายที่สุดทุกคนควรระลึกเสมอว่า

เป้าหมายคือการได้พบกับคู่ชีวิต และได้เริ่มต้นมุ่งไปสู่เวลาที่จะได้พบกับความรักที่แท้จริงในหนทางนี้ได้เตรียมตัวเพื่อการแต่งงานและความเป็นพ่อแม่

4.3 ความรักของสามี/ ภรรยา

ในช่วงของการแต่งงาน ผู้ชายครอบครองโลกของผู้หญิงและผู้หญิงครอบครองโลกของผู้ชาย นี่คือพลังงานของความรักที่แท้จริง ณ จุดนี้ผู้ชายและผู้หญิงพร้อมที่จะให้คำสัญญาต่อกันและกัน ทั้งเรื่องจิตใจ ร่างกายการครอบครองและอนาคตของพวกเขา ทั้งสองเรียนรู้ที่จะยอมรับซึ่งกันและกัน นี่เป็นขั้นที่ความรักเบ่งบานอย่างแท้จริง ถ้าแยกความรักออกจากผู้ชายและผู้หญิงก็จะมีอะไรที่จะรวมพวกเขาให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้ เพราะพวกเขามีความแตกต่างกันเหลือเกิน ชายและหญิงจะสร้างวงจรความรักและการไหลเวียนของพลังงาน กระแสไฟฟ้าได้ประจุขึ้นระหว่างเขาทั้งสอง ทำยที่สุดหลังจากเกิดการสั่นสะเทือนหลายพันโวลต์ พวกเขา ก็รวมเป็นหนึ่งเดียวกัน ด้วยพลังระเบิดอันมหาศาลและสร้างอาวุธแห่งความรักมากมาย พวกเขาจะรู้สึกเหมือนถูกดูดกลืนและซึมซาบซึ่งกันและกัน นี่เป็นขั้นที่ชายและหญิงสามารถพบกับเสรีภาพที่จะรักได้อย่างสมบูรณ์ ในหนทางที่แตกต่างกันทั้งหมด เพราะนี่เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อชีวิตของคนอื่น เมื่อคนหนึ่งตัดสินใจที่จะทุ่มเทความรับผิดชอบเพื่อคนอื่น เขาสามารถมีอิสระอย่างแท้จริงที่จะรักคน ๆ นั้น เมื่อห่วงแห่งความรักของใครก็ตามมีอยู่น้อย โดยการมีศูนย์กลางอยู่ที่ตัวของเขาเอง เขาไม่มีอิสระนี้เป็นที่น่าหวาดกลัว ที่ซึ่งเสรีภาพของความรักสามารถสร้างชีวิตใหม่

4.4 ความรักของพ่อแม่

เมื่อสามีและภรรยาให้กำเนิดลูก ทิศทางใหม่ทั้งหมดของความรักได้เริ่มต้นที่พวกเขา ความสนใจทั้งหมดของพ่อแม่คือการให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีแก่ลูกนี่คือจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ว่าจะรักผู้อื่นอย่างไร โดยไม่ได้คาดหวังสิ่งใดตอบแทน พ่อแม่มีแต่ให้และให้ แล้วก็ลืมว่าเขาได้ให้ ถ้าลูกไม่สบายแม่จะเฝ้าดูแลลูกตลอดทั้งคืนเมื่อลูกกำลังเรียนรู้ที่จะเดินและลูกล้มลงเป็นร้อย ๆ ครั้งในทุก ๆ ก้าวที่หัดเดิน พ่อแม่จะไม่คิดว่ากล่าวให้ลูกหมดหวัง แต่กลับมีความภาคภูมิใจกับลูกและให้กำลังใจอย่างต่อเนื่องและส่งเสริมลูกเสมอ พ่อแม่รู้ว่าอะไรจำเป็นต่อลูกในการเจริญเติบโตและพัฒนาความเชื่อมั่น ถ้าลูกผิดพลาดและแม่จะเป็นความผิดที่ใหญ่หลวง พ่อแม่ที่ดีก็จะไม่ตำหนิลูก แต่จะช่วยชี้ให้ลูกเห็นถึงความผิดพลาดและสิ่งที่เกิดขึ้น โดยไม่ละเลยที่จะให้ความรักกับลูกเสมอ คุณค่าที่มีค่าที่สุดของพ่อแม่คือต้องการให้ลูกคิดว่าตัวเอง เมื่อมองดูที่ใบหน้าของลูก พ่อแม่ปรารถนาที่จะให้ความรักอย่างไม่เคยสิ้นสุด พวกเขาต้องการให้ลูกเติบโตและประสบความสำเร็จตามที่เขฝัน พ่อแม่ทุกคนต้องการให้ลูกตัวเองสูงกว่า เก่งกว่ามีความคิดสร้างสรรค์มากกว่า มีความงามมากกว่า มีความรักที่มากกว่าและมีความสามารถมากกว่าตัวเอง ดังนั้นแม้พ่อแม่ไม่สามารถช่วยได้ แต่ก็ทำทุกอย่างที่ทำได้เพื่อลูกครอบครัวยที่เข้มแข็งยังประกอบด้วยบทบาทที่เข้มแข็ง บทบาท

ความเป็นพ่อแม่ที่สำคัญคือ การเป็นแบบอย่าง ทุกคนในครอบครัวจะได้รับผลกระทบจากความสัมพันธ์ของพ่อและของแม่ พ่อแม่จึงควรเป็นแบบอย่างดังนี้ เป็นพี่น้องชายหรือพี่น้องสาวแบบใด เป็นผู้ชายหรือผู้หญิงแบบใดเป็นสามีหรือภรรยาแบบใด เป็นพ่อหรือแม่แบบใด ความสัมพันธ์ที่สนิทสนมเป็นแบบใด การมีขอบเขตที่ดีเป็นแบบใด

ทุกวันนี้คนหนุ่มสาวมากมายเติบโตในครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว เด็กบางคนมีเพียงพ่อหรือแม่ อันที่จริงกลายเป็นความเข้มแข็ง โดยการทำดีที่สุดเกี่ยวกับสถานการณ์ของพวกเขา แต่ความสัมพันธ์แห่งความรักระหว่างพ่อและแม่ไม่หายไป พ่อและแม่ที่ดีจะแบ่งปันหัวใจแห่งความรักที่เหมือนกันเพื่อลูก ๆ ของพวกเขาแต่พ่อแม่จะแสดงความรักในหนทางที่แตกต่างกัน พ่อมีความคิดที่แตกต่างไปจากแม่ แต่ทั้งสองฝ่ายมีความสำคัญพวกเขาให้สิทธิ์แตกต่างกัน หนทางให้การอบรมและการสอนวินัยลูก ๆ ที่แตกต่าง พวกเขาสร้างความสัมพันธ์ของจิตใจที่แตกต่างกับลูก ๆ ถ้าไม่อยู่กับพ่อหรือแม่ มันเป็นสิ่งที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับญาติหรือผู้ที่อาวุโสกว่าซึ่งมีเพศเดียวกันกับพ่อหรือแม่ที่ขาดไป (อย่างเช่น ปู่ย่า ตายาย ป้าหรือลุง ครูหรือเพื่อนสนิทกับพ่อแม่) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับอารมณ์ จิตวิญญาณ สุขภาพจิตของทุกคนและการพัฒนาประสบการณ์การ แสดงออกซึ่งความเป็นชายและความเป็นหญิงของความรักในฐานะของพ่อแม่

5. ทำเนียบแห่งความรัก

จะเห็นได้ว่าสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัวสามารถมีประสบการณ์กับความรักทุกรูปแบบซึ่งเกิดขึ้นภายในครอบครัว เช่น ความรักของลูก ความรักของพี่น้อง ความรักของสามีภรรยาและความรักของพ่อแม่เพื่อที่สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ ครอบครัวนั้นต้องเป็นโรงเรียนแห่งความรักอย่างแท้จริงซึ่งต้องประกอบด้วยอย่างน้อยที่สุด 3 ชั่วโมงคุณจึงจะสามารถสืบทอดและมีประสบการณ์กับความรักทุกรูปแบบเหล่านี้ได้ ในครอบครัวที่ดี ปู่ย่า ตายาย อยู่ในตำแหน่งที่สำคัญ พ่อแม่และหลาน ๆ ควรที่จะเข้าไปหาปู่ย่า ตายาย เพื่อปรึกษาในฐานะผู้อาวุโส โดยเฉพาะเรื่องของขนบธรรมเนียมประเพณีของครอบครัว ในแง่นี้ ปู่ย่า ตายาย จึงเป็นเหมือนกับผู้ครอบครองอดีตและผู้รักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามและเกียรติยศชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล นี่จึงเป็นภาระของปู่ย่า ตายาย ที่จะคอยช่วยในเรื่องการดำรงชีวิตของลูกหลาน ลูก ๆ บ่อยครั้งพบว่ามันง่ายกว่าที่จะพูดคุยกับปู่ย่า ตายาย เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวพ่อแม่สามารถใช้ความสัมพันธ์นี้ถ้าพวกเขามีความยากลำบากในความสัมพันธ์กับลูก ๆ โดยตรง พ่อแม่อยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางของครอบครัว พ่อแม่เป็นผู้ครอบครองปัจจุบันและเป็นผู้ตัดสินสถานการณ์ปัจจุบันของครอบครัว การกระทำของพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทะนุถนอมและสร้างความรักระหว่างกัน ถ้าพ่อแม่ต่อสู้กัน ครอบครัวทั้งหมดก็แตกแยกโดยความรักที่แตกแยก ชั่วโมงคนหนึ่งสามารถทำลายเกียรติยศหลายชั่วโมงของบรรพบุรุษได้รวมทั้งอนาคตของลูก ๆ และผู้สืบสกุล ดังนั้นพ่อแม่จึงต้องมีหัวใจแห่งความรักที่แท้จริง ลูก ๆ นั้นเป็นความหวังของอนาคต ทั้งของพ่อแม่และปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ทุก

คนต้องการให้ลูก ๆ ดีกว่าตัวเขาเองเมื่อพ่อแม่มองไปที่ใบหน้าของลูก ๆ พ่อแม่ก็ปรารถนาที่จะให้ความสุขอย่างไม่จำกัดและหวังว่าลูก ๆ จะได้รับความสำเร็จในสิ่งต่างๆ ที่พ่อแม่ไม่ได้คิดฝันไว้ พ่อแม่คิดว่าลูก ๆ นั้นเป็นเหมือนกับเจ้าชายและเจ้าหญิงในอนาคต อย่างไรก็ตามทั้ง ๆ ที่พ่อแม่พยายามที่จะเลี้ยงดูลูก ๆ อย่างดีและพยายามที่จะให้คำแนะนำที่ดีแต่พวกเขาไม่สามารถมีชีวิตอยู่กับลูก ๆ ได้ตลอดไป

ดังนั้นครอบครัวควรประกอบด้วย 3 ชั่วอายุคนไม่มีสมาชิกคนหนึ่งคนใดของครอบครัวที่จะสามารถบรรลุถึงความสมบูรณ์ด้วยความสามารถเฉพาะตัวและบรรลุถึงจิตใจที่สมบูรณ์โดยลำพัง แต่ละครอบครัวควรตรวจสอบสถานที่ที่พวกเขาอยู่ ดะทิ้งนิสัยที่ไม่ดีและทำตัวเสียใหม่ให้เป็นคนดี ถ้าทุกพูดว่า “จะมีชีวิตอยู่เพื่อประโยชน์ของฉัน” นี่ทำให้เกิดความไม่ปรองดองในครอบครัว มีเพียงความแตกแยกและการทำลาย อย่างไรก็ตามถ้าเรามีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่นทุ่มเทหัวใจของเราทั้งหมด ดังนั้นไม่เพียงเราได้ช่วยผู้อื่นแต่ตัวของเราเองกลายเป็นที่กลมกลืนยิ่งกว่า

6. โลกคือครอบครัวของเรา

มีครอบครัวนับพันล้านครอบครัวในโลกนี้จนกว่าเราจะปรับความสัมพันธ์อย่างถูกต้องภายในครอบครัว เราไม่สามารถมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีความหลากหลายได้อย่างสันติ ความรักระหว่างพ่อแม่และลูกเป็นความรักในแนวตั้ง ความรักระหว่างสามี/ภรรยาเป็นความรักในแนวราบของชายและหญิงและความรักระหว่างพี่น้องน้องเป็นความรักในแนวราบของข้างหน้าและข้างหลัง มิติของความรักทั้งหมดเหล่านี้ประกอบกันขึ้นเป็นห่วงแห่งความสัมพันธ์ สมาชิกในครอบครัวผู้ซึ่งมี 4 ห่วงแห่งความรักอย่างสมบูรณ์นั้นจะมีความสัมพันธ์ที่สมบูรณ์ในทุกทิศทาง โดยผ่านความสัมพันธ์ของเราอย่างสมบูรณ์ในทิศทางที่แตกต่างกันทั้งหมด ทุกคนสามารถพัฒนาสิ่งต่าง ๆ รอบตัว บุคลิกภาพที่สมดุลเพื่อที่จะสามารถมีความสัมพันธ์อย่างสมบูรณ์กับบุคคลทั้งหลาย ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานของการฝึกอบรมที่แท้จริงของความสัมพันธ์ทุกรูปแบบ การฝึกอบรมของเขาขยายจากหัวใจของปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา ญาติ ๆ และหลาน ๆ ฯลฯ เมื่อความสัมพันธ์ของครอบครัวถูกขยายออกไป การพัฒนาทัศนคติของเราต่อมนุษยชาติในส่วนอื่น ๆ ทำให้เราสามารถเรียนรู้ความเคารพนับถือ ความซื่อสัตย์ ความร่วมมือและความเห็นอกเห็นใจ ดังนั้นเราจึงสามารถแสดงออกโดยเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นด้วยความรักที่ไม่เห็นแก่ตัวต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัวของมนุษยชาติ เราควรที่จะรู้สึกว่าคุณค่าอื่น ๆ ในกลุ่มทั้งหมดเป็นการขยายออกมาจากครอบครัว เมื่อเราเห็นชายชราบนถนนควรเคารพเหมือนเป็นปู่หรือตาของตนเมื่อพบหญิงวัยกลางคนหลังโต๊ะแคชเชียร์ ควรปฏิบัติกับเธอเหมือนที่ปฏิบัติกับแม่หรือป้าของตนและเมื่อเห็นเด็กเล็ก ๆ กำลังเล่นอยู่ ควรรู้สึกห่วงใยเหมือนกับว่าเป็นน้องของตนเอง บุคคลอื่น ๆ แม้ว่าจะไม่รู้ชื่อของเขาหรือเขาชื่ออะไร พวกเขาก็เป็นพี่น้องของตนคนคนละวันออกควรสวมกอดคนคนละวันตกเหมือนเป็นพี่น้องของตนเอง และคนคนละวันตกควรสวมกอดคนคนละวันออกเหมือนเป็นพี่น้องของตนเอง ความรัก

ยิ่งใหญ่มากขึ้นเพียงใดก็จะมีชีวิตที่ยิ่งใหญ่มากขึ้นตามนั้น ทุกคนจึงสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการฝึกฝนหัวใจภายในครอบครัวของคนซึ่งจะนำไปสู่ความสมบูรณ์

“ไม่มีความสุขอื่นใดนอกจากความสุขภายในครอบครัวของตนเองถ้าโลกทั้งหมดอยู่ในสันติภาพแต่คุณและคู่ของคุณอยู่ในความขัดแย้ง คุณจะไม่มีสิ่งใดที่จะทำในโลกแห่งสันติภาพ ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นภายในครอบครัวนั่นคือสวรรค์” ดร.ซัน เมียง มูน

7. สารสำคัญของ การดำเนินชีวิตตามหลักการของสมาชิกสหพันธ์ฯ ประกอบด้วย
ความเชื่อในพระเจ้า

1. พระเจ้า เป็นต้นกำเนิดของสรรพชีวิตและเอกภพ ให้ดำรงอยู่ ดำเนินไป
อย่างมีเป้าหมาย

2. พระเจ้า เป็นพ่อแม่ที่แท้จริงฝ่ายจิตวิญญาณเริ่มแรกของมนุษย์ ความสัมพันธ์
เริ่มแรกและพระเจ้าเป็นพ่อแม่ที่แท้จริงของมนุษย์ให้กำเนิดให้ชีวิตและดำรงอยู่

3. พระเจ้า เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์แม้เราจะรู้จักหรือไม่รู้จักพระองค์ก็ตาม
ไม่ขึ้นอยู่กับเราจะเชื่อหรือไม่เชื่อเข้าใจหรือไม่เข้าใจแต่พระองค์ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์ตลอดนิรันดร์

4. พระเจ้ามีบุคลิกภาพ มีพระลักษณะต่าง ๆ กล่าวคือ มีอารมณ์ มีปัญญา มีเจตจำนง
และหัวใจ มีชีวิตและดำรงอยู่ สิ่งที่แสดงออกมาและบอกให้มนุษย์รู้จักพระเจ้า ผ่านธรรมชาติที่
พระองค์ทรงสร้างบ่งบอกว่าพระเจ้านั้นมีพระลักษณะอย่างไร เช่น ดอกไม้ นานาชนิด สีสันสวยงาม
แตกต่างกันแสดงให้มนุษย์เห็นว่าผู้สร้างมีอารมณ์ที่หลากหลายหรือมนุษย์เองก็เป็นสิ่งมีชีวิตที่
ที่สุดแห่งการทรงสร้างของพระเจ้าซึ่งมีภูมิปัญญาเบื้องหลังการทรงสร้างที่ยิ่งใหญ่เห็นได้จากมนุษย์
ในโลกแต่ละคนมีลายนิ้วมือ ไม่ซ้ำกันเลย นอกจากนี้แล้วพระเจ้านั้นมีหัวใจ ซึ่งหัวใจของพระเจ้าคือ
หัวใจแบบพ่อแม่ หัวใจพ่อแม่มีลักษณะ ดังนี้

4.1 หัวใจแห่งความรักที่ไม่เปลี่ยนแปลง แม้ลูกจะ โดเป็นผู้ใหญ่แต่สายตาของพ่อ
แม่จะมองลูกเป็นเด็กเสมอ ห่วงใยรักใคร่ ผูกพัน ไม่สิ้นสุดจนกระทั่งพ่อแม่ตายจากไป

4.2 หัวใจแห่งการเศร้าโศกทุกข์ทรมานเพราะลูก ๆ ได้จากไป

4.3 หัวใจแห่งการรอคอย โดยพระเจ้าเริ่มต้นแก้ไขตั้งแต่มนุษย์ตกสู่บาปครั้งแรก
และรอคอยให้มนุษย์กลับมาหาพระองค์เหมือนพ่อแม่รอคอยลูกกลับบ้าน

5. พระเจ้า เป็นพระเจ้าที่มีหลักการมีแบบแผนในการทรงสร้างจะเห็นได้จาก
ธรรมชาติของทุกสรรพสิ่งที่พระเจ้าสร้างสรรค์มีหลักการเสมอกล่าวคือทุกสรรพสิ่งเป็นคู่ มนุษย์
มีผู้ชายกับผู้หญิง สัตว์ตัวผู้ตัวเมีย ดอกไม้เกสรตัวผู้ตัวเมีย อะตอมขั้วบวกขั้วลบ กลางวันกลางคืน
ดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ ฯลฯ ถ้าหากเข้าใจหลักการของการทรงสร้างก็จะดำเนินชีวิตได้อย่างสอดคล้อง
ตามหลักการชีวิตมนุษย์ก็จะมีความสุข

ความเชื่อเรื่องมนุษย์

1. มนุษย์ คือบุตรของพระเจ้า
2. พระเจ้าสร้างมนุษย์อย่างมีจุดประสงค์คือให้มนุษย์บรรลุดุจคติแห่งการสร้างสรรค์บนพื้นฐานของพร 3 ประการคือ 1) เป็นบุคคลอุดมคติ 2) มีครอบครัวที่ประสบความสำเร็จและ 3) ปกครองสรรพสิ่งด้วยความรัก

3. มนุษย์ล้มเหลวตกสู่ความบาปและอยู่ภายใต้การครอบงำของบาปตลอดประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ตั้งแต่มนุษย์คู่แรกที่เป็นบรรพบุรุษของมนุษยชาติทั้งหลายคืออาดัมกับเอวา

ความเชื่อเรื่องชาตาน

1. ชาตานคือทูตสวรรค์ที่ตกสู่บาป (ลูซิเฟอร์)
2. บาปของทูตสวรรค์และบรรพบุรุษเริ่มแรกของมนุษย์มาจากความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิดศีลธรรมระหว่างชาตานและเอวามนุษย์ผู้หญิงคนแรกที่พระเจ้าสร้าง
3. มนุษย์จึงสืบทอดสายเลือดบาปจากเอวากับชาตานที่ความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิด

ศีลธรรม

4. ชาตานจึงครอบครองและมีอำนาจเหนือโลกและมนุษย์

ความเชื่อเรื่องพ่อแม่ที่แท้จริง (True Parent) มาเพื่อแก้ไขมนุษย์ให้หลุดจากชาตาน

1. พ่อแม่ที่แท้จริงเป็นต้นแบบหรือจุดเริ่มต้นของการบรรลุดุจคติแห่งการสร้างสรรค์เริ่มแรกของพระเจ้า
2. พ่อแม่ที่แท้จริง เป็นผู้ที่ค้นพบความจริงแห่งเอกภพและสัจจะที่จะทำให้มนุษย์

เป็นไทจากชาตาน

3. พ่อแม่ที่แท้จริง เป็นผู้ที่เป็นอิสระจากอิทธิพลของชาตานและมีชัยชนะเหนือชาตานแล้ว
4. พ่อแม่ที่แท้จริง เป็นผู้ให้กำเนิดใหม่ทางฝ่ายวิญญาณกับมนุษย์ที่ตกสู่บาป
5. พ่อแม่ที่แท้จริง ได้บรรลุดุจคำพยากรณ์เกี่ยวกับพระผู้มาโปรดหรือพระศรีอาริย์

ตามความเชื่อของศาสนาพุทธ

ประวัติศาสตร์ของมนุษย์

ประวัติศาสตร์ของมนุษย์ เป็นบันทึกเรื่องราวการทำงานของพระเจ้าเป็นประวัติศาสตร์แห่งการแก้ไขมนุษย์ให้กลับคืนมาสู่พระเจ้ากลับมาที่มีความสัมพันธ์กับพระเจ้าในฐานะพ่อแม่ที่แท้จริงแรกเริ่มจะเห็นได้ว่าประวัติศาสตร์แห่งการแก้ไขจึงเป็นความพยายามของพระเจ้าที่จะทำให้ความมุ่งหมายแห่งการสร้างสรรค์ของพระองค์บรรลุดุจคติ ดังนั้นความมุ่งหมายแห่งการสร้างสรรค์จะบรรลุดุจคติโดยการปรากฏขึ้นของพ่อแม่ที่แท้จริง จึงสรุปได้ว่าประวัติศาสตร์แห่งการแก้ไข

คือการที่พระเจ้าทรงรับพิศชอบของพระองค์ในการนำมนุษย์กลับคืนสู่อุคมคติที่เริ่มแรกแห่งการสร้างสรรคโดยผ่านพ่อแม่ที่แท้จริงในปัจจุบันนั่นเอง

เส้นทางแก้ไขมนุษย์ให้หลุดพ้นจากบาป

1. แยกตัวออกจากชาตान โดยเรียนรู้ความจริงแห่งพระคำพระเจ้าจากการศึกษาหลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ซึ่งมีหลักสูตรการอบรมสัมมนาอยู่ 4 ระดับ คือ ระดับ 2 วัน 5 วัน 21 วัน และ 40 วัน

2. เปลี่ยนแปลงตนเองจากชีวิตเก่าๆ อย่างสิ้นเชิงแบบหันหลังกลับ 180 องศา

3. ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานแห่งความศรัทธาและพัฒนาความสัมพันธ์แห่งหัวใจกับพระเจ้า โดยศึกษาหลักการดำเนินชีวิต (พระคำ) เรียนรู้ประเพณีครอบครัว มีชีวิตแห่งการอธิษฐานมีหัวใจแห่งความเชื่อฟัง ความรักและไว้วางใจ

4. การรับพรการสมรส การสมรสคือการได้รับพรจากพระเจ้า มนุษย์ทุกคนที่เกิดมา จำเป็นต้องได้รับพรคือการมีชีวิตคู่เพื่อจะพัฒนาไปสู่การเป็นบุคคลที่จะบรรลุถึงสมบูรณ์ตามเจตจำนงของพระเจ้า พรการสมรส เป็นการสืบทอดความรักของพระเจ้า ความรักเกิดก่อนจึงจะมีชีวิตที่เกิดจากความรักเพื่อสืบทอดสายเลือด ดังนั้นพรการสมรส คือการเชื่อมต่อความรักของพระเจ้า และการเชื่อมต่อความรักของพระเจ้าเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าทุกสรรพสิ่ง ดังนั้นพิธีการสืบทอดความรักของพระเจ้าคือการรับพรการสมรส “พร คืออะไร มันกลายเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า ถ้าคุณกลายเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า คุณจะได้รับทุกสิ่งทุกอย่างที่พระเจามี” (ครอบครัวรับพรและครอบครัวอุคมคติ - 544)

คุณค่าของการฝึกปฏิบัติชีวิตแห่งศรัทธา

สมาชิกที่มีชีวิตแห่งศรัทธาจะดำเนินชีวิตแตกต่างจากวิถีชีวิตเดิม ดังนี้

1. อยู่ในการดูแลและการปกครองของพระเจ้า โดยการมาโบสถ์ทุกวันอาทิตย์และศึกษาเรียนรู้หลักการการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ

2. ฝึกฝนวัฒนธรรมแห่งหัวใจความเป็นพี่น้องที่แท้จริงในครอบครัวใหญ่ มีชีวิตอยู่ในศูนย์ฝึกฝนชีวิตแห่งการอุทิศตนเพื่อผู้อื่นเพื่อสังคม

3. ฝึกฝนและพัฒนาบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ

4. แก้ไขธรรมชาติที่ตกสู่บาปและเตรียมตัวเพื่อรับพรการสมรส เปลี่ยนแปลงตัวเองแก้ไขหัวใจตนเอง

5. เรียนรู้หนทางแก้ไข การรับใช้ เสียสละและการมีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่น

6. เรียนรู้ความเป็นพี่น้องและร่วมกิจกรรมนานาชาติ

7. ติดตามเจตจำนงของพระเจ้าและติดตามพ่อแม่ที่แท้จริง

โครงการ/ กิจกรรม

สหพันธ์ครอบครัวเพื่อความสามัคคีและสันติภาพโลก (ประเทศไทย) ได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมที่ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมในต่าง ๆ อาทิเช่น ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการปกครอง เพื่อระดมทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สิ่งแวดล้อมและกองทุนในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาสถาบันครอบครัว อันประกอบด้วย ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ลูกหลาน สามัญภรรยาและญาติพี่น้อง ให้อบอุ่นมั่นคง เข้มแข็ง เพื่ออบรมและปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้มีความรัก ความเข้าใจ ต่อกัน และเป็นบุคคลที่เปี่ยมด้วยคุณสมบัติ 3 ประการ คือคุณธรรม คุณภาพ คุณค่า อันจะนำไปสู่ความสุข ความเจริญในทุกระดับ ทรัพยากรมนุษย์เปี่ยมด้วยความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งสังคมสันติ เศรษฐกิจยั่งยืน สิ่งแวดล้อมสมดุลและโลกที่เปี่ยมด้วยความสามัคคีและสันติภาพ

สำหรับ โครงการและกิจกรรมหลักที่ดำเนินการ ได้แก่

1. โครงการเพียวเลิฟ เพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยและประสบการณ์ชีวิตแบบบูรณาการสำหรับเยาวชนและครอบครัว ให้เป็นผู้มีคุณธรรม คุณภาพและคุณค่า ด้วยค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับความรักและการดำเนินชีวิตโดยดำเนินกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมให้เยาวชนพึงละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน คู่ครองมีความซื่อสัตย์และรักเดียวใจเดียวต่อคู่ครองของตนตลอดไปไม่หย่าร้าง ครอบครัวใช้เวลาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์โดยการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม
2. กิจกรรมค่ายครอบครัว เพื่อสร้างเสริมสายสัมพันธ์แห่งความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัวและระหว่างครอบครัวในชุมชนให้แน่นแฟ้น ค่ายครอบครัวประกอบด้วยกิจกรรมนันทนาการหลากหลาย อาทิ ทักษะศึกษา พักแรม ศิลปะ เกมและกีฬา สมาชิกในครอบครัวได้รับความรู้และความสนุกสนาน ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามและภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่นด้วยความรัก ความเข้าใจ และความเอื้ออาทรต่อกัน
3. กิจกรรมการประชุมทางวิชาการของผู้ที่ทำงานด้านครอบครัวและเยาวชนจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ เพื่อสรุปและนำเสนอบทเรียน ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การกำหนดทิศทาง นโยบาย ในการปฏิบัติงานและการประสานความร่วมมือระหว่างกัน โดยจัดสัมมนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและเยาวชน อาทิ การจัด “สัมมนาวันครอบครัวสากล” ในเดือนพฤษภาคมของทุกปี เป็นต้น
4. กิจกรรมสัมมนาครอบครัว เป็นการจัดสัมมนาสำหรับคู่รัก พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตครอบครัว ตลอดจนการเลี้ยงดูบุตรหลานจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัว นำไปสู่การสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ การแบ่งปันและการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างครอบครัว

5. กิจกรรมพิธีรับพรมงคลสมรสศักดิ์สิทธิ์ เป็นพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ที่จัดขึ้นสำหรับคู่หมั้น คู่บ่าวสาว และคู่ครองทั่วโลก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนคุณค่าสากลของความรักที่แท้จริง การแต่งงาน และสถาบันครอบครัว โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา คู่หมั้น คู่บ่าวสาว และคู่ครองรัก การอำนวยการโดยผู้นำจากทุกศาสนาเพื่อเป็นสิริมงคล ทั้งสองร่วมใจปฏิญาณให้คำมั่นสัญญาว่าจะซื่อสัตย์และรักเดียวใจเดียวต่อกันตลอดไปไม่หย่าร้างและจะร่วมกันสร้างครอบครัวที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม คุณภาพและคุณค่า ด้วยความรักที่แท้จริง

โครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการอำนวยการ จำนวน 10 คน
2. คณะกรรมการที่ปรึกษา จำนวน 21 คน
3. คณะกรรมการบริหารฯ จำนวน 27 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุมาลี บำรุงสุข (2538) ศึกษาเรื่องความรักและการสมรส: กระบวนการเลือกคู่ครองของภาคกลาง ในศตวรรษที่ 20 พบว่ากฎหมายตราสามดวงซึ่งนับว่าเป็นกฎหมายในสมัยโบราณของชาติไทยมีบทบัญญัติแก่ประชาชนเชื้อสายไทยไม่อนุญาตให้ลูกสาวหรือหลานสาวแต่งงานกับคนต่างชาติ เช่น ชาวอังกฤษ ฮอลแลนด์ มาเลเซีย ซึ่งถือว่าบุคคลเชื้อชาติเหล่านี้มีคำสอนทางศาสนาต่างจากชนชาติไทยเมื่อคนไทยสมรสกับคนต่างชาติและมีลูกสาว ลูกสาวที่เกิดมาก็จะเปลี่ยนศาสนาไปเคารพนับถือศาสนาของประเทศบิดาและมีการระบุไว้อย่างชัดเจนสำหรับการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนไปสมรสกับชาวต่างชาติ ตั้งแต่ขั้นรุนแรงที่สุดคือการประหารชีวิตลงไปถึงการยึดทรัพย์สมบัติและน้อยที่สุดคือการเสียค่าปรับให้กับรัฐ

ชัยพล พลเยี่ยม (2542) ศึกษาเรื่องวิถีชีวิตของผู้หญิงอีสานที่สมรสกับชายชาวต่างชาติ: ศึกษากรณีจังหวัดร้อยเอ็ด โดยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้หญิงร้อยเอ็ดที่สมรสกับชาวต่างชาติจำนวน 20 คน ตลอดจนการสัมภาษณ์ชาวอีสานในท้องถิ่นอีก 100 คน จากการศึกษาพบว่าก่อนการสมรสกับชาวต่างชาติวิถีชีวิตโดยทั่วไปของผู้หญิงในจังหวัดร้อยเอ็ด มีปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิตคือบริโภคนอาหารที่หามาได้จากรวมชาติ จากสัตว์เลี้ยงและการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเป็นหลัก ในส่วนของที่อยู่อาศัยนั้นก็เป็นสิ่งที่อยู่อาศัยที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักไม่ได้เน้นความสวยงามโอ่อ่าหรูหรา เครื่องนุ่งห่มก็เป็นแบบเรียบง่าย การรักษาโรคมักใช้ยาสมุนไพรเป็นอันดับแรกโดยใช้ควบคู่กับยาแผนปัจจุบัน อีกทั้งยังรักษาโรคด้วยวิธีการทางไสยศาสตร์ หลังจากการสมรสกับชาวต่างชาติ วิถีชีวิตของผู้หญิง

ในจังหวัดร้อยเอ็ดเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือมีการซื้ออาหารจากร้านค้าในตลาดมารับประทานเพิ่มมากขึ้น ที่อยู่อาศัยก็มีการสร้างหรือซ่อมแซมปรับปรุงเสียใหม่โดยให้ความสำคัญกับสีสันสวยงาม หรูหรา โอ่อ่า มีรั้ว มีบริเวณรอบ ๆ บ้านรูปทรงเป็นแบบสากลขึ้น เครื่องนุ่งห่มก็นิยมสวมกางเกงและเสื้อผ้าสำเร็จรูป การรักษาโรค ส่วนใหญ่นิยมการใช้ยาแผนปัจจุบันมากกว่ายาสมุนไพร วิถีชีวิตและความเป็นอยู่สะดวกสบายขึ้นมากและเมื่อผู้หญิงเหล่านี้ ไปทำงานในต่างประเทศ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่าง ๆ คือห่างเหินจากครอบครัวเดิม สภาพโภชนาการในครอบครัวเดิมดีขึ้น ครอบครัวมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากเงินที่ส่งกลับมาให้ทางบ้าน ส่งผลเสียสมาชิกในครอบครัวให้มีการศึกษาเพิ่มขึ้น หนี้สินในครอบครัวลดลงแต่ในขณะเดียวกันตัวผู้หญิงและครอบครัวก็ได้รับเอาอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติยึดถือมาปฏิบัติด้วย

พงษ์รพี บุณสมภพ (2544) ศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมของผู้หญิงไทยในการเลือกคู่ครองต่างชาติเชื้อ ศึกษากรณีผู้หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวเดนมาร์ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของผู้หญิงไทยในการเลือกคู่ครองต่างชาติเชื้อชาวเดนมาร์ก ปึงจัยส่วนบุคคล สังคมและวัฒนธรรมของผู้หญิงไทยรวมถึงอิทธิพลของครอบครัวในการเลือกคู่ครองต่างชาติเชื้อชาวเดนมาร์ก วิธีการศึกษาคือการสัมภาษณ์เจาะลึก (In – depth Interview) กับผู้หญิงไทยที่สมรสหรืออยู่กินฉันท์สามีภรรยากับผู้ชายต่างชาติชาวเดนมาร์กซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศเดนมาร์ก จำนวน 12 ราย ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติต่อการเลือกคู่ครองของผู้หญิงไทยเมื่อเป็นสาวแรกรุ่น จะมีทัศนคติผินถึงผู้ชายที่มีฐานะมีการงานดีมีความสามารถในการเลี้ยงดูตนเองได้เป็นอย่างดี แต่ต่อมาทัศนคติเหล่านี้ได้เปลี่ยนไปโดยผู้หญิงเหล่านี้ได้ให้ความสำคัญของการเลือกคู่ครองไปเป็นการขอให้ฝ่ายชายยอมรับและให้เกียรติครอบครัวทางบ้านของตนก็พอแล้ว ซึ่งพบว่าปึงจัยส่วนบุคคลของผู้หญิงไทย เช่น ความรัก ความรู้สึกถูกใจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลที่สุดที่ทำให้ผู้หญิงไทยตัดสินใจเลือกคู่ครองต่างชาติเชื้อชาวเดนมาร์ก ส่วนปึงจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลนั้นพบว่า เป็นไปเพื่อต้องการแลกเปลี่ยนและชดเชยสิ่งที่ขาดหายไปที่ผู้หญิงไม่เคยได้จากวัฒนธรรมและสังคมไทย เช่น ความต้องการเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการได้มาซึ่งสวัสดิการทางสังคมและความเป็นอยู่ที่ดีกว่าของตนเองและครอบครัว ซึ่งประการหลังดูเหมือนว่าจะเป็นปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดและยังพบอีกว่าผู้หญิงไทยที่แต่งงานกับชายชาวเดนมาร์กแล้วมีการเลิกราหย่าร้างกันส่วนใหญ่อยังต้องการที่จะแต่งงานครั้งใหม่กับชาวเดนมาร์กอีก

ศิริรัตน์ แอดสกุล (2549) ศึกษาเรื่องการสมรสข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงชนบทในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยศึกษาลักษณะของผู้ที่สมรสข้ามวัฒนธรรมสาเหตุหรือแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการสมรสข้ามวัฒนธรรมในเขตจังหวัดอุดรธานีเป็นประการแรก ส่วนประการที่สองศึกษากระบวนการขัดเกลาทางสังคม การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ของผู้หญิงที่สมรสข้ามวัฒนธรรมและประการที่สามผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผู้หญิงชนบทที่สมรสข้ามวัฒนธรรมในเขตจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าลักษณะของผู้หญิงชนบทที่สมรสข้ามวัฒนธรรมในเขตจังหวัดอุดรธานีส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมมาก่อนมีระดับการศึกษาดำรงได้น้อย ฐานะยากจนเคยผ่านการมีสามีมาแล้วหลายคนมีลูกติดมากับสามีเดิม ส่วนฝ่ายชายซึ่งเป็นชาวตะวันตกที่มาสมรสกับหญิงไทย ส่วนใหญ่พบว่าเป็นผู้ที่เคยผ่านการมีภรรยามาแล้วเช่นกัน และส่วนมากเป็นผู้สูงวัยต้องการใช้ชีวิตอย่างสงบสะดวกสบายในบ้านปลายของชีวิตและที่สำคัญคือต้องการคนดูแลตนเอง ประการที่สองกระบวนการจัดเกลาทางสังคมพบว่าผู้หญิงชนบทที่สมรสข้ามวัฒนธรรมจะมีการชี้แนะหรือแนะนำบอกต่อให้พี่น้องหรือเครือญาติเพื่อนฝูงให้มาแต่งงานกับคนต่างชาติ เกิดพฤติกรรมเลียนแบบหรือเอาอย่างตามกัน นอกจากนี้ยังพบว่าการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมในหลายด้าน ได้แก่ ในชุมชนชนบทหมู่บ้านเรือนสมัยใหม่ใหญ่โตสวยงามมีระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ คีชี้น มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เช่น ด้านอาหาร ด้านภาษา เป็นต้น ทางด้านหญิงไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรมจะมีบุคลิกภาพเป็นแม่บ้านเนื่องจากไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ประการที่สามผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสมรสข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงชนบทในเขตจังหวัดอุดรธานี พบว่าส่วนใหญ่รู้สึกพอใจและมีความสุขมากขึ้นจากการสมรสข้ามวัฒนธรรม ดังนั้นจึงสามารถสรุปภาพรวมของสังคมชนบทรวมทั้งจังหวัดอุดรธานี มีเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าในอดีต ส่วนทางด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นพบว่ายังคงมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอยู่เหมือนเดิม

นิภาพร ยงขามป้อม (2547) ศึกษาเรื่องกระบวนการหาคู่ครองที่เป็นชาวต่างชาติของผู้หญิงไทยในชนบท: กรณีศึกษาหมู่บ้านกุดพังเคือ หมู่ที่ 6 ตำบลท่ากระเสริม อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการหาคู่ครองที่เป็นชาวต่างชาติของผู้หญิงและเพื่อศึกษาทัศนคติของคนในหมู่บ้านกุดพังเคือที่มีต่อผู้หญิงไทยที่ต้องการหาคู่ครองชาวต่างชาติจากการศึกษาพบว่าผู้หญิงในหมู่บ้านมีวิธีในการหาคู่ครองชาวต่างชาติ 2 รูปแบบคือการแนะนำบอกต่อจากคนรู้จักหรือจากผู้หญิงที่แต่งงานกับชายชาวต่างชาติและอีกวิธีคือการติดต่อผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้ดำเนินธุรกิจคือผู้หญิงไทยที่แต่งงานกับชายชาวเยอรมันซึ่งวิธีการนี้ได้รับความนิยมอย่างมากจากผู้หญิงในหมู่บ้านกุดพังเคือและหมู่บ้านใกล้เคียง วิธีการนี้ผู้หญิงจะต้องเสียค่าสมัครงวดแรกเป็นเงินประมาณ 20,000 – 40,000 บาท จากนั้น หากมีการตกลงสมรสเกิดขึ้นจะต้องจ่ายเงินให้กับธุรกิจอีก 120,000 บาท ซึ่งเงินงวดหลังนี้ส่วนมากแล้วฝ่ายหญิงจะให้ฝ่ายชายเป็นผู้จ่ายเงิน ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือเรื่องทัศนคติหรือความคิดเห็นของคนในหมู่บ้านที่มีต่อผู้หญิงที่ต้องการหาคู่ครองชาวต่างชาติ ซึ่งพบว่ามีความคิดเห็นเชิงบวกเห็นด้วยส่วนมากจะเป็นเพศหญิงที่แสดงความเห็นอกเห็นใจประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจและความล้มเหลวในชีวิตครอบครัวจาก

สามีคนไทยในขณะที่เพศชายมีความเห็นเชิงลบ มีทัศนคติไม่เห็นด้วยโดยให้เหตุผลว่าเป็นการไม่รักษาวัฒนธรรมไทยและมีผลกระทบต่อค่านิยมของเยาวชนรุ่นลูกหลานต่อไปในอนาคต

ยุวดี เมฆบุษยา (2547) ได้ศึกษาการสมรสวัฒนธรรมของสตรีในกิ่งอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านบริบทพื้นฐานก่อนการสมรส กระบวนการสมรส ผลกระทบต่อค่านิยม และวิถีการดำเนินชีวิตของสตรีที่สมรสกับชาวต่างชาติ โดยศึกษาจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยสตรีที่สมรสกับชาวต่างชาติ จำนวน 294 ราย ข้อมูลได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง นำเสนอผลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ประการแรกบริบทพื้นฐานก่อนการสมรส บริบททางด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ทำให้มีแนวคิดสมรสกับชาวต่างชาติ ประการที่สองกระบวนการสมรสมีปฏิสัมพันธ์ก่อนการสมรส 5 ลักษณะ คือการพบกันในสถานบันเทิงหรือร้านอาหารที่สตรีกลุ่มนี้ไปทำงาน มีจำนวน 148 ราย การพบกันโดยมีนายหน้าหรือแม่สื่อจัดหามาให้ โดยจะต้องเสียค่าตอบแทนจำนวน 25 ราย การพบกันโดยการแนะนำของญาติหรือเพื่อน จำนวน 114 ราย การพบกันในต่างประเทศที่ตนไปทำงาน จำนวน 2 ราย และการพบกันด้วยวิธีการสื่อสารสมัยใหม่ จำนวน 5 ราย การจัดพิธีสมรสเป็นแบบพื้นบ้านอีสานและมีการจดทะเบียนสมรสเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตคู่ จำนวน 252 ราย ส่วนคู่ที่ไม่มีการจดทะเบียนสมรสมีจำนวน 42 ราย ประการที่สามผลกระทบต่อค่านิยม ด้านการบริโภคอาหาร การแต่งกาย มีการเปลี่ยนแปลงใน 2 ลักษณะ คือการเปลี่ยนแปลงชั่วคราว เป็นกรณีที่สตรีอาศัยอยู่ในท้องถิ่นของตน สามีชาวต่างชาติจะมาเยี่ยมเยียนเป็นครั้งคราว มีจำนวน 4 ราย ส่วนการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรเป็นกรณีที่สตรีนั้นไปอาศัยอยู่กับสามีที่ต่างประเทศ จึงปรับพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัฒนธรรมของสามี มีจำนวน 290 ราย ด้านการสร้างที่อยู่อาศัยพบว่าสตรีจำนวน 214 รายมีการสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ส่วนอีก 80 ราย ไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยแต่อย่างใด ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่าสตรีจำนวน 261 ราย มีการจัดซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นจากเดิม สตรีจำนวน 28 ราย ไม่มีการจัดซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นแต่อย่างใดผลกระทบที่เกิดกับบุตรมี 3 ลักษณะ คือเห็นด้วยที่มารดาไปสมรสกับชาวต่างชาติ เพราะทำให้มีความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นซึ่งมักเป็นบุตรที่มีอายุระหว่าง 7 – 12 ปี ส่วนบุตรที่ไม่เห็นด้วยเพราะอายุเพื่อนและสงสารบิดามักเป็นบุตรที่มีอายุระหว่าง 13 – 15 ปี และบุตรที่ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ขึ้นอยู่กับมารดาเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องของผู้ใหญ่เป็นบุตรที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตมี 2 ลักษณะคือผลกระทบทางกายภาพและจิตใจ โดยผลกระทบทางกายภาพเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ภายนอกเช่น การเปลี่ยนแปลงด้านที่อยู่อาศัย การดำเนินชีวิตและการมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมีจำนวน 266 ราย

สตรีจำนวน 28 ราย ยังคงดำเนินชีวิตเหมือนเดิม ส่วนผลกระทบทางจิตใจ มี 2 ลักษณะ คือมีความเป็นอยู่อย่างสบายใจเนื่องจากสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของสามีได้ดี จำนวน 164 ราย และกลุ่มที่มีความเป็นอยู่อย่างอดทนเนื่องจากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ได้ยาก มีจำนวน 130 ราย โดยสรุปผลการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับสตรีที่มีแนวคิดที่จะสมรสข้ามวัฒนธรรมและเป็นข้อมูลให้กับองค์กรของรัฐ อาทิ กระทรวงวัฒนธรรมในอันที่จะวางแผนและกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของการสมรสข้ามวัฒนธรรมได้

สุภาภรณ์ งามวัน (2548) ศึกษาเรื่องพลวัตภาพเหมารวมของผู้หญิงไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการภาพเหมารวมของผู้หญิงไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาพเหมารวมของผู้หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ การศึกษานี้ใช้วิธีทวิภาคีเชิงสำรวจ โดยการผสมผสานวิธีการต่าง ๆ ทั้งข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ตำรา สารคดี บทความวิชาการ งานวิจัย ตลอดจนวรรณกรรมไทย (นวนิยาย) และข้อมูลปฐมภูมิจากประชากรในการศึกษานี้คือผู้ที่มิภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร สํารวจในปี พ.ศ. 2546 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,844,607 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ค.ศ. 1969 ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด มีความเชื่อมั่น 0.78 ผลการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ พบว่าพัฒนาการภาพเหมารวมของผู้หญิงไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันคือภาคเหมารวมเชิงลบ ทั้งนี้ในสมัยอยุธยาภาพเหมารวมของผู้หญิงไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติ คือ “ทาสยชาติ” “มีส่วนร่วมในการบั่นทอนความมั่นคงของชาติ” “ทำให้เกิดความมัวหมองต่อพระพุทธศาสนา” “ทำผิดกฎหมาย” และ “เป็นภรรยาเลว” ในช่วงรัตนโกสินทร์ถึงสงครามโลกครั้งที่สองคือ “มีใจฝักใฝ่ชาติอื่น” “ทาสยชาติ” “ทำผิดกฎหมาย” “มีอิทธิฤทธิ์” “เป็นเมียเก็บ” และ “เป็นผู้หญิงบำเรอกรม” ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองถึงปัจจุบัน “คนจน” “เห็นแก่เงิน” “ไม่มีการศึกษา” “โสเภณี” “เมียเก็บ” และ “นางบำเรอ”

ผลการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิด้วยการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในปัจจุบัน เพื่อศึกษาพัฒนาการภาพเหมารวมจนถึงยุคปัจจุบัน โดยการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ปรากฏว่าร้อยละ 40.3 เห็นว่าภาพเหมารวมของผู้หญิงไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก อย่างไรก็ตามประชาชนในปัจจุบันยังมีความเห็นด้วยเหมือนกันเป็นอันดับหนึ่งว่าผู้หญิงไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรมไม่ว่ายุคอดีตหรือในปัจจุบันนี้ก็ตาม “ยังเป็นคนไทยที่รักชาติไทยอยู่” แต่ภาพเหมารวมในอดีตนั้นจะเป็นภาพเหมารวมของ “ผู้ที่มีความยากจนมาก่อน” และเป็นภาพเหมารวมของผู้ที่ “มักไม่กล้าเปิดเผยตนเองเพราะคิดอยู่ว่าเป็นเมียเก็บ เมียเช่า หรือนางบำเรอ” ในขณะที่ภาพเหมารวมในยุคปัจจุบันคือ “คนกล้าต่อสู้ ทำทาสชีวิตพร้อมที่จะเผชิญอนาคตที่แตกต่างจากเดิม” “คนกล้าแหวกประเพณี วัฒนธรรมความเชื่อความเคยชินแบบเดิม ๆ” และ “คนที่รู้สึกว่าเป็นคนมีคุณค่าสูง”

ศุภวัฒนากร วงศ์ชนวสุ, วรณภา นีวาสะวัต และชนิษฐา นันทะบุตร (2548) ได้วิจัยเรื่องผลกระทบของการสมรสข้ามวัฒนธรรมที่มีต่อสถาบันครอบครัวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของการที่สตรีอีสานสมรสข้ามวัฒนธรรมโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์สตรีอีสานที่สมรสกับชาวตะวันตกที่พบเห็นในหมู่บ้าน 120 หมู่บ้านที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนใน 4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี ร้อยเอ็ด และหนองบัวลำภู จำนวนทั้งสิ้น 231 คน และสนทนากลุ่มประชาชนในหมู่บ้านที่มีจำนวนสตรีอีสานสมรสข้ามวัฒนธรรมมากที่สุดในแต่ละจังหวัดทั้ง 4 จังหวัด จำนวน 4 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน ร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าสตรีอีสานที่สมรสข้ามวัฒนธรรมมีอายุเฉลี่ย 35 ปี ส่วนใหญ่แล้วจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งเป็นผู้ที่ผ่านการสมรสครั้งแรกกับสามีคนไทยมาแล้ว แต่ต่อมาได้เลิกกับอดีตสามีคนไทย โดยส่วนใหญ่มีลูกติด 1 คนและได้เริ่มต้นชีวิตใหม่กับสามีชาวต่างชาติ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นชาวยุโรป โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเยอรมัน อังกฤษและกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย สามีชาวต่างชาติมีอายุเฉลี่ย 50 ปี และประมาณหนึ่งในสี่ของผู้สูงอายุที่มีอายุ ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 60,000 บาทต่อเดือน แต่ภรรยาไม่สามารถระบุได้ว่าสามีจบการศึกษาและประกอบอาชีพใด สามีชาวต่างชาติประมาณเกือบร้อยละ 30 ในการศึกษาครั้งนี้อาศัยอยู่กับภรรยาที่ประเทศไทย เป็นการถาวรซึ่งในกลุ่มนี้เป็นผู้ที่เกษียณอายุแล้วทั้งสิ้นส่วนที่เหลือเดินทางไป ๆ มา ๆ ระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ผลการศึกษาครั้งนี้ยังพบอีกว่า สถาบันครอบครัวในภาคอีสาน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีสมาชิกสมรสข้ามวัฒนธรรมในการตัดสินใจเลือกคู่ครองที่อิงอยู่บนพื้นฐานทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติภายในครัวเรือนที่มีความห่างเหินกันมากขึ้น

การสมรสข้ามวัฒนธรรมนี้ทำให้สตรีอีสานมีฐานะทางเศรษฐกิจและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากการมีเงินฝากธนาคาร การมีทองคำ และการซื้อที่ดิน การปลูกบ้านหรือต่อเติมบ้านเรือนเพิ่มมากขึ้นอีกทั้งมีภาระหนี้สินที่ลดน้อยลงอันเนื่องมาจากการได้รับการช่วยเหลือจากสามีชาวต่างชาติ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่เป็นรูปธรรมได้ส่งผลกระทบทางด้านสังคมในชนบทอีสานที่ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะเชื่อว่าการสมรสข้ามวัฒนธรรมนั้นจะทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของตนและครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น การสมรสข้ามวัฒนธรรมของสตรีอีสานอิงอยู่บนเหตุผลทางเศรษฐกิจเหนือกว่าสิ่งอื่นใด นอกจากนั้นผลกระทบทางสังคมที่เด่นชัดอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสตรีที่สมรสกับชาวต่างชาติ

และผู้เป็นสามีกับประชาชนทั่วไปในชุมชนน้อยลงการมีส่วนร่วมในชุมชนและบทบาททางการเมืองลดน้อยลง ส่วนผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม การสมรสข้ามวัฒนธรรมส่งผลให้เกิดการผสมผสานกลมกลืนทางด้านวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมไทยอีสานและวัฒนธรรมของชาวตะวันตก

คงจะเห็นได้จากการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับบุตรมากขึ้น มีการใช้ภาษาอังกฤษในร้านค้าเพื่อติดป้ายราคาหรือในร้านอาหารที่มีรายการอาหารเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้นจากแต่เดิมที่มีแต่รายการอาหารพื้นเมือง

บัวพันธ์ พรหมพักพิง, อโศก พลบำรุง, นิลาดี พรหมพักพิง และสุภาวดี บุญเจือ (2548) ได้ศึกษาการสมรสข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงในชนบทอีสาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบผลกระทบการสมรสข้ามวัฒนธรรมระหว่างหญิงที่สมรสกับชาวตะวันตก และชาวตะวันตกต่อวัฒนธรรมชุมชนเป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ ได้คัดเลือกชุมชนที่มีครัวเรือนของหญิงที่สมรสกับชาวตะวันตกไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ครัวเรือนของครัวเรือนทั้งหมด 1 ชุมชนเป็นเป้าหมายในการศึกษา และได้เลือกผู้หญิงและครัวเรือน 6 ครัวเรือน เป็นกรณีศึกษา ส่วนการสมรสกับชาวตะวันออกล้วนไม่พบชุมชนที่ครัวเรือนมีหญิงที่สมรสกับชาวตะวันออกร้อยละ 10 การวิจัยจึงได้เลือกกรณีศึกษาจาก 3 ชุมชน ทั้งหมด 6 ครัวเรือน เป็นกรณีศึกษาการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการทางด้านคุณภาพเป็นหลัก ผลการวิจัยพบว่าเส้นทางการเข้าสู่การสมรสข้ามวัฒนธรรมมีหลายเส้นทาง ได้แก่ การพบรักด้วยการนำพาของโชคชะตา การติดต่อผ่านเครือข่าย การไปทำงานต่างประเทศ การแสวงหาตามแหล่งท่องเที่ยวและการติดต่อผ่านเอเยนต์ การสมรสกับชาวตะวันออกล้วนส่วนใหญ่เกิดจากการพบรักด้วยการนำพาของโชคชะตา ส่วนการสมรสกับชาวตะวันตกส่วนใหญ่เป็นความตั้งใจที่จะแสวงหาสามีและมีการใช้ช่องทางหลายช่องทาง การวิจัยพบว่าสตรีที่เข้าสู่การสมรสแม้ว่าจะมีสภาพในการดำรงชีวิตที่ลำบากแต่ก็ไม่ใช้กลุ่มคนที่จนที่สุดของชุมชน ภายหลังจากการเข้าสู่การสมรสได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรของครัวเรือน โดยเฉพาะทรัพยากรทางวัตถุและการเปลี่ยนสถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างเห็นได้ชัด กลุ่มสตรีที่สมรสกับชาวตะวันออกล้วนมีการช่วยเหลืองานส่วนรวมของชุมชนและการลงทุนปรับปรุงหรือสร้างบ้านใหม่มากกว่าหญิงที่สมรสกับชาวตะวันตก การสมรสกับชาวต่างชาติเป็นเรื่องที่ชุมชนให้การยอมรับและมีได้กีดกันหรือมีทัศนคติในทางลบต่อการสมรสและสตรีที่สมรสกับชาวต่างชาติ ชุมชนไม่ค่อยพอใจกับการประพาดตัวในบางด้านอย่างเช่น การแต่งกายหรือการเล่นการพนันของสตรีที่สมรสกับชาวตะวันตก กลุ่มสตรีที่สมรสกับชาวตะวันตกให้คุณค่าในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกมากกว่ากลุ่มสตรีที่สมรสกับชาวตะวันออกล้วน ทั้งกลุ่มที่สมรสกับชาวตะวันตกและชาวตะวันออกล้วนต่างก็ยังคงดำรงความสัมพันธ์กับครัวเรือนและชุมชนอย่างดีต่อไปและในบางด้านพบว่าความสัมพันธ์มีมากขึ้น

งานวิจัยนี้เสนอว่าพรมแดนของความรู้ในเรื่องของการสมรสข้ามวัฒนธรรม มี 3 ประเด็น คือประการแรกควรจะมีการศึกษาเรื่องการสมรสข้ามวัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกว่าทำไม บางพื้นที่เกิดขึ้นมากแต่บางพื้นที่ไม่เกิด ประการที่สองควรจะมีการศึกษาการสมรสข้ามวัฒนธรรม ในกลุ่มผู้หญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้นมาและประการสุดท้ายควรจะมีการศึกษา การสมรสการสมรสข้ามวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นกับชายในประเทศกำลังพัฒนาในแง่ของนโยบาย งานวิจัยนี้เสนอว่าจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองท้องถิ่นและองค์กรชุมชนให้สามารถ รับมือกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตและนอกจากนั้นจะต้องมีนโยบาย ควบคุมการโอนย้ายทรัพยากรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับระบอบสวัสดิการ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

รัตนา บุญมรรษะ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเจาะลึกโดยการสัมภาษณ์ความรู้สึก ทศนคติต่าง ๆ ของผู้หญิงกลุ่มหนึ่งในหมู่บ้านแห่งหนึ่งทางภาคอีสานรวมทั้งสามีฝรั่งและบรรดาญาติพี่น้อง บุคคลแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอผ่านผลงานวิจัยเรื่อง Women, transnational migration, and Cross-cultural marriages : Experiences of “Phanrayaa – Farang from Rural Northeastern Thailand” ที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2548 สรุปว่า “เมียฝรั่ง” หรือ “เมียเช่า” ซึ่งใช้เรียกผู้หญิงไทยที่เป็นเมียทหารฝรั่งที่มาทำสงครามเวียดนาม เป็นคำเรียกที่สะท้อนถึงการถูก คุกคามผู้หญิงไทยในฐานะเป็นเมียทหารอเมริกันในช่วงนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นที่ตั้งฐานทัพทหารฝรั่งจึงเป็นเสมือนชุมทรัพย์มีชีวิตที่ผู้หญิงอีสานเลือกสมรสด้วยเหตุผล ทางเศรษฐกิจ เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ของคนอีสานยากจนมีหนี้สินใช้ชีวิตด้วยความยากลำบาก โดยการทำไร่ทำนาสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษทำให้วงจรความจนวนเวียนจนซ้ำซากจากอดีต จนถึงปัจจุบัน คนเหล่านั้นต้องถูกเอารัดเอาเปรียบและไม่เคยมีหลักประกันในการทำอาชีพ จนกระทั่งกลุ่มคนหนุ่มสาวอีสานรุ่นแรกมุ่งหน้าไปทำงานในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ เช่น พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ ซึ่งคนช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปในอดีตล้วนเคยเป็นคนขับแท็กซี่ในเมืองกรุง และผู้หญิงก็มีอาชีพเป็นพนักงานรักษาความสะอาดมาแล้วทั้งสิ้น โดยรวมการอพยพข้ามถิ่น เป็นการออกไปเพื่อประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ เพื่อส่งเสียให้พ่อแม่ได้มีเงินใช้จ่ายใช้สอย อันแสดงถึงความกตัญญู ส่วนใหญ่การตัดสินใจเพื่อหนีความอดอยากและแสวงหาช่องทางทำมาหากิน แต่เนื่องจากขาดความรู้เรียนจบแค่ ป. 4 หรือ ป. 6 ก็เลยไม่มีโอกาสได้งานที่ดีทำมีเงินเดือนสูง ๆ หรืองานสบาย ๆ เมื่อจับพลัดจับผลู ได้มีสามีเป็นฝรั่งก็กลายเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะทำให้ครอบครัว มีความเป็นอยู่ดีขึ้นจุดเริ่มของความฝันของทุกคนที่อยากจะมีความสุขสบาย มีบ้านใหญ่โต คือการได้สามีฝรั่งซึ่งจะทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไปเหมือนเนรมิต

อมราวดี อ่อนนวล (2550) ศึกษาเรื่องหญิงไทยกับการสมรสข้ามวัฒนธรรม: กรณีศึกษา การใช้กลวิธีการสื่อสารทางภาษาอังกฤษ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลวิธีการสื่อสารทางภาษาอังกฤษของหญิงไทยที่สมรสข้ามวัฒนธรรมและกลวิธีการสื่อสารทางภาษาอังกฤษที่ใช้บ่อยของหญิงที่สมรสข้ามวัฒนธรรมซึ่งได้เลือกกลุ่มสมรสโดยการสุ่มอย่างเจาะจงประกอบด้วยคู่สมรสข้ามวัฒนธรรมระหว่างชาวต่างชาติที่มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่และหญิงไทยที่มีภูมิลำเนาจากจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คู่ ผลการศึกษาพบว่ากลวิธีที่ผู้เข้าร่วมการศึกษาทั้งสามคู่ใช้ทุกกลวิธีการสื่อสาร ส่วนกลวิธีที่ใช้บ่อยคือการขอความช่วยเหลือจากคนอื่นหรือตรวจสอบกับพจนานุกรม (กลวิธีการสื่อสาร) ความสุภาพเชิงลบ (กลวิธีการใช้ภาษาสุภาพที่เน้นการรักษาหน้าและสิทธิของผู้ฟัง) การพูดตรง (อีกกลวิธีการใช้ภาษาสุภาพที่ไม่เน้นการรักษาหน้าของผู้ฟังหรือในกรณีฉุกเฉินที่ผู้พูดต้องใช้คำพูดตรง) การพูดซ้อน การหยุดและการทำเสียงประกอบ (เสียงบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้ฟังซึ่งอยู่ภายใต้โครงสร้างพื้นฐานของการวิเคราะห์การสนทนา) เป็นที่น่าสังเกตว่ากลวิธี 3 วิธีสุดท้ายของการวิเคราะห์การสนทนาเป็นกลวิธีที่ผู้เข้าร่วมการศึกษาแต่ละคนมีใช้ร่วมกันมากที่สุด

พัชรินทร์ ลาภานันท์ และคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่องการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม:

การศึกษาสถานภาพองค์ความรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยชุดวัฒนธรรมข้ามแดนของ ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมกลุ่มน้ำโจง มีจุดประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ คือ ประการแรกศึกษา การสมรสข้ามวัฒนธรรมไทยกับตะวันตกในเชิงประวัติศาสตร์ ประการที่สองการประมวล องค์ความรู้และแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการสมรสข้ามวัฒนธรรมของหญิงไทยกับชาย ชาวต่างชาติเพื่อทำความเข้าใจพลวัตของปรากฏการณ์การสมรสข้ามวัฒนธรรมและประการที่สาม การนำเสนอประเด็นการศึกษาที่ยังขาดการทำความเข้าใจหรือควรมีการวิจัยค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติม จากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารทั้งเอกสารชั้นต้นจากกองจดหมายเหตุ แห่งชาติและเอกสารชั้นรอง ได้แก่ งานวิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความทางวิชาการ หนังสือจากห้องสมุด ต่าง ๆ และข้อมูลในเว็บไซต์ ผลการศึกษาพบว่า การสมรสข้ามวัฒนธรรมโดยเฉพาะหญิงไทยกับ ตะวันตกมีมาตั้งแต่เปิดประเทศติดต่อกับตะวันตกในสมัย “อยุธยา” และมีมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงหลัง สนธิสัญญาเบาริงที่มีการเปิดการค้าเสรีผลจากการสมรสข้ามวัฒนธรรมนี้ทำให้รัฐ (ราชสำนัก) ได้เข้ามาจัดการควบคุม ร่างกาย เพศ (ทั้งหญิงและชาย) ทั้งในกลุ่มชนชั้นเจ้า ข้าราชการและสามัญชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยรัชกาลที่ 6 นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการจำแนก “คนอื่น” บนพื้นฐาน ความแตกต่างของเชื้อชาติและเกิดการกีดกันจากการเป็นไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินของสยาม อย่างไรก็ตาม การกีดกันนี้ไม่ได้เกิดกับกลุ่มชาวจีน ส่งผลให้เกิดการผสมกลมกลืนระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม ระหว่างไทยกับจีน โดยผ่านการสมรสเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผลการจากการสำรวจเอกสาร สามารถประมวลองค์ความรู้ การศึกษาการสมรสข้ามวัฒนธรรมที่ผ่านมาโดยแยกประเด็นการวิเคราะห์

การสมรสข้ามวัฒนธรรมที่ผ่านมา โดยแยกประเด็นการวิเคราะห์การสมรสข้ามวัฒนธรรมในสังคมไทย ที่สัมพันธ์กับแนวทางการศึกษาได้ 5 แนวคิด คือแนวคิดการผสมกลมกลืนทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม (Ethnic/ Cultural Assimilation) การสมรสข้ามวัฒนธรรมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ภาควิชาการและการท่องเที่ยว กรอบแนวคิดเรื่องการย้ายถิ่นข้ามชาติและการวิเคราะห์ภายใต้กรอบคิดเรื่องทรัพยากร (Resource Profile Approach) โดยให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงระหว่างโลกาภิวัตน์กับท้องถิ่น (Global – Local Linkage) การศึกษาการสมรสข้ามวัฒนธรรมในสังคมไทยที่ผ่านมา มีความเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์นี้ในสังคมอีสานปัจจุบัน สะท้อนถึงพลวัตรของปรากฏการณ์ที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทั้งบริบททางสังคมวัฒนธรรมรวมทั้งการพัฒนาและกรอบคิดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายเพื่อทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์

เกษมสันต์ อังกระโทก (2550) ได้ศึกษาวิถีชีวิตของผู้หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของผู้หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติและ เพื่อเปรียบเทียบวิถีชีวิตของผู้หญิงไทยที่มีช่วงอายุ ระดับการศึกษา รายได้ก่อนแต่งงานและอายุการแต่งงานที่แตกต่างกัน ประชากรเป็นผู้หญิง ไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านพิมานชล 2 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 44 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์วิถีชีวิตของผู้หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ และแบบสังเกตสภาพความเป็นอยู่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ และค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไค – สแควร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้หญิงไทยกลุ่มที่แต่งงาน อายุระหว่าง 36 – 60 ปี มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดขอนแก่น จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและปริญญาตรี รายได้ก่อนแต่งงานอยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท/ เดือน อาชีพก่อนแต่งงานทำงานบริษัทเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัวและรับจ้าง ภายหลังจากแต่งงานผู้หญิงไทย 3 ใน 4 คนเลิกประกอบอาชีพแล้วมาทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน เกือบครึ่งเคยแต่งงานมาก่อน ชายชาวต่างชาติมีเชื้อชาติอังกฤษ อายุระหว่าง 36 – 60 ปี ประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว ด้านวิถีชีวิตของผู้หญิงไทย แม้แต่งงานแล้วยังคงอุปการะญาติด้วยวิธีการส่งเงินไปให้ การรับประทานอาหารก่อนและหลังแต่งงานคล้ายกันคือเช้าเป็นอาหารเช้ากลางวันและเย็นอาหารไทย ชนิดอาหารได้แก่ ขนมปัง กาแฟ และส้มตำ แบ่งหน้าที่ในการทำงานบ้าน การเลี้ยงดู การอบรมบุตร ทำความสะอาดบ้าน ล้างจานและซักผ้าเป็นหน้าที่ของภรรยา ส่วนงานล้างรถเป็นหน้าที่ของสามี สำหรับการใช้จ่ายภาษานั้นกับลูกจะใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษจะใช้กับสามี การตกแต่งภายในครอบครัวจะจัดห้องครัวและห้องรับแขกเป็นสไตล์ไทยทันสมัย และแต่งกายสุภาพเมื่ออยู่บ้าน สำหรับด้านการปฏิสัมพันธ์กับสังคม พบว่าสามีภรรยามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไม่มีปัญหา แม้ต่างวัฒนธรรมแต่เคยคุยเรื่องลูก หากเกิดความขัดแย้งจะแก้ปัญหาโดยการพูดคุยด้วยเหตุผล

ผู้หญิงเหล่านี้เรียนรู้ภาษาวัฒนธรรมตะวันตกจากสามี ค่าใช้จ่ายใช้ร่วมกับสามีสำหรับการติดต่อกับเพื่อนบ้าน มีน้อยโดยการพูดคุยและทักทาย กิจกรรมที่นิยมทำร่วมกับเพื่อนบ้านคือการรับประทานอาหารร่วมกัน ความถี่ขึ้นอยู่กับโอกาส แต่จะมีการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมบ่อยสำหรับบรรดาผู้หญิงไทยที่มีสามีเป็นชาวต่างชาติเหมือนกัน สำหรับประเด็นการเปรียบเทียบวิถีชีวิต พบว่าแม้ผู้หญิงเหล่านี้จะมีช่วงอายุแตกต่างกันแต่วิถีความเป็นอยู่และปฏิสัมพันธ์กับสังคมไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความแตกต่างกัน ในด้านการรับประทานอาหารการเลี้ยงดูบุตรการอบรมบุตรและความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้ก่อนแต่งงานต่างกัน มีความแตกต่างกันในเรื่องการรับประทานอาหาร การอุปการะญาติ และการมีความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระยะเวลาของการแต่งงานต่างกัน การรับประทานอาหารเช้าและเย็น การอุปการะญาติ การติดต่อกับเพื่อนบ้าน การมองจากผู้คนในหมู่บ้าน การตัดสินใจซื้อสินค้าหลังแต่งงานและการเปลี่ยนแปลงของชีวิตหลังแต่งงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิชกมล วานิชชัง (2550) ได้ศึกษาเรื่องการแต่งงานข้ามชาติของสตรีกับการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อครอบครัวและชุมชนในจังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชีวิตและมูลเหตุที่ทำให้สตรีในจังหวัดอุดรธานีตัดสินใจแต่งงานกับชายต่างชาติและศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของการแต่งงานข้ามชาติที่มีต่อครอบครัวและชุมชนของสตรีในจังหวัดอุดรธานี ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เจาะลึกจากสตรีที่แต่งงานกับชาวต่างชาติมากที่สุด 5 ลำดับแรกของหมู่บ้านในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 50 คน สมาชิกในครอบครัวของสตรีที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ จำนวน 50 คน สมาชิกในครอบครัวที่มีเฉพาะคนไทย จำนวน 50 คน และสมาชิกในชุมชนที่มีสตรีแต่งงานกับชาวต่างชาติ จำนวน 50 คน รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสรุปข้อความตามประเด็นความมุ่งหมายของการศึกษา แล้วนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่าสตรีที่สมรสกับชาวต่างชาติมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมูลเหตุจูงใจที่ทำให้สตรีในจังหวัดอุดรธานีตัดสินใจแต่งงานกับชายชาวต่างชาติคือความต้องการมีชีวิตครอบครัวที่มั่นคงจากอดีตที่เคยล้มเหลว สาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจแต่งงานกับชาวต่างชาติคือ การหย่าร้างกับอดีตสามีที่ไม่รับผิดชอบ การได้รับการสนับสนุนจากญาติและเพื่อน ความยากจน ค่านิยมและการเห็นแบบอย่างที่ดีในหมู่บ้าน การติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยและได้รับการบริการจากบริษัทจัดหาคู่และการศึกษาค้นและประกอบอาชีพไม่มั่นคง ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของการแต่งงานข้ามชาติที่มีต่อครอบครัวและชุมชนของสตรีในจังหวัดอุดรธานีพบว่าเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของครอบครัวกล่าวคือมีรายได้โดยมีเงินฝากของสภาพความเป็นอยู่ ด้านสังคมมีความสะดวกสบายมากขึ้นสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวและเครือญาติ

ยังคงเน้นเห็นแต่ห่างเหินจากชุมชน ครอบครัวและเครือข่ายและชุมชนให้การส่งเสริมและสนับสนุน การแต่งงานข้ามชาติมากขึ้น สำหรับด้านสุขภาวะของสตรีและครอบครัวเปลี่ยนแปลงในทางบวก การเข้าร่วมประชุมและเป็นสมาชิกกิจกรรมการพัฒนาพบอยู่ในระดับต่ำกว่าประชาชนทั่วไป ในชุมชน ด้านวัฒนธรรมพบว่าแบบแผนการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงในระดับต่ำ ความรู้ความเข้าใจ ภาษาการบริโภคอาหาร การฟังเพลง การละเล่นพื้นเมืองและการมีส่วนร่วมในชนบประเพณีท้องถิ่น ของครอบครัวสตรีที่แต่งงานกับชาวต่างชาติก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนกันระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่น อีสานกับวัฒนธรรมตะวันตก

ละเอียด ฝอยทอง (2550) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารระหว่างผู้หญิงไทย กับคู่สมรสชาวต่างชาติ ซึ่งในการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษระหว่าง ผู้หญิงไทยและคู่สมรสชาวต่างชาติในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ ภาษาอังกฤษในการสนทนาระหว่างผู้หญิงไทยและคู่สมรสชาวต่างชาติ จำนวน 5 คู่และใช้วิธีการ สังเกต บันทึกการสนทนา บันทึกภาพ การสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้ Discourse Analysis ตามแนวคิด กลวิธีของ Tarone ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาและคู่สมรสชาวต่างชาติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้หญิงไทยกลุ่มนี้ใช้กลวิธีในการสื่อสารทั้งหมด 6 กลวิธี ใช้มากที่สุดคือกลวิธีสื่อสารทางอวัจนภาษา รองลงมาคือ กลวิธีการพูดไม่สนใจไวยากรณ์ กลวิธีการขอยืมคำ กลวิธีการลดความ กลวิธี การให้ตัวอย่างและกลวิธีสุดท้ายคือกลวิธีการหลีกเลี่ยง ดังนั้นการที่คู่สมรสต่างวัฒนธรรมสามารถใช้ชีวิต อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขจะต้องมีความเข้าใจกันทางด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรม ทางด้านภาษาและวัฒนธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

สรุปจากการทบทวนงานวิจัยภายในประเทศพบว่า ปรากฏการณ์ของการสมรสข้าม วัฒนธรรมเคยเกิดมาแล้วในอดีต ตั้งแต่ไทยได้เปิดประเทศติดต่อค้าขายมีสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ และเจ้านายชนชั้นสูงของไทย ได้ส่งบุตรหลานไปศึกษาในต่างประเทศส่งผลให้มีการสมรส ข้ามวัฒนธรรม ต่อมาเมื่อมีทหารต่างชาติเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทยในสงครามเวียดนาม ก็เป็นปรากฏการณ์ครั้งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย ซึ่งมีชนบประเพณีเคร่งครัด ในเรื่องเพศ และความสัมพันธ์ของหนุ่มสาวอันจะนำไปสู่การสมรสชาวต่างชาติและทหารอเมริกันนำ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมแบบตะวันตกมาสู่สังคมไทยแต่ในระบายนั้นยังไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะมองว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีเกียรติศักดิ์ศรีและได้รับการดูถูกเหยียดหยามจากสังคมเสมอมา แต่ในปัจจุบัน สภาพการณ์เปลี่ยนไปจะเห็นได้ว่าปรากฏการณ์การสมรสข้ามวัฒนธรรมหวนกลับ เข้ามาสู่สังคมไทยอีกครั้งหนึ่งและดูเหมือนว่าจะได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าอดีต โดยเฉพาะ อย่างยิ่งรายที่ประสบความสำเร็จ มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นมีเงินมีทองและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น จนกระทั่งก่อให้เกิดการเลียนแบบทำตามกันทั้งชุมชนท้องถิ่นและส่งผลกระทบต่อระบบความคิดและ

ค่านิยมของเด็กและเยาวชนหญิงให้มีความโน้มเอียงและเห็นว่าเป็นสิ่งดีควรจะเลียนแบบเมื่อโตขึ้น ก็จะมีสามีเป็นชาวต่างชาติบ้างจะได้สบาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามมิใช่ว่าคู่สมรสข้ามวัฒนธรรมทุกคน จะประสบความสำเร็จเสมอไปบางคู่ก็ล้มเหลว ดังนั้นสื่อที่ทำหน้าที่นำเสนอต่อสังคมควรจะนำเสนอ ทั้งสองด้านให้ได้พิจารณาไตร่ตรองขณะเดียวกันในมุมมองของวัฒนธรรมไทยการสมรส ข้ามวัฒนธรรมจะก่อให้เกิดการสูญเสียอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

งานวิจัยต่างประเทศ

ตัศยัสวงวน (Satsanguan, 1968) ได้วิจัยเรื่อง Thai – American interracial marriages :

A study of marital adjustment of couples in the United States โดยได้เดินทางไปเก็บข้อมูล ที่สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาทำให้ทราบว่า การสมรสข้ามวัฒนธรรมของคนไทยเกิดในช่วง สงครามโลกครั้งที่สองซึ่งก่อนที่จะเกิดสงครามโลกครั้งที่สองประเทศอยู่อย่างอิสระไม่ได้ ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศมหาอำนาจใด ๆ แต่พอเกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้นจึงได้มีชาวผิวขาว หลายเชื้อชาติเข้ามาทั้งที่เป็นทหารและพลเรือนเข้ามาในสังคมไทย เช่น ชาวไอริช ชาวอังกฤษ ชาวเคนนาร์ก ชาวอเมริกันและชาติอื่น ๆ คนเหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่มหญิงสาว ชาวไทยและนำไปสู่การสมรสข้ามวัฒนธรรมเป็นครั้งแรก แต่การสมรสข้ามวัฒนธรรมแบบนี้ เกิดขึ้นน้อยมากจนเป็นที่จดจำได้ง่ายของบุคคลในสังคมในยุคนั้น ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง กลุ่มทหารและพลเรือนผิวขาวชาวตะวันตกที่ได้สมรสจึงได้นำภรรยากลับไป ยังประเทศของตน

ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ระบบการศึกษาดังอยู่บนพื้นฐานของระบบการศึกษา แบบยุโรปเพราะชนชั้นสูงของสังคมไทยนิยมส่งบุตรหลานของตนไปศึกษาในประเทศแถบยุโรป แต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองระบบการศึกษาไทยก็หันไปหาประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นแหล่ง สำคัญและเป็นศูนย์รวมของนักเรียนไทยเป็นช่วงที่สังคมไทยเข้าสู่ช่วงของความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศได้มีสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศมากมายหลายเชื้อชาติโดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกา มีความสนิทสนมเป็นพิเศษ ในช่วงเวลานี้เองชาวต่างชาติได้หลั่งไหลเข้ามาทำงานให้กับรัฐบาล ของตนและองค์กรของรัฐบาลไทยหรือแม้แต่การเข้ามาประกอบธุรกิจ ประกอบชีพต่าง ๆ ส่งผลให้การสมรสข้ามวัฒนธรรมยังคงดำเนินเรื่อยมา แต่จำนวนไม่มากนักจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2504 ประเทศอเมริกาได้มาตรฐานทัพในประเทศไทยมีทหารและพลเรือนจำนวนมากในปี พ.ศ. 2511 เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย แกร์แฮม มาร์ติน (Graham Martin) ได้ระบุว่า มีคนอเมริกันอยู่ในประเทศไทย ประมาณ 35,000 คนส่งผลให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความสัมพันธ์หนุ่มสาวอันจะนำไปสู่การสมรสเป็นแบบชาวตะวันตก กล่าวคือ มีการออกเดทแบบอเมริกัน การจับมือกันการสวมกอดและการจูบกันในที่สาธารณะซึ่งเป็นเรื่องต้องห้าม

ในสังคมไทย จากการศึกษาพบว่า หญิงไทยสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมชาวตะวันตกได้อย่างดี และมีความสุขในชีวิตสมรส นอกจากนี้ยังพบว่า แนวทางที่จะให้การสมรสข้ามวัฒนธรรม ประสบความสำเร็จนั้น ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าจะต้องประกอบปัจจัยที่สำคัญ 6 ประการคือระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ภาษาของกลุ่มสมรสที่เป็นคนไทย ความสัมพันธ์กับบิดามารดาและระยะเวลาที่กลุ่มสมรสไทยอยู่ในสหรัฐอเมริกา รวมทั้งสุขภาพภายหลังการสมรสอีกด้วย ปัจจัยบางอย่างสามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับการสมรสข้ามวัฒนธรรมชาติอื่นๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสมรสระหว่างคนผิวขาวกับคนตะวันออกควรพิจารณาถึงปัจจัยเหล่านี้ด้วยเพื่อที่จะมีความสัมพันธ์ที่ราบรื่นในการปรับตัวและประสบความสำเร็จในชีวิตคู่

เฟรม (Frame, 2004) ได้ศึกษาบทบาทของการดูแลกลุ่มสมรสข้ามวัฒนธรรมเชิงกลยุทธ์ บทบาทนี้ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ของการให้คำปรึกษาของกลุ่มสมรสข้ามวัฒนธรรม ประเด็นที่สำคัญคือเอกลักษณ์ทางเชื้อชาติของกลุ่มสมรสข้ามวัฒนธรรม ได้แก่ เรื่องของวัฒนธรรม ศาสนาที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงได้นำเสนอแนวทางในการวางกลยุทธ์ในการให้คำปรึกษาว่าควรมีกรอบของวัฒนธรรม การสร้างจิตสำนึกใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา

เลวัน โคว์สกี และแจคสัน (Lewandowski & Jackson, 2001) ได้ศึกษาว่ามีอคติอะไรบ้างของการสมรสข้ามวัฒนธรรม โดยได้ตั้งสมมติฐาน 3 สมมติฐานเพื่อทดสอบความรู้สึกของกลุ่มสมรสข้ามวัฒนธรรมจากชาวยุโรปและอเมริกัน โดยใช้วิธีตอบคำถามและอธิบาย จากการศึกษาพบว่า กลุ่มสมรสต่างเชื้อชาติปรับตัวเข้ากันได้น้อยกว่ากลุ่มสมรสเชื้อชาติเดียวกันยกเว้นคู่ของชนผสมอเมริกัน แอฟริกันหรือเอเชียอเมริกัน การสมรสต่างเชื้อชาติได้รับผลกระทบรุนแรงในความรู้สึกของชายมากกว่าหญิง มิติของการรับรู้เกี่ยวกับเอกลักษณ์ทางเผ่าพันธุ์จะรู้สึกเป็นกันเองกับคนที่มีความเชื่อชาติเดียวกันอีกทั้งไม่มีความแตกต่างในความรู้สึกของกลุ่มสมรสต่างเชื้อชาติ

เจอร์ริง และคูอง (Gurung & Duong, 1999) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสมรสต่างเชื้อชาติ ด้านความแตกต่างกับความเข้ากันได้ ใช้วิธีให้กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มสมรส 73 คู่ ที่มีความสัมพันธ์แบบเพศตรงข้าม ชายหญิงเชื้อชาติผสมและเชื้อชาติเดียวกันมีความสัมพันธ์ต่างเพศชายหญิง 58 คู่ ให้ตอบคำถาม เพื่อประเมินความสัมพันธ์ของตนเองในกลุ่มสมรสต่างเชื้อชาติว่าทำอะไรจึงปรับตัวเข้ากันได้ แม้จะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมไม่พบความแตกต่างระหว่างสองกลุ่ม แต่พบว่าประเด็นที่ทำให้กลุ่มสมรสปรับตัวเข้ากันได้เกิดจากการมีทัศนคติของการสมรสที่ชัดเจนและเชื่อมั่นและนับถือตนเอง และลักษณะที่มีผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกัน ได้แก่ การให้คำมั่นสัญญาซึ่งกันและกัน การมีความพึงพอใจในกลุ่มสมรส ระดับความคาดหวังที่ได้รับการตอบสนอง

แมคเฟดเดน และมัวร์ (McFadden & Moore, 2001) ได้ศึกษาการสมรสนานาชาติ และความคุ้นเคย: คู่รักที่อยู่ไกลคนละทวีป สรุปว่าปรากฏการณ์ของการสมรสนานาชาติเพิ่มขึ้น และขยายไปทุกสังคมทั่วโลกนับเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดในทุกสังคมได้รู้จักและคุ้นเคยส่งผลให้คน

ในสังคมที่มีคู่สมรสนานาชาติมีทัศนคติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างเริ่มเปิดกว้างยอมรับกันและกันมากขึ้นและในรายงานนี้ยังได้ชี้ประเด็นเรื่องของโอกาสการสมรสนานาชาติว่ามีมากขึ้นอันเนื่องมาจากสภาพสังคมโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันที่ท้าทายให้บุคคลเลือกคู่สมรสที่อยู่ห่างไกลคนละทวีป

ชัท และสไปเบอร์ก (Shute & Spitzberg, 2009) ได้ศึกษาคู่สมรสนานาชาติเพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสังคมที่ให้การสนับสนุนและความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของการสมรสนานาชาติและคู่สมรสอื่น ๆ ที่คล้ายกัน โดยศึกษาจากคู่สมรสนานาชาติจำนวน 78 คู่ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อตรวจสอบการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อคู่สมรสนานาชาติ ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการสนับสนุนทางสังคมของคู่สมรสนานาชาติได้รับการสนับสนุนจากสังคมและเพื่อน ระดับมาก ส่วนการสนับสนุนจากครอบครัวอยู่ในระดับน้อย นอกจากนั้นความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่สมรสนานาชาติลดลงเนื่องจากความรู้สึกไม่มั่นคงและความเครียดระหว่างคู่สมรส

ออริโก (Ortego, 2004) ได้ศึกษาทัศนคติที่แสดงออกในการสมรสต่างเชื้อชาติ จากวารสารสื่อสารโฮวาร์ด บทความได้กล่าวถึงทัศนคติที่มีต่อการสมรสต่างเชื้อชาติของคน 2 กลุ่มคือกลุ่มอนุรักษ์นิยมกับกลุ่มสมัยนิยมในมุมมองความเห็นที่มีต่อการสมรสต่างเชื้อชาติว่ามีทัศนคติอย่างไร จากการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติทางบวกต่อการสมรสต่างเชื้อชาติ

เบอร์ธียร์ (Berthier, 2008) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรมว่ามีความหมายรวมถึงวัฒนธรรมในเชื้อชาติเดียวกันว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนานาชาติของสังคมปัจจุบันและยังได้กล่าวถึงเรื่องราวของบุคคลที่สมรสข้ามวัฒนธรรมด้วยว่ามีจุดประสงค์เพื่อขอรับสถานภาพเป็นพลเมืองของประเทศของสามีนอกจากนี้ยังได้อธิบายว่าการหย่าร้างของคู่สมรสต่างวัฒนธรรมมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคู่สมรสตนเอง อันได้แก่ ปัญหาในเรื่องของความเชื่อและศาสนาที่แตกต่างกัน ทำให้การปรับตัวยากลำบากก่อให้เกิดการถูก ดูถูกดูแคลนเหยียดหยาม อย่างไรก็ตาม หากคู่สมรสใดที่สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและกล้าฝ่าฟันสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ ความแตกต่างในของเพศสภาพขนบประเพณี เชื้อชาติ เศรษฐกิจ สังคมที่อยู่อาศัย ภาษา ความชอบ รสชาติของอาหาร สภาพแวดล้อมจากการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่แตกต่างทางวัฒนธรรมให้ผ่านไปได้อย่างดีได้ในระดับหนึ่งแต่ยังมีประเด็นปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีก เช่น เด็กที่เกิดมาสองวัฒนธรรมจะจัดการอย่างไร เศรษฐกิจการเงิน เพื่อนและเครือข่ายทางสังคม การเมือง สิ่งบันเทิง งานบ้าน บทบาททางเพศ สัญชาติ กฎหมายและความ มีระบบระเบียบในการบริหารจัดการชีวิต จะจัดการอย่างไรซึ่งเป็นเรื่องที่คู่สมรสข้ามวัฒนธรรมจะฝ่าฟันและปรับตัวให้ได้

ชาร์ลีย์ และชอว์ (Charsley & Shaw, 2006) ได้ศึกษาการสมรสนานาชาติของชาวเอเชียใต้ สรุปว่า จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสมรสนานาชาติพบเหตุผลหลายประการที่ใช้การสมรสนานาชาติเป็นเครื่องมือในการนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการเหตุผลแรกคือ ต้องการ

สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนชาติเพื่อแปลงสัญชาติอันจะนำไปสู่การย้ายถิ่นฐานไปเป็นแรงงาน
ข้ามชาติในภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการตามความต้องการของพวกเขา นอกจากนั้นบทบาท
ยังได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากการสมรสนานาชาติ ซึ่งได้แก่ การปรับตัวความเครียด แรงงูใจ
การหย่าร้าง และที่อยู่อาศัย ฯลฯ

สรุปจากการทบทวนงานวิจัยต่างประเทศพบว่า ปรัชญาการผสมผสานวัฒนธรรม
เกิดแพร่กระจายทุกทวีปทั่วโลกทั้งเอเชีย ยุโรป และอเมริกา พบมากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา
สำหรับผลกระทบที่ตามมาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการหย่าร้างพบสูงกว่าคู่สมรส
ในวัฒนธรรมเดียวกัน การเผชิญกับภาวะความเครียดจากวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทศนคติ ความเชื่อ
ศาสนาที่อยู่อาศัย ความกังวลกับบุตรที่เกิดจากสองวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังพบว่าคู่สมรส
ต่างวัฒนธรรมต้องเผชิญกับนานาปัญหา/อุปสรรค อาทิเช่น ปัญหาการไม่ยอมรับของครอบครัว
สังคม ปัญหาเรื่องการสื่อสารจากภาษาที่แตกต่าง ปัญหาวัฒนธรรมการกิน การแต่งกาย
วิธีการดำเนินชีวิต ความเชื่อทศนคติอันเกิดจากความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติชนบะประเพณี
ทศนคติ มุมมอง แรงงูใจ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าคู่สมรสต่างวัฒนธรรมจะประสบปัญหา
ในการครองรักกันตลอดไป แต่ขึ้นอยู่กับปรับตัวของทั้งสองฝ่าย หากมีเป้าหมายชัดเจนมี
ความมุ่งมั่นเตรียมพร้อมที่จะเผชิญทุกอย่างที่เข้ามาด้วยความเข้าใจและตระหนักว่าคู่สมรส
ต่างวัฒนธรรมของตนก็ไม่ได้แตกต่างจากคู่สมรสในวัฒนธรรมเดียวกัน และได้พยายามปรับตัว
ในทุก ๆ ด้านตั้งแต่เรื่องเบื้องต้นคือ ภาษาในการสื่อสารและด้านอื่น ๆ ก็สามารถครองชีวิตคู่
อย่างราบรื่นและมีความสุขได้แม้ต่างวัฒนธรรมก็ตาม